

**A vidékfejlesztési miniszter****.../2011. (.....) VM rendelete****a 2011. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodás egyedi szabályairól**

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 112. § (3) bekezdés 2. pontjában, a 8. § vonatkozásában a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 36. § (4) bekezdésében és 85. § (2) bekezdés 14. pontjában kapott felhatalmazás alapján, az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet 94. § e) és l) pontjaiban meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

**1. §**

(1) E rendelet hatálya az erdőtervrendelet előkészítésének, és a körzeti erdőterv készítésének szabályairól szóló 11/2010. (II. 4.) FVM rendelet 2. számú mellékletében foglalt ütemezés szerint 2011. évre meghatározott erdőtervezési körzetekre, a körzeti erdőtervezésre, valamint a körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásra terjed ki.

(2) A körzeti erdőtervezésnek az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Evt.) 31. § (1) bekezdésében foglaltak szerinti alapelveit, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodás egyedi szabályait erdőtervezési körzetenként az *1-15. mellékletekben* foglaltak szerint állapítom meg.

***Az erdőrészek kialakítására vonatkozó közös szabályok*****2. §**

(1) A körzeti erdőtervezés során az erdőrészek határai, valamint az erdőtagok és erdőrészek azonosítói az erdészeti hatósági nyilvántartások folytonossága, illetve az erdőgazdálkodási tevékenységek nyomon követése és értékelhetősége érdekében csak akkor módosíthatók, ha az Evt. 16. § (6) bekezdésében foglaltak teljesülése érdekében az elengedhetetlen.

(2) Az állami erdők erdőgazdálkodói azon, más tulajdonában vagy használatában lévő erdővel határos külső határvonalak töréspontjait, melyek a természetben nem azonosíthatóak, legkésőbb az erdőterv határozat kézhezvételéig kötelesek időt álló módon megjelölni és azok fenntartásáról folyamatosan gondoskodni.

## ***A fakitermelések tervezésére vonatkozó közös szabályok***

### **3. §**

(1) Vágásérettségi kort csak a vágásos és az átalakító üzemmódú erdőre kell meghatározni, az adott erdőre vonatkozóan e rendeletben meghatározott vágásérettségi szakasz határértékeinek figyelembe vételével.

(2) A vágásérettségi szakasz felső határértékénél magasabb vágásérettségi kort meghatározni csak az erdőgazdálkodó egyetértésével, vagy az adott határértéknél idősebb erdőben lehet.

(3) A vágásérettségi szakasz alsó határértékénél alacsonyabb vágásérettségi kort meghatározni csak vis maior esetben, az erdő egészségi állapotának jelentős romlása, vagy fafajcserével járó erdőszerkezet-átalakítás tervezése esetén lehet.

### **4. §**

(1) Tarvágást - a fafajcserével járó erdőszerkezet-átalakítás esetét kivéve - csak abban az erdőben lehet tervezni, amelynek a kora a körzeti erdőterv érvényességi ideje alatt eléri az adott erdőre meghatározott vágásérettségi kort.

(2) E rendelet alkalmazásában véghasználati időszak a fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás esetén az első és az utolsó véghasználat jellegű fakitermelés közötti idő.

(3) Fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás esetén a vágásérettségi kor a véghasználati időszak közepét jelenti.

(4) A véghasználati időszak hossza fokozatos felújítóvágás esetén legalább 3 év.

## ***Természetvédelmi célú közös szabályok***

### **5. §**

(1) Az e rendeletben szereplő előírásokat védett természeti területek esetében az adott területre vonatkozó, külön jogszabályban kihirdetett természetvédelmi kezelési terv, illetve a vonatkozó természetvédelmi jogszabályokban foglalt speciális előírásoknak megfelelő eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) Védett természeti területeken álló erdők esetében az Evt. 33. § (2) bekezdés szerinti körzeti erdőtervben szereplő adatokat a természetvédelmi kezelésért felelős szerv által a természetvédelmi kezelési célok elérése érdekében megfogalmazott állásfoglalás figyelembevételével kell meghatározni.

(3) Védett természeti területeken a természetes újulat, a természeti értékek védelme, valamint az erdővel szemben támasztott tájképi elvárások teljesülése érdekében — szükség esetén — a természeti adottságokkal összhangban elsősorban

kis vágásterületeket eredményező véghasználat, szálalóvágás vagy szálalás tervezhető, amelyek célja hosszabb távon a folyamatos erdőborítás biztosítása.

(4) Erdőrezervátum magterületén, vagy egyéb fokozottan védett természeti területek esetében kiemelt figyelmet kell fordítani az erdőrezervátummá vagy fokozottan védett területté jelölés szempontjaira, illetve természetvédelmi céljaira.

(5) A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 23. § (2) bekezdése alapján védett – a természetvédelmi hatóság határozatában kijelölt – természeti értékek és területek, továbbá Tvt. 48. § (2) bekezdésében meghatározott, védetté nyilvánított mesterséges üregek, és a Tvt. 19. § (1) bekezdésében meghatározott, védetté nyilvánított földtani természeti értékek, valamint védett természeti területen az erdei tavak, vízfolyások védelme érdekében, azok földfelszíni elhelyezkedéséhez 25 méternél közelebb fakitermelés és faanyag készletezés csak indokolt esetben, a természetvédelmi célokkal összhangban végezhető.

(6) Védett növény jelentős állományának élőhelyeként szolgáló tisztáson – különösen védett természeti területen vagy Natura 2000 területen – faanyag mozgatás, illetve faanyag készletezés a már meglévő erdei farakodó és készletező hely, valamint erdei feltáró hálózat kivételével nem végezhető.

## 6. §

Natura 2000 elsődleges rendeltetést kell adni – amennyiben azt jogszabály másként nem rendel – minden Natura 2000 hálózathoz tartozó területen álló erdőrészletnek, amely kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő faj jelentős állományának élőhelyeként szolgál, vagy amelyen kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípus, vagy a termőhelynek megfelelő faállománytípusú, természetes, vagy természetszerű természetességi állapotú, közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusnak megfeleltethető erdő található.

### ***Külön jogszabályban foglaltaktól eltérő erdőfelújítási határidők meghatározása***

## 7. §

(1) A Gemenci és a Sásdi Erdőtervezési Körzetben akác vagy fenyő főfafajú erdő erdőszerkezet átalakítás mellett végrehajtott erdőfelújítása esetén a befejezett nyilvánítás feltételeit a külön jogszabályban meghatározott időpontnál 2 évvel később kell biztosítani.

(2) A Kab-hegyi Erdőtervezési Körzetben V-VI. fatermési osztályba tartozó erdő fokozatos felújítóvágás vagy szálalóvágás, valamint cseres vagy elegyes fenyves célállománytípus előírása mellett megvalósított erdőfelújítás esetén a befejezett nyilvánítás feltételeit a végvágást követő 15 év alatt kell biztosítani.

## **Záró rendelkezések**

### **8. §**

A természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet 8. § (3) bekezdése az alábbiak szerint módosul:

„(3) Az e rendelet hatálybalépése előtt létesített védett természeti területen lévő erdő esetében a terület első természetvédelmi kezelési tervének kihirdetésekor hatályos, az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 31. § (1) bekezdés szerinti rendeletben foglalt körzeti erdőtervezési alapelvek és az erdőgazdálkodás egyedi szabályai az érvényességük végéig természetvédelmi kezelési tervnek tekintendők.

### **9. §**

- (1) E rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.
- (2) E rendelet 8. §-a a hatálybalépést követő napon hatályát veszti.
- (3) E rendelet 2021. december 31-én hatályát veszti.

1. melléklet a .../2011. (... ..) VM rendelethez

**1. A körzet neve**

Budapesti erdőtervezési körzet

**2. A körzeti erdőtervezés speciális célja, tervezési alapelvek**

A körzet erdeinek jelentős része természetvédelmi oltalom alatt áll, vagy a főváros közeli elhelyezkedésénél fogva jelentős környezetvédelmi, turisztikai és rekreációs funkciókat tölt be. A körzeti erdőtervezés elsődleges célja ennek megfelelően azon erdőgazdálkodási tevékenységek meghatározása, amelyek a környezet- és természetvédelmi, valamint a közjóléti szempontok érvényre juttatását is fokozottan szolgálják.

A körzetben folyó erdőgazdálkodás tekintetében – különösen az állami tulajdonban álló, és nem gazdasági elsődleges rendeltetésű erdőkben – a faanyagtermelés csak az előbbi szempontoknak alárendelt cél lehet. Az erdőtervezés és az erdőgazdálkodás során emiatt ezekben az erdőkben fokozottabban törekedni kell az őshonos fafajokból álló, és a természeteshez közelálló szerkezetű erdők kialakítására, a folyamatos erdőborítás fenntartására, valamint az erdők természetes úton való felújítására.

**3. Az erdészeti igazgatási egységek (erdőrészlet, erdőtag), az erdő külső határainak kialakítására, és fenntartására vonatkozó speciális szabályok**

- Az erdőrészletek határait, valamint az erdőtagok és erdőrészletek számozását a nyilvántartások folytonossága, és az erdőgazdálkodási tevékenység biztonsága, értékelhetősége érdekében csak indokolt esetben lehet megváltoztatni.
- Ahol a faállomány-, a termőhelyi vagy a tulajdonviszonyok eltérései szükségessé teszik, a körzeti erdőtervezés során az erdő tagokat és az erdőrészleteket – lehetőség szerint a természetben jól fellelhető határok mentén – meg kell osztani.
- A száraló vagy átalakító üzemmódra tervezett területeken lehetőség szerint az átlagosnál nagyobb erdőrészletek kialakítására kell törekedni.

**4. Az erdészeti feltáró hálózat kialakítására, fenntartására és bővítésére vonatkozó szempontok**

- Az erdészeti feltáró hálózat a jelenlegi erdőgazdálkodáshoz általában megfelelő, csak az alábbi speciális esetekben szükséges azok bővítése.
  - Egyes erdőtömbök megközelítése a körbeépítettségük miatt jelentősen akadályozott. A feltáró hálózat bővítése során törekedni kell arra, hogy elsősorban erdővédelmi okokból ezek az erdők is minden időben biztonságosan megközelíthetők legyenek.

- A száraló és átalakító üzemmódú erdők feltártságát – elsősorban sűrűbb közelítőnyom-hálózat kialakításával – a kisebb volumenű erdőgazdálkodási tevékenységek gazdaságos végrehajtása, valamint az erdőtalaj és a természetes újulat kímélése érdekében célszerű növelni.

## **5. Az üzemmódok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó szabályok**

A faanyagtermelést szolgáló erdőrészetek termőhelyi okok miatt gyenge fejlődésű, és területileg elkülönülő részterületeit külön erdőrészetként le kell választani, és azokra vonatkozóan javasolni kell a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód választását.

## **6. A védelmi és közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

### **6.1. Közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

- Újbuda Önkormányzata (XI. ker.) a Kamaraerdő területére tanösvény kialakítását tervezi, amely megvalósítására 2011-ben kerülhet sor, így az erdőgazdálkodási tevékenységeket ennek figyelembe vételével kell tervezni.

### **6.2. Védelmi rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

A természetes, természetszerű és származék erdő természetességi kategóriájú erdőkben a meglévő erdőszegély kíméletére különös hangsúlyt kell fektetni.

### ***Természetvédelmi rendeltetésű erdők***

#### ***Gyakorlati célkitűzések***

- A védett és fokozottan védett növények és állatok élőhelyének védelme, valamint az erdő által meghatározott tájképi érték megőrzése.

#### ***Természetvédelmi stratégiák***

- A folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódokra való átállás ott, ahol a természeti- és gazdálkodási feltételek engedik.
- A véghasználati kor közelítése az un. biológiai vágáskorhoz, a hozamszabályozás és a természetes felújítás követelményeinek figyelembe vétele mellett.
- Elsősorban az alacsonyabb természetességi kategóriába tartozó, azok közül is kiemelten az idegenhonos főfafajú erdők természetességi

állapotának fokozatos növelése, erdőszerkezet átalakítását célzó erdőgazdálkodási beavatkozásokkal.

- A lombkorona-, cserje- valamint lágyszárú szint faji, életkori összetétele változatosságának növelése.

#### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- A véghasználat során – ahol erre lehetőség van – az egyéb jogszabályokban meghatározott mértékig őshonos fafajokból álló hagyásfa csoportot, vagy hagyásfákat kell visszahagyni. Az 1,0 ha-nál nagyobb véghasználati területeken hektáronként legalább egy hagyásfa-csoportot, az 1,0 ha-nál kisebb véghasználati területeken 0,25 ha-onként legalább 1 db hagyásfát javasolt meghagyni.
- A sekély termőrétegű karsztbokorerdőkben és törmeléklejtő-erdőkben törekedni kell az un. biológiai vágásérettségi korhoz közelítő vágásérettségi kor tervezésére, vagy a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérésre.
- Az erdőnevelések tervezése és végrehajtása során kiemelt feladat a termőhelynek nem megfelelő, vagy az erdészeti tájban nem honos fafajok – különös tekintettel az akác, bálványfa, vörös tölgy, ezüsthárs, ezüstfa fajokra – visszaszorítása.
- Akác, bálványfa, vörös tölgy, ezüsthárs, ezüstfa fafajokkal erdősítés nem írható elő még elegyfajként sem, kivéve, ha a véghasználatra kerülő faállomány soron következő erdőfelújításhoz kötődő szerkezetátalakítása a védelmi célok megvalósítása érdekében nem elengedhetetlen. Az utóbbi esetben a véghasználatra kerülő faállománynak megfelelő erdőfelújítás alternatív lehetőségként előírható.
- A tájképi elemek színesítésére az erdőfelújítások során legfeljebb 10 %-os elegyarányban fenyő fafajokat lehet alkalmazni.
- A fekete fenyő főfajú erdőkben a faállományok csoportos gyérítésével, megbontásával elő kell segíteni az őshonos, lombos fafajok térfoglalását, valamint a sziklakibúvások felszabadításával a korábbi sziklagyepek visszatelepülését.
- Revírfoglalási, szaporodási és utódnevelési időszakban a védett ragadozó madarak lakott fészke körül 100 m sugarú körben erdőgazdálkodás nem végezhető. A hagyásfa csoportokat úgy kell kialakítani, hogy tartalmazzák a lakott ragadozómadár-fészkeket.
- A
  - gyertyános-tölgyes (*Carici pilosae-Carpinetum*), és
  - cseres-kocsánytalantölgyes (*Quercetum petraeae-cerris*)
 társulásokban véghasználatot csak akkor szabad tervezni, ha a magról történő természetes felújítás feltételei adottak.
- A legalább 50 % elegyarányban bükköt és gyertyánt tartalmazó erdőben a folyamatos árnyalás, valamint a mezo/mikroklíma

megőrzése érdekében, amennyiben véghasználat előírására kerül sor, és az erdő egészségi állapota azt lehetővé teszi szálalóvágást, vagy lehetőség szerint üzemmódváltást és szálalást kell tervezni

- A
  - molyhostölgyes (*Orno-Quercetum pubescenti-cerris*),
  - bokorerdő (*Cotino-Quercetum pubescentis*), és
  - dolomit gyepek (*Seseli leucospermi-Festucetum pallentis*, *Stipo eriocauli-Festucetum pallentis*, *Festuco pallentis-Brometum pannonicum*, *Chrysopogono-Caricetum humilis*)

erdőtársulásokban, azok sérülékenysége miatt fahasználatot csak a társulások fenntartása, helyreállítása érdekében szabad tervezni.

### **Natura 2000 területen található erdők**

#### *Gyakorlati célkitűzések*

- A kedvező természetvédelmi helyzetű, közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelyek kiterjedésének, szerkezetének, fajkészletének megőrzése, fejlesztése.

#### *Természetvédelmi stratégiák*

- A kiemelt közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok – 91G0, 91H0 – esetében törekedni kell a folyamatos erdőborítás megvalósítására.
- A kedvező természetvédelmi helyzetű közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelyek esetében véghasználati kor közelítése az ún. biológiai vágáskorhoz a hozamszabályozás és a természetes felújítás követelményeinek figyelembe vétele mellett.
- A nagy kiterjedésű egykorú és kevés fafajból álló erdők esetében az erdőgazdálkodási tevékenységek tervezése és végrehajtása során törekedni kell a lombkorona-, cserje- valamint lágyszárú szint faji és életkori összetétele változatosságának növelésére.
- Az idegenhonos főfafajú erdők természetességi állapotának fokozatos javítása.
- A közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusokhoz kötődő, fában fejlődő bogárfajok, és az erdőszegélyekben, tisztásokon előforduló bíboros sallangvirág állományai fennmaradásának biztosítása.

#### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- A közösségi jelentőségű, fában fejlődő bogárfajok (szarvasbogár, nagy hőscincér, kék pattanóbogár, havasi cincér, skarlátbogár, gyászscincér) és a közösségi jelentőségű denevérfajok állományainak megőrzése érdekében a fakitermelések végrehajtása során egyenletes eloszlásban, megfelelő számú böhöncös, odvas faegyedet kell visszahagyni a területen.
- A Budai-hegység (HUDI20009) területére eső, Budapest, Sötét-vágás erdőterületen és környezetében lévő tölgyes vagy egyéb elegyes



állományokban a kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*) védelme érdekében biztosítani szükséges a talajszinti faodúk meglétét és kialakulásának lehetőségét, elsősorban idősebb sarj eredetű tölgyes állományok fenntartásával és részben sarj eredetű erdő állományok felnevelésével.

- A véghasználat során – ahol erre lehetőség van – az egyéb jogszabályokban meghatározott mértékig őshonos fafajokból álló hagyásfa csoportot, vagy hagyásfákat kell visszahagyni. Az 1,0 ha-nál nagyobb véghasználati területeken hektáronként legalább egy hagyásfa-csoportot, az 1,0 ha-nál kisebb véghasználati területeken 0,25 ha-onként legalább 1 db hagyásfát javasolt meghagyni.
- Az erdőnevelések tervezése és végrehajtása során a termőhelynek nem megfelelő, vagy az erdészeti tájban nem honos elegyfajokat – különös tekintettel az akác, bálványfa, vörös tölgy, ezüsthárs, ezüstfa fajokra – vissza kell szorítani. A fekete és erdei fenyves főfafajú erdőkben a megfelelő csoportos jellegű gyérítési módszerek alkalmazásával elő kell segíteni az őshonos lombos fafajok előretörését.
- Akác, bálványfa, vörös tölgy, ezüsthárs, ezüstfa fafajokkal erdősítés nem írható elő még elegyfajként sem, kivéve, ha a véghasználatra kerülő faállomány soron következő erdőfelújításhoz kötődő szerkezetátalakítása a védelmi célok megvalósítása érdekében nem elengedhetetlen. Az utóbbi esetben a véghasználatra kerülő faállománynak megfelelő erdőfelújítás alternatív lehetőségként előírható.
- A kedvező természetvédelmi helyzetű, kiemelt közösségi jelentőségű erdei élőhelytípusok esetében – 91G0, 91H0 – a véghasználat és az erdőfelújítás során a cserjeszintet legalább olyan mértékben meg kell hagyni, valamint a cserjeszint többi részének átmeneti eltávolítását olyan módon kell végrehajtani, hogy az erdészeti tájban honos cserjefajokból álló cserjeszint ismételt kialakulásának feltételei biztosítottak legyenek.
- A díszes tarkalepke élőhelyén biztosítani kell a folyamatos erdőszegély kialakulását és fennmaradását.

## **7. A védett természeti területek esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke**

Erdőszerkezet átalakítást elsősorban a faültetvény és kultúrerdő természetességi kategóriába tartozó erdők esetében kell tervezni úgy, hogy a véghasználatra kerülő akác főfafajú erdők esetében az kizárólagos lehetőségként, a fekete fenyő főfafajú erdők esetében alternatív lehetőségként kerülhet megtervezésre.

## 8. A körzetben alkalmazandó vágásérettségi szakaszok meghatározása

Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
	Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
			Természetvédelmi	Egyéb védelmi
	elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
Bükkösök	100-120	100-200	100-200	120-200
Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	90-100	100-180	100-180	110-180
Cseres-kocsánytalan tölgyesek	80-90	80-150	80-150	90-150
Cseresek	70-90	70-130	70-130	80-130
Akácosok	35-40	40-50	25-40	40-50
Egyéb kemény lombosok	60-70	60-90	60-90	60-90
Nemes nyárasok	18-25	18-25	18-25	18-25
Hazai nyárasok	40-50	50-70	50-100	50-70
Egyéb lágy lombosok	60-70	60-80	60-80	60-80
Fenyvesek	50-70	70-90	70-90	70-90

## 9. Az erdőnevelési beavatkozások során az előhasználatok tervezésének szabályai

A vágásos és átalakító üzemmódban kezelt, gazdasági rendeltetésű erdőkben tervezhető előhasználati erélyek

Előhasználati mód	M <sup>3</sup> /ha	
	min.	max.
Törzskiválasztó gyérítés	15	35
Növedékfokozó gyérítés	25	50

- Az erdőnevelési munkák során vágásos üzemmódú erdőkben elsősorban az állományok minőségi mutatóinak növelésére, átalakító üzemmódú erdőkben az erdő színtezettségének, többkorú, vegyes fafajú állományok kialakítására kell törekedni.
- Az előhasználatok során az erdő záródása nem csökkenhet 70 % alá.
- Vegyes záródású állományban az eltérő mértékű előhasználatokat részterületenként elkülönítve kell megtervezni.
- A tervidőszak alatt tisztítás szükség szerint legfeljebb két alkalommal, gyérítések legfeljebbegyszer tervezhetők.

- A fakitermelések során kímélni kell az értékes elegyfajok, elsősorban a madárcseresznye, hegyi juhar, korai juhar, berkenyék és egyéb vadgyümölcsök egészséges egyedeit.
- Kiemelt közjóléti, vagy természetvédelmi cél (pl. az intenzíven terjedő fajok visszaszorítása, veszélyes fák eltávolítása, természetes állományszerkezet kialakítása) elérése érdekében, továbbá balesetveszély illetve főleg lakott területek, műtárgyak mellett egyéb káresetek elhárítására egyéb termelés tervezendő. Ez a tervidőszak alatt többszöri visszatérést is jelenthet.
- A holtfa mennyiségének növelése érdekében egészségügyi termelés előhasználati korú erdőkben csak az egészséges egyedekre is veszélyt jelentő károsítások esetén tervezhető.

#### **10. Véghasználatokra és erdőfelújításokra vonatkozó keretszámok, feltételek meghatározása**

**Az egyes véghasználati módok maximális területe a következő 10 évre**

<b>Véghasználat módja</b>	<b>hektár</b>
tarvágással érintett terület	430
fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezett redukált területe	330
<b>Összesen</b>	<b>760</b>

- Védett természeti érték, természeti emlék, forrás, turistaút, közjóléti létesítmény mellett elhelyezkedő erdő véghasználata során állékony hagyásfa csoportokat, vagy fasorokat kell kialakítani.
- Álló holtfát visszahagyni a turista útvonalaktól mért egy fahossznyi távolságon belül tilos.
- Hagyásfa csoportok természetvédelmi célból történő visszahagyása során törekedni kell odvas, tőkorhadt vagy lábbon száradt fák, élő vadgyümölcs faegyedek, illetve egészséges, főfafajú, frissen döntött faanyag visszahagyására a hagyásfa csoporton belül.

#### **11. A fakitermelések során végzett terepi anyagmozgatásra vonatkozó speciális szabályok**

- Terepi anyagmozgatást és faanyag készletezését védett és közösségi jelentőségű jelölő növények élőhelyeül szolgáló tisztásokon, gyepeken nem szabad végezni.

#### **12. A védett természeti terület esetében a vegetációs időszakra vonatkozó előírások**

Természetvédelmi, Natura 2000 és közjóléti rendeltetésű erdőkben véghasználat és növedékfokozó gyérítés csak vegetációs időszakon kívül végezhető. A vegetációs időszak április1-től augusztus 31-ig tart.

**13. Az állami erdőkre vonatkozó speciális szabályok**

- A Vadaskert, János-hegy–Normafa és Irhás-árok legfrekvenciáltabb állami tulajdonú területein a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító és szálaló üzemmód tervezését kiemelt szempontként kell kezelni.
- Az állami erdőkben készletgondozó használat nem tervezhető.
- A gyertyán, juhar, kőris, hárs, éger, hazai nyár illetve hazai fűz főfajú erdőben az erdő rendeltetésétől és természetességi állapotától függetlenül tervezhető tarvágás.

2. melléklet a .../2011. (... . . . .) VM rendelethez**1. A körzet neve**

Pilisi-Visegrádi erdőtervezési körzet

**2. A körzeti erdőtervezés speciális célja, tervezési alapelvek**

A körzet erdeinek jelentős része természetvédelmi oltalom alatt áll , vagy mint kiemelt idegenforgalmi és turisztikai térség, jelentős közjóléti funkciókat tölt be. A körzeti erdőtervezés elsődleges célja ennek megfelelően azon erdőgazdálkodási tevékenységek meghatározása, amelyek a környezet és természetvédelmi, valamint a közjóléti szempontok érvényre juttatását is fokozottan szolgálják.

A körzetben folyó erdőgazdálkodás tekintetében – különösen az állami tulajdonban álló, és nem gazdasági elsődleges rendeltetésű erdőkben – a faanyagtermelés csak az előbbi szempontoknak alárendelt cél lehet. Az erdőtervezés és az erdőgazdálkodás során emiatt ezekben az erdőkben fokozottabban törekedni kell az őshonos fafajokból álló, és a természeteshez közelálló szerkezetű erdők kialakítására, a folyamatos erdőborítás fenntartására, valamint az erdők természetes úton való felújítására.

**3. Az erdészeti igazgatási egységek (erdőrészlet, erdőtag), az erdő külső határainak kialakítására, és fenntartására vonatkozó speciális szabályok**

- Erdőrészlet megosztásra erdőgazdálkodó határon, állományrész határon, önálló erdő részlet kialakítása érdekében, eltérő üzemmódú területek lehatárolása céljából kerülhet sor.
- Erdőrészlet összevonást általában 0,5 ha alatti erdő részletek megszüntetése, szálaló üzemmódú tömbök kialakítása érdekében indokolt végezni.

**4. Az erdészeti feltáró hálózat kialakítására, fenntartására és bővítésére vonatkozó szempontok**

- Az erdészeti feltáró hálózat bővítése szükséges, elsősorban a természetszerű szálaló és átalakító üzemmódú gazdálkodás érdekében.

**5. Az üzemmódok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó szabályok**

- A kiemelt védelmi, közjóléti és gyakran gazdasági célok megvalósítása érdekében is, folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódot kell tervezni.
- A szálaló erdőket tömbszerűen kell kialakítani.

## **6. A védelmi és közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

A védelmi és közjóléti rendeltetésű erdőkben a rendeltetések által meghatározott funkciók fokozott érvényesülését biztosító erdőgazdálkodási tevékenységeket kell tervezni, a természetességi állapottal, üzemmóddal, faállomány típusal, korral és egészségi állapottal összhangban.

### **6.1. Közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

- A közjóléti rendeltetésű erdőkben az erdőgazdálkodási tevékenységeket az ezen erdőkre vonatkozó általános szakmai alapelvek szerint kell tervezni és végrehajtani.

### **6.2. Védelmi rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

#### ***Természetvédelmi rendeltetésű erdők***

##### *Gyakorlati célkitűzések*

- A védett és fokozottan védett növények és állatok élőhelyének védelme, valamint az erdő által meghatározott tájképi érték megőrzése.
- A világon egyedül a Szénás-hegycsoporton található pilisi len (*Linum dolomitikum*) egyedszámának és populációjának oltalma érdekében az erdőgazdálkodási beavatkozásokat a természetvédelmi szempontoknak kell alárendelni.
- A Kis-Szénás erdőrezervátum magterületén biztosítani kell a természetes ökológiai folyamatok zavartalan érvényesülését.

##### *Természetvédelmi stratégiák*

- A folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódokra való átállás ott, ahol a természeti- és gazdálkodási feltételek engedik.
- A magas természetességi állapotú erdők sokféleségének, értékes génállományának megőrzése, fenntartása.
- Az alacsonyabb természetességi kategóriába tartozó erdők természetességének növelése az erdőszerkezet átalakítását célzó erdőgazdálkodási beavatkozásokkal.

##### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- Az erdőnevelések tervezése és végrehajtása során kiemelt feladat az intenzíven terjedő fafajok (például: zöld juhar, bálványfa) teljes mértékű visszaszorítása.
- A nemes nyáras, feketefenyves, akácos faállománytípusú erdőket az erdőszerkezet átalakítására megadott ütemezés szerint a termőhelynek

megfelelő, az adott erdészeti tájban honos főfafajú erdőtársulásokká kell alakítani.

- Az erdőrészek kialakításánál az erdőtípus-határokat szem előtt kell tartani.

### **Natura 2000 területen található erdők**

#### **Gyakorlati célkitűzések**

- A kedvező természetvédelmi helyzetű, közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelyek kiterjedésének, szerkezetének, fajkészletének megőrzése, fejlesztése.

#### **Természetvédelmi stratégiák**

- A kiemelt közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok – 91G0, 91H0 – esetében törekedni kell a folyamatos erdőborítás megvalósítására.
- A kedvező természetvédelmi helyzetű közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelyek esetében véghasználati kor közelítése az ún. biológiai vágáskorhoz a hozamszabályozás és a természetes felújítás követelményeinek figyelembe vétele mellett.
- A nagy kiterjedésű egykorú és kevés fafajból álló erdők esetében az erdőgazdálkodási tevékenységek tervezése és végrehajtása során törekedni kell a lombkorona-, cserje- valamint lágyszárú szint faji és életkori összetétele változatosságának növelésére.
- Az idegenhonos főfafajú erdők természetességi állapotának fokozatos javítása.
- A közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusokhoz kötődő, fában fejlődő bogárfajok, és az erdőszegélyekben, tisztásokon előforduló bíboros sallangvirág állományai fennmaradásának biztosítása.
- A kiemelt közösségi jelentőségű puhafás, égeres ligeterdőkben (91E0) az egybefüggő tarvágások területi kiterjedésének csökkentésére kell törekedni

#### **Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak**

- A közösségi jelentőségű, fában fejlődő bogárfajok (szarvasbogár, nagy hőscincér, kék pattanóbogár, havasi cincér, skarlátbogár, gyászcincér) és közösségi jelentőségű denevérfajok állományainak megőrzése érdekében a fakitermelések végrehajtása során az idős, odvas, böhöncös faegyedek kímélete szükséges az élőhelyül szolgáló közösségi jelentőségű gyertyános tölgyes állományokban. Böhöncös, odvas faegyedekből egyenletes eloszlásban, megfelelő számú egyedet fenn kell tartani.
- A közösségi jelentőségű kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*) védelme érdekében élőhelyeinek, tölgyes vagy egyéb elegyes állományaiban biztosítani szükséges a talajszinti faodúk meglétét és kialakulásának lehetőségét elsősorban idősebb sarj eredetű tölgyes állományok fenntartásával és részben sarj eredetű erdő állományok felnevelésével.

- A véghasználatok tervezése és végrehajtása során – ahol erre lehetőség van - az 1,0 ha-nál nagyobb véghasználati területeken hektáronként legalább egy hagyásfa-csoportot, az 1,0 ha-nál kisebb véghasználati területeken 0,25 ha-onként legalább 1 db hagyásfát vissza kell hagyni a területen.
- Az erdőnevelések tervezése és végrehajtása során a termőhelynek nem megfelelő, vagy az erdészeti tájban nem honos elegyfajokat – különös tekintettel az akác, bálványfa, vörös tölgy, ezüsthárs, ezüstfa fajokra – vissza kell szorítani. A fekete és erdei fenyves főfafajú erdőkben a megfelelő csoportos jellegű gyérítési módszerek alkalmazásával elő kell segíteni az őshonos lombos fafajok előretörését.
- Akác, bálványfa, vörös tölgy, ezüsthárs, ezüstfa fafajokkal erdősítés nem írható elő még elegyfajként sem.
- A kedvező természetvédelmi helyzetű, kiemelt közösségi jelentőségű erdei élőhelytípusok esetében – 91G0, 91H0 – a véghasználat és az erdőfelújítás során a cserjeszintet legalább olyan mértékben meg kell hagyni, valamint a cserjeszint többi részének átmeneti eltávolítását olyan módon kell végrehajtani, hogy a cserjeszint ismételt kialakulásának feltételei biztosítottak legyenek.
- A díszes tarkalepke élőhelyén biztosítani kell a folyamatos erdőszegély kialakulását és fennmaradását.

#### **7. A védett természeti területek esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke, vegetációs időre vonatkozó szabályok**

- A nemes nyáras és az intenzíven terjedő fafajokból álló, egyéb kemény lombos faállománytípusú erdőket (zöld juhar, bálványfa) a soron következő erdőfelújítás során át kell alakítani a termőhelynek megfelelő, és az erdészeti tájban honos fafajokból álló erdőkké.
- A fenyvesek szerkezetátalakítását elsősorban a természetes folyamatokra alapozva, több tervezési ciklus alatt kell végrehajtani.
- Az akácosok szerkezetátalakítását ütemezetten kell előírni. Az erdőszerkezet átalakítást első menetben azokban az erdőkben kell elvégezni, ahol a szomszédos, őshonos faállománytípusú erdőt az akác intenzív terjedése veszélyezteti. Egyéb esetben az erdőszerkezet átalakítását a soron következő erdőfelújítás során ugyan az őshonos elegyfajok kíméletével, és elegyítésével (madárcseresznye, mezei juhar) elő lehet segíteni, valamint a körzeti erdőtervben alternatív erdőfelújítási lehetőségként célszerű betervezni, de kötelezettségként nem kell előírni.



## 8. A körzetben alkalmazandó vágásérettségi szakaszok

Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
	Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
			Természetvédelmi	Egyéb védelmi
elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan				
Bükkösök	100-140	110-160	100-180	100-150
Gyertyános tölgyesek	90-130	100-160	100-160	90-140
Kocsányos tölgyesek; kocsánytalan tölgyesek	90-120	90-160	90-160	90-140
Cseresek	80-100	80-160	80-110	90-110
Kőrisesek	70-120	90-160	90-120	70-120
Gyertyánosok; hársasok	70-90	90-160	70-110	80-110
Égeresek	90-120	90-120	90-130	90-130
Hazai nyárasok	50-80	70-100	60-80	60-80
Nemes nyárasok	15-25	15-45	15-30	15-30
Akácosok	25-40	35-100	35-65	35-60
Egyéb lombosok	20-100	20-120	20-120	20-100
Fenyvesek	40-75	70-120	40-75	40-100

## 9. Az erdőnevelési beavatkozások során az előhasználatok tervezésének szabályai

- Az előhasználatokat olyan eréllyel kell tervezni, hogy az állományok záródása – gazdasági rendeltetésű erdőkben – ne csökkenjen 70 % alá.
- Vegyes záródású állományban részterületen kell a szükséges előhasználatot tervezni.
- A tervidőszak alatt tisztítás szükség szerint legfeljebb két alkalommal, gyérítések legfeljebb egyszer tervezhetők.
- Faültetvényekben előhasználatként csak törzskiválasztó gyérítést lehet tervezni.

### A vágásos és átalakító üzemmódban kezelt, gazdasági rendeltetésű erdőkben tervezhető előhasználati erélyek

Faállománytípus	Előhasználati mód	m <sup>3</sup> /ha	
		min.	max.
Nemes nyáras	Törzskiválasztó gyérítés	15	80
Egyéb faállománytípus	Törzskiválasztó gyérítés	15	40
	Növedékfokozó gyérítés	20	70

- Kiemelt közjóléti, vagy természetvédelmi cél (pl. az intenzíven terjedő fajok visszaszorítása, természetes állományszerkezet kialakítása) elérése érdekében, továbbá balesetveszély, illetve főleg lakott területek, műtárgyak mellett egyéb káresetek elhárítására egyéb termelés tervezendő. Ez a tervidőszak alatt többszöri visszatérést is jelenthet.
- Egészségügyi termelés előhasználati korú erdőkben csak az egészséges egyedekre is veszélyt jelentő (fertőző) károsítások esetén tervezhető, ezzel a holtfa mennyiségének növelése is biztosított.
- Előhasználatok során kímélni kell:
  - kultúrerdőben az erdészeti tájban honos fafajokat,
  - kiemelt közjóléti rendeltetésű erdőben a szálanként, szoliterként elegyített, intenzíven nem terjedő, idegenhonos fajokat,
  - egyéb erdőben a vadgyümölcsöket, és az erdőtársulást alkotó egyéb elegyfajokat.

### 10. Véghasználatokra és erdőfelújításokra vonatkozó keretszámok, feltételek meghatározása

**Az egyes véghasználati módok maximális területe a következő 10 évre**

Véghasználat módja	hektár
tarvágással érintett	1 980
fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezett redukált területe	
<b>Összesen</b>	<b>1 980</b>

- A nagyobb összefüggő egykorú tömbök újbóli kialakulásának elkerülése érdekében az ott vágásérett állományok fokozatos felújítóvágását csökkentett eréllyel (részterületen) kell előírni, az így előírt területrészt bontását mindig végvágás is követi. A fennmaradó elválasztó állományrész arányát erdőrészlet szinten kell meghatározni.
- A felújításra szálalóvágással tervezett területek mindig részterületet érintenek, a kitermelésre előírt faanyag mennyiség többszöri visszatéréssel is kitermelhető.

- A véghasználattal érintett erdőrészekben a védelmi, közjóléti céloknak megfelelően hagyásfa-csoportként a véghasználat megkezdése előtti élőfakészlet 5 %-át kell csoportokban meghagyni.
- A hagyásfa-csoportokat úgy kell kialakítani, hogy tartalmazzák a lakott ragadozómadár-fészkeket.

#### **11. A fakitermelések során végzett terepi anyagmozgatásra vonatkozó speciális szabályok**

- Terepi anyagmozgatást és faanyag készletezését védett és közösségi jelentőségű jelölő növényfajok élőhelyéül szolgáló tisztásokon, gyepeken nem, vagy legfeljebb fagyott talajviszonyok mellett időszakosan szabad végezni.
- Szaporodási és utódnevelési időszakban a védett ragadozó madarak lakott fészke körül 100 m sugarú körben erdőgazdálkodási tevékenység nem végezhető.

#### **12. A védett természeti terület esetében a vegetációs időszakra vonatkozó előírások**

- Természetvédelmi, Natura 2000 és közjóléti rendeltetésű erdőkben véghasználat és növedékfokozó gyérités csak vegetációs időszakon kívül végezhető. A vegetációs időszak április 1-től augusztus 31-ig tart.

#### **13. Az állami erdőkre vonatkozó speciális szabályok**

- Az állami tulajdonban lévő erdőkben készletgondozó használat nem tervezhető és nem végezhető.
- A természetes úton magról nem újítható éger, hazai nyár illetve hazai fűz főfajú, valamint az erdészeti tájban honos, de a termőhelynek nem megfelelő főfajú, és szerkezetátalakításra előírt erdőben az erdő rendeltetésétől és természetességi állapotától függetlenül tervezhető tarvágás.

○

3. melléklet a .../2011. (... . . . .) VM rendelethez

**1. A körzet neve**

Harkakötönyi erdőtervezési körzet

**2. A körzeti erdőtervezés speciális célja, tervezési alapelvek**

A körzet erdeinek meghatározó hányada faanyagtermelést szolgál, így az erdőtervezés, illetve az erdőgazdálkodás során általános esetben az Alföldön már hagyományos és bevált tarvágásos véghasználaton, valamint mesterséges erdőfelújításon alapuló módszereket, akácosok és hazai nyárasok esetében pedig – amennyiben annak feltételei adottak – a sarjzatást lehet és célszerű alkalmazni.

A körzetben nagy hányadban található határ termőhelyeken az erdő talajvédelmi funkcióit indokolt a jövőben hangsúlyosabban érvényesíteni.

**3. Az erdészeti igazgatási egységek (erdőrészlet, erdőtag), az erdő külső határainak kialakítására, és fenntartására vonatkozó speciális szabályok**

- Az egységesen kezelt, 10 ha-nál – védett természeti területen 3 ha-nál – nagyobb területű erdőrészeket a természetben jól fellelhető határok mentén kell megosztani.
- A védett természeti értékek megóvását erdő- és egyéb részletek kialakításával, illetve megosztásával is segíteni kell. Az erdőtervezés során a 0,1 ha-nál nagyobb összefüggő területű kiemelt közösségi jelentőségű jelölő Pannon homoki borókás-nyáras (91N0) élőhelytípusokat és más, őshonos fafajokból álló erdőtársulások maradványait lehetőség szerint külön erdőrészletbe kell sorolni.
- Az új erdőrészek kialakításakor – mesterséges felújítást feltételezve – figyelembe kell venni a terület gépi művelhetőségét.
- A faanyagtermelő elsődleges rendeltetésű erdőkben, lehetőség szerint 2-3 ha-nál kisebb erdőrészek ne keletkezzenek.

**4. Az erdészeti feltáró hálózat kialakítására, fenntartására és bővítésére vonatkozó szempontok**

- Az erdészeti feltáró hálózat a jelenlegi erdőgazdálkodáshoz általában megfelelő.

**5. Az üzem módok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó szabályok**

- A folyamatos erdőborítást biztosító üzem módok közül a körzetben csak a faanyagtermelést nem szolgáló üzem mód tervezhető. Elsősorban a jó egészségi állapotú, gyenge záródású, zömében őshonos fafajokból álló, nem gazdasági rendeltetésű (termőhelyi vagy természetvédelmi okból folyamatos erdőborítást igénylő) állományokban javasolt kijelölni ezeket a részleteket, melyek önfenntartását a természetes (sarj) újulatuknak köszönhetően lehet biztosítani.

## **6. A védelmi és közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

### **6.1. Közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

- A közjóléti rendeltetésű erdőkben az erdőgazdálkodási tevékenységeket az ezen erdőkre vonatkozó általános szakmai alapelvek szerint kell tervezni és végrehajtani.
- A települések határa mentén elhelyezkedő, és a településvédelmi erdőkben folytatható erdőgazdálkodásra a közjóléti erdőkre meghatározott alapelveket megfelelően alkalmazni kell.

### **6.2. Védelmi rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

- Az erdőtervezési körzet termőhelyi viszonyai alapján indokolt a talajvédelmi rendeltetésű erdők területi arányának növelése.

### ***Természetvédelmi rendeltetésű erdők***

#### ***Gyakorlati célkitűzések***

- A magas természetességi állapotú erdők sokféleségének, értékes génállományának megőrzése, fenntartása.
- Fenyves faállománytípusú erdőkben a fennmaradt eredeti domborzat, valamint az erdő kiritkulása folytán kialakult, természetközeli állapotú homoki gyepek védelme, illetve a homoki élőhelyek további regenerálódásának biztosítására érdekében kerülni kell a mesterséges erdőfelújítást.
- Az erdőssztyeppi élőhelyek természetes felújulási folyamatainak a spontán, potenciális társulásnak megfelelő újulat megkímélésével, valamint a természetes okból gyenge záródású erdők felnyíló erdő kategóriába sorolásával teret kell biztosítani.

#### ***Természetvédelmi stratégiák***

- A tarvágással nem kezelhető, természetvédelmi szempontból fontos, állományként megőrizendő erdőrészeket kerüljenek faanyagtermelést nem szolgáló, vagy szálaló üzemmódba. Az alacsonyabb természetességi kategóriába tartozó erdőkben a biológiai sokféleség kialakulásának elősegítése, valamint az erdők természetességének – elsősorban az erdőszerkezet átalakítását célzó erdőgazdálkodási beavatkozások útján történő – növelése. Törekedni kell arra, hogy egyetlen térség se maradjon nagyobb kiterjedésű, zárt, idős erdő nélkül. Ennek érdekében adott esetben akár gazdasági szempontból vágásérett erdők véghasználatának elhalasztására is sort kell keríteni.

**Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak**

- Az őshonos fajok uralta hagyásfa-csoportban az elegyedő akác, és egyéb, erősen sarjadó, intenzíven terjedő fafajok egyedeinek kivágása esetén a természetes sarj eredetű újulat folyamatos visszaszorítását is el kell végezni. Amennyiben ez előre láthatóan nem biztosítható, a kitermelésre sem kerülhet sor.
- A védett természeti értékek megóvását erdő- és egyéb részletek kialakításával, illetve megosztásával is segíteni kell.
- A tisztások és szegélygyepek megőrzésére törekedni kell. A nagyobb kiterjedésű, természetközeli állapotú szegélygyepek védelmét erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületként (tisztásként) történő leválasztással is elő kell segíteni.

**Természetvédelmi célok Natura 2000 területeken:****Gyakorlati célkitűzések**

- A Natura 2000 terület jelölő élőhelyet képviselő állományaiban törekedni kell az őshonos fafajok elegyarányának megőrzésére és növelésére.
- Az idegenhonos főfafajú erdők fokozatos átalakítása, természetességi állapotának javítása.
- A jelölő erdei élőhelytípusokhoz kötődő fában fejlődő bogárfajok fennmaradásának biztosítása.

**Természetvédelmi stratégiák**

- Kiemelt fontosságú cél a következő európai jelentőségű élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, helyreállítása:
  - 6260 (pannon homoki gyepek),
  - 91N0 (pannon borókás-nyárasok),
  - 1530 (pannon szikes sztyeppék és mocsarak),
  - 6410 (kékperjés rétek),
  - 6440 (mocsárrétek),
  - 91F0 (keményfás ligeterdők, illetve gyöngyvirágos tölgyesek), és
  - 91I0 (euroszibériai erdőssztyepp-tölgyesek).
- A kiemelt jelentőségű közösségi jelölő erdei élőhelytípusok – 91I0, 91N0 – esetében törekedni kell a folyamatos erdőborítás megvalósítására.
- A közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelyek esetében véghasználati kor közelítése az ún. biológiai vágáskorhoz a hozamszabályozás és a természetes felújítás követelményeinek figyelembe vétele mellett.

**Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak**

- A nevelővágások tervezésénél az erdőrészletben található gyp-, cserjés-, őshonos újulatfolt-, és borókás zárványterületek védelmét a fahasználatok részterületes előírásával is érvényre kell juttatni.

- A nevelővágások tervezésénél a Natura 2000 terület jelölő élőhelyet képviselő erdeiben erdőrésztelenként meghatározandó, a természetvédelmi céloknak megfelelő mennyiségű, (a fatömeg legalább 5 % mértékében) álló- és fekvő holtfa visszahagyása céljából a szokványosnál alacsonyabb erélyeket kell alkalmazni. A közösségi jelentőségű, fában fejlődő bogárfajok (skarlátbogár) állományainak megőrzése érdekében az erdőfelújítás és a nevelővágások során a böhöncös faegyedek kíméletére és azok megfelelő térbeli hálózatban hagyására lehetőséget kell biztosítani. Ezekben az erdőkben egészségügyi termelés csak az egészséges egyedekre is veszélyt jelentő károsítások esetén végezhető.
- A kiemelt jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok esetében – 91I0, 91N0 – a természetes és természetközeli állományoknál a véghasználat előtti cserjeszint legalább részben kímélendő, a cserjeszint fennmaradására tekintettel kell lenni.
- Az erdőnevelések tervezése és végrehajtása során kiemelt feladat az idegenhonos és az erdészeti tájidegen fafajok – különös tekintettel az akác, bálványfa, vörös tölgy, ezüsthárs, ezüstfa fajokra visszaszorítása.
- Biztosítani kell a folyamatos erdőszegély kialakulását és fennmaradását a közösségi jelentőségű erdei élőhelytípusok esetében.

#### **7. A védett természeti területek esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke**

A védett természeti területeken álló és az adott erdészeti tájban nem tájhonos főfafajú erdők szerkezetátalakítását azok véghasználatára esetén lehetőség szerint be kell tervezni, amennyiben az nem ellentétes a természetvédelmi célkitűzésekkel.

## 8. A körzetben alkalmazandó vágásérettségi szakaszok meghatározása

Faállománytípus s neve	V á g á s é r e t t s é g i s z a k a s z o k ( é v )			
	Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
			Természetvédelmi	Egyéb védelmi
elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan				
Kocsányos tölgyesek	70-100	80-130	100-130	100-130
Akácok	(25)* 30-40	30-45	25-40	30-45
Egyéb kemény lombosok	45-80	45-80	45-80	45-80
Nemes nyárasok	20-25	20-30	20-30	20-30
Hazai nyárasok	30-40	35-70	35-70	35-70
Nemes nyáras - hazai nyárasok	(25)** 30-35	30-60	30-60	30-60
Fenyő elegyes - hazai nyárasok	35-50	40-70	40-70	40-70
Egyéb lágy lombosok	30-70	30-70	30-70	30-70
Erdeifenyvesek	40-50	40-60	40-60	40-60
Feketefenyvesek	45-60	50-70	50-70	50-70
Fenyő elegyes - feketefenyvesek	40-60	40-70	40-70	40-70

\* : 150 m<sup>3</sup>/ha-nál nagyobb fajlagos fakészletű állományok esetén

\*\* HNY sarjztatására alkalmatlan területnél, ha a NNY elegyarány 35 % feletti

## 9. Az erdőnevelési beavatkozások során az előhasználatok tervezésének szabályai

- Egészséges, jó növekedésű állományokban, a törzskiválasztó gyérítéseket követően legkésőbb a tényleges véghasználat előtt, nemes nyár esetén 5 évvel, akác, hazai nyár, szilek és fenyők esetén 8 évvel, valamint tölgyek esetén 15 évvel tervezhető növedéfközzelő gyérítés.
- Jól záródott, de még folyamatban lévő erdősítésekben - főleg gyorsan növő lombos faállományokban - tisztítás tervezése javasolt.
- Az egészséges fenyő állományok esetében egy tisztítást kell tervezni, amire az állomány 10-15 éves korában kerüljön sor. Ezen állományokban a törzskiválasztó gyérítés tervezésének szükségességét az állomány egészségi állapota határozza meg.
- Ha egy erdőrészletben jelentős mértékű (25-30 %-ot meghaladó) a gyenge, kiritkult, fejlődésükben megrekedt, esetleg üres részek aránya, ott csak ennek megfelelően csökkentett erélyű előhasználat tervezhető.



**A vágásos és átalakító üzemmódban kezelt, gazdasági rendeltetésű erdőkben tervezhető előhasználati erélyek**

Előhasználati mód	m <sup>3</sup> /ha	
	min.	max.
Törzskiválasztó gyérítés	5	25
Növedékfokozó gyérítés	20	35

**A vágásos és átalakító üzemmódban kezelt, gazdasági rendeltetésű faültetvény természetességi állapotú erdőkben tervezhető előhasználati erélyek**

Előhasználati mód	m <sup>3</sup> /ha	
	min.	max.
Törzskiválasztó gyérítés	15	60
Növedékfokozó gyérítés	20	80

- Az előhasználatokat úgy kell tervezni a hazai nyáras vagy akác elegyes hazai nyáras állományokban, hogy az ültetet nemes nyáras visszaszorítása, az ültetéskor meghatározott célállomány kialakítása érdekében biztosítva legyen.
- A Natura 2000 terület közösségi jelentőségű jelölő élőhelytípust képviselő állományaiban a tájidegen fajok elegyarányának csökkenését ezen fajok nagyobb erélyű fahasználati előírásával kell elérni.
- Az erdőnevelési munkák során kímélendő fajok a következők: magyar kőris, magas kőris, hegyi-, ill. mezei juhar, vénic-, ill. mezei szil, fekete-, ill. rezgő nyár, közönséges boróka.

**10. Véghasználatokra és erdőfelújításokra vonatkozó keretszámok, feltételek meghatározása**

**Az egyes véghasználati módok maximális területe a következő 10 évre**

Véghasználat módja	hektár
tarvágással érintett terület	7 100
fokozatos felújítógátás és szálalógátás tervezett redukált területe	0
<b>Összesen</b>	<b>7 100</b>

- Tarvágásra bármely – vágásérettségi korát elérő – állomány jelölhető.
- A véghasználatok során – elsősorban a nem fatermelő rendeltetésű erdőkben – hagyásfák és hagyásfa csoportok meghagyása kívánatos, melyek lehetőleg erdészeti tájban őshonos fajokból álljanak, területének

nagysága az adott erdőrézlet fafaj-összetételétől, ill. méretétől függően akár 5-10 % is lehet. Amennyiben egy erdőrézletben hagyásfák több kisebb csoportban kerülnek meghagyásra, akkor célszerű, hogy azok a területen elszórva, minél egyenletesebb lefedettséggel maradjanak meg. Ezen hagyásfoltokban – elsősorban természetvédelmi szempontból – egy-két álló holtfa meghagyása is javasolt.

- Az elmúlt időszakokban a károsítások miatt szükségessé váló egészségügyi termelések során túlzottan kiritkult, már helyre nem hozható záródású állományokat véghasználatra kell tervezni.
- Ha a termőhely lehetővé teszi, az erdőfelújítások tervezésekor alternatív erdősítési előírás is szerepeljen a lehetőségek között.
- A faanyagtermelő rendeltetésű fekete fenyves erdők felújítása során, – amennyiben ezt a termőhely is lehetővé teszi – az őshonos fafajok alkotta célállománytípusok mellett akácos és az erdei fenyves célállomány is tervezhető.
- A feketefenyves erdősítési célállományok esetén, ha a termőhely lehetővé teszi, rendeltetéstől függetlenül az egyéb lomb elegendő feketefenyves előírást kell előnyben részesíteni.
- Mesterséges erdőfelújítás során létrehozandó tájidegen (elsősorban intenzíven terjedő) fafajokból álló állományok és a Natura 2000 jelölő élőhelytípusok között erdészeti tájban őshonos fa- és/vagy cserjefajokból legalább 20 m széles védőzónát szükséges létesíteni, ahol ennek termőhelyi akadályai nincsenek. Natura 2000 jelölő élőhelytípusok 200 m-es környezetében az intenzíven terjedő fafajok által dominált mesterséges erdősítések előírása erdőrézletenként mérlegelendő.
- Az erdőfelújítások során az akác állományok harmadszori sarjztatását kerülni kell.

#### **11. A fakitermelések során végzett terepi anyagmozgatásra vonatkozó speciális szabályok**

- Erdei rakodóknak, és készletező helyeknek főként nyiladékok és tisztások szolgálhatnak. Ezek kialakítása, illetve használata során – főleg természetvédelmi-, illetve Natura 2000 korlátozással érintett területeken – nagy figyelmet kell fordítani a környező területek cserje és lágyszárú növényzetének megóvására is.

#### **12. Védett természeti terület esetében a vegetációs időszakra vonatkozó előírások**

- Védett természeti terület vagy Natura 2000 terület esetén őshonos főfafajú állományban március 1-től szeptember 1-ig, nem őshonos főfafajú állomány esetében március 15-től augusztus 15-ig nem végezhető fakitermelés és cserjeirtás. Indokolt esetben ezen határidőktől el lehet térni.
- A fakitermelési időszak meghosszabbítható tavasszal a tájidegen fafajú erdőállományokban, egyedi egyeztetés alapján, a kímélendő költőfauna figyelembevételével. Korábbi, augusztusi fahasználat, történhet az akác,

vagy egyéb intenzíven terjedő fajok (különösen bálványfa) dominálta erdőállományokban, a téli sarjelfagyás elősegítése, illetve az akác visszaszorítását célzó vegyszeres tuskókezelés hatékonyságának biztosítása érdekében.

### **13. Az állami erdőkre vonatkozó speciális szabályok**

- Erdőfelújításként azokban az akác és hazai nyár állományokban, ahol megfelelő a fedettség és a hektáronkénti véghasználati fakészlet akác esetében eléri a 100-120 m<sup>3</sup>-t, hazai nyár esetében a 120-150 m<sup>3</sup>-t, egyik lehetőségként a sarjzattatást kell előírni. Ezen hektáronkénti fakészletet el nem érő és 1 ha-nál kisebb területű erdőrészek esetében egyedi elbírálással döntendő el a sarjzattatás előírása. Az 1 ha-nál nagyobb területű erdőrészeknél, ahol a sarjzattatás feltételeinek megfelelő tömbök találhatóak, a részterületes sarjzattatás is lehetséges.
- Védelmi rendeltetésű erdők esetében a fenti hektáronkénti fakészletnél kisebb fakészlettel rendelkező részekben is tervezhető sarjzattatásos erdőfelújítás.

4. melléklet a .../2011. (... . . . .) VM rendelethez**1. A körzet neve**

Parádi erdőtervezési körzet

**2. A körzeti erdőtervezés speciális célja, tervezési alapelvek**

A körzet erdeinek jelentős része védett természeti területen helyezkedik el, illetve a Natura 2000 hálózat része. Magas a védett természeti területnek nem minősülő, természet szerű erdő természetességi állapotú Natura 2000 területek aránya. A körzeti erdőtervezés célja ennek megfelelően ezeken a területeken azon erdőgazdálkodási tevékenységek meghatározása, amelyek a környezet és természetvédelmi, valamint a közjóléti szempontok érvényre juttatását is fokozottan szolgálják.

Ezen túl a körzetben található a Kékes erdőrezervátum teljes területe is, amelyben kiemelt cél a természetes folyamatok szabad érvényesülésének, és az erdőrezervátumban élő erdei életközösségek megőrzésének biztosítása.

- A körzet túlnyomó része a Mátrai Tájvédelmi Körzet részét képezi, melyre 15/2008 (VI. 3.) KvVM rendeletben kihirdetett természetvédelmi Kezelési Terv vonatkozik.

**3. Az erdészeti igazgatási egységek (erdőrészlet, erdőtag), az erdő külső határainak kialakítására, és fenntartására vonatkozó speciális szabályok**

- Vágásos üzemmódban a 10 hektárnál nagyobb erdőrészeket a természetben jól fellelhető határok mentén kell megosztani.
- Az erdőrészek természetben fel nem lelhető határait 2011. március 31-ig kell állandósítani. Az állandósítás végrehajtásáról a területileg illetékes erdészeti hatóságot értesíteni kell. Az állandósítás hagyományos erdészeti részlethatárjelekkel (összelátható távolságban (max. 30 m) a határfákra olajfestékkel festett fehér gyűrű, és a határvonal irányába mutató a gyűrűből felfelé húzott vonal) történhet!

**4. Az erdészeti feltáró hálózat kialakítására, fenntartására és bővítésére vonatkozó szempontok**

- A száraló és átalakító üzemmódú erdők feltártságát növelni szükséges, elsősorban az időjárás biztos úthálózat bővítésével.

**5. Az üzemmódok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó szabályok**

- Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba kell sorolni:
  - a Kékes-észak erdőrezervátum magterületét,
  - a nagyon meredek, erózióveszélyes területeket,
  - a gyenge termőhelyen álló véderdőket.

- A száraló üzemmód az 50-80 év közötti, elsősorban bükkös állományokban tervezhető. Kísérleti jelleggel tölgyes állományokban is tervezhető folyamatos erdőborítást biztosító üzemmód.
- Átalakító üzemmódba az ernyősen megbontott állományok nem tervezhetők.

## **6. A védelmi és közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

### **6.1. Közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

- A közjóléti rendeltetésű erdőkben az erdőgazdálkodási tevékenységeket az ezen erdőkre vonatkozó általános szakmai alapelvek szerint kell tervezni és végrehajtani.

### **6.2. Védelmi rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

#### ***Természetvédelmi rendeltetésű erdők***

##### *Gyakorlati célkitűzések*

- A védett és fokozottan védett növények és állatok élőhelyének védelme, valamint az erdő által meghatározott tájképi érték megőrzése.

##### *Természetvédelmi stratégiák*

- A természetes erdő, a természetszerű erdő és a származék erdő természetességi állapotú, valamint talajvédelmi, vízvédelmi vagy tájképvédelmi további rendeltetésű erdőben törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok alkalmazására.
- A hársas törmelékletű-erdő (Mercuriali-Tilietum), szilikát sziklaerdő (Sorbo-Quercetum), molyhos tölgyes bokorerdő (Ceraso-Quercetum pubescentis), valamint sziklaerdők minden állományában, továbbá a mészkerülő bükkös és tölgyes (Luzulo-Quercetum, Luzulo-Fagetum) vánkasmohás (Leucobryum glaucum) típusában, a szurdokerdőben, a fűz, nyár, éger és kőrisligetekben, valamint a láperdőben törekedni kell a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód alkalmazására.
- Az őshonos főfafajú erdőkben a növedékfokozó gyérítések végrehajtása során kerülni kell a sematikus gyérítési módszerek alkalmazását, helyette az erdőkben a faállomány többkorúságának, szintezettségének, az elegyesség növelése a cél.
- A Kékes-észak erdőrezervátum magterületén a beavatkozás mellőzésével a természetes erdődinamikai folyamatok érvényesülésének biztosítása.
- A Kékes-észak erdőrezervátum védőzónájában folyamatos erdőborítottságot biztosító, őshonos fafajokból álló, vegyes korú, természetközeli erdőállományt kialakító kísérleti erdőgazdálkodás megvalósítása.

### ***Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak***

- Az erdőrezervátum magterületéhez tartozó erdőállományokban erdőgazdálkodási munka csak a természetvédelmi kezelésért felelős szervezetiértésével tervezhető.
- A fokozottan védett természeti területen lévő erdőrezervátum magterületéhez nem tartozó erdőállományokban:
  - csak olyan erdőgazdálkodási tevékenységek tervezhetők, amelyektől az erdő természetességi állapotának javulása várható.
  - az átmeneti erdőnél magasabb természetességi kategóriájú erdőben erdőgazdálkodás csak folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok keretében folytatható.
  - átmeneti erdő, kultúrerdő és faültetvény természetességi állapotú erdő véghasználata esetén az erdőfelújítást a termőhelynek megfelelő, az erdészeti tájban honos fafajokkal, erdőszerkezet átalakításként kell tervezni.
- Őshonos főfafajú erdőben egészségügyi fakitermelés csak kivételes esetben, a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szervvel történő előzetes egyeztetése után tervezhető.
- Erdőrezervátumok védőzónájában csak folyamatos erdőborítás fenntartása mellett folytatható erdőgazdálkodás.
- A fakitermelések végrehajtása során az erdőben a nem tömegesen előforduló, méretes, elhalt álló vagy fekvő fatörzsekből a lehető legnagyobb mennyiségű holtfát kell visszahagyni. A mennyiséget erdőrészletenként szükséges meghatározni.
- Félszáraz gyepeken, sziklagyepeken, üde réteken rakodó létesítése tilos.
- A patak menti égerligetek és puhafás ligeterdők esetében csak részterületes véghasználat tervezhető.
- A mátraballai Kiserdei Természetvédelmi Terület és Szabadidőpark nevű, helyi jelentőségű védett természeti területen található erdőkben fakitermelés csak a helyi lakosság igényeinek figyelembe vételével tervezhető.
- A Siroki Nyírjes-tó területén a természetvédelmi kezelés legfőbb célja a lúp öregedésének lassítása. Ennek érdekében az elszáradt idős faegyedek, az avas nád eltávolítása szükség szerint elvégzendő. A csokrosan növekvő kisarjadt egyedeket (nyír, rezgőnyár, fűz, kutyabenge) a téli fagyos időszakban egy-két töre vissza kell vágni. A megjelenő erdeifenyő-magoncokat el kell távolítani. A lúp védelmében az erdős védőövezet fenntartása szükséges.

### ***Natura 2000 területen található erdők***

#### ***Gyakorlati célkitűzések***

- A területen található kedvező természetvédelmi helyzetű jelölő erdei élőhelyek kiterjedésének, szerkezetének, fajkészletének megőrzése, fejlesztése.

#### ***Természetvédelmi stratégiák***

- A kiemelt jelentőségű közösségi jelölő erdei élőhelytípusok – 91G0, 91E0 – esetében törekedni kell a folyamatos erdőborítás megvalósítására.

- A közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelyek esetében véghasználati kor közelítése az ún. biológiai vágáskorhoz a hozamszabályozás és a természetes felújítás követelményeinek figyelembe vétele mellett.
- A nagy kiterjedésű egykorú és kevés fajú erdőállományok esetében erdőgazdálkodási beavatkozásokkal törekedni kell a lombkorona-, cserje-, lágyszárú szint faji, életkori összetétele változatosságának növelésére.
- Az idegenhonos főfafajú erdők fokozatos átalakítása, természetességi állapotának javítása.
- A közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusokhoz kötődő, fában fejlődő bogárfajok fennmaradásának biztosítása.

#### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- A közösségi jelentőségű, fában fejlődő bogárfajok (havasi cincér) állományainak megőrzése érdekében az erdőfelújítás és a nevelővágások során a böhöncös faegyedek kíméletére és azok megfelelő térbeli hálózatban hagyására lehetőséget kell biztosítani. E fajok védelmének érdekében az egészségügyi fakitermelés szükség szerint korlátozható.
- A véghasználat során – ahol van - őshonos hagyásfa csoportot, vagy hagyásfákat kell visszahagyni. Az 1,0 ha-nál nagyobb véghasználati területeken hektáronként legalább egy hagyásfa-csoportot, az 1,0 ha-nál kisebb véghasználati területeken 0,25 ha-onként legalább 1 db hagyásfát javasolt meghagyni.
- Az erdőnevelések tervezése és végrehajtása során kiemelt feladat az idegenhonos és az erdészeti tájidegen fafajok – különös tekintettel az akác, bálványfa, vörös tölgy, ezüsthárs, ezüstfa fajokra visszaszorítása. A fekete és erdei fenyves főfafajú erdőkben a faállományok csoportos gyérítésével, megbontásával elő kell segíteni az őshonos lombos fafajok előretörését.
- Akác, bálványfa, vörös tölgy, ezüsthárs, ezüstfa fafajokkal erdősítés nem írható elő még elegyfajként sem.
- A kiemelt jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok esetében – 91G0, 91E0 – a természetes és természetközeli állományoknál a véghasználat előtti cserjeszint legalább részben kímélendő, a cserjeszint teljes eltávolítása tilos.
- A közösségi jelentőségű élőhelytípusok esetében biztosítani kell a folyamatos erdőszegély kialakulását és fennmaradását.

#### **7. A védett természeti területek esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke**

- Az erdészeti tájban nem honos főfafajú erdők véghasználatát követően az erdőfelújítást a termőhelynek megfelelő, és az erdészeti tájban honos fafajokkal kell előírni.
- Az akácosok esetében megengedett az erdőszerkezet átalakítás két lépcsőben történő végrehajtása, átmeneti faállomány közbeiktatásával.

### 8. A körzetben alkalmazandó vágásérettségi szakaszok meghatározása

Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
	Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
			Természetvédelmi	Egyéb védelmi
elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan				
Sarj eredetű kocsánytalan tölgyesek	90-100	90-100	90-100	90-100
Mag eredetű cseresek	70-80	70-80	70-80	70-80
Sarj eredetű cseresek	65-70	65-70	65-70	65-70
Akácosok	25-35	25-35	25-35	30-35
Gyertyánosok	60-70	60-70	60-70	60-70
Erdeifenyvesek	60-70	60-70	60-70	60-70
Lucfenyvesek	60-80	60-80	60-80	60-80

Bükkösök:

Fatermési osztály	Vágásérettségi korok (év)			
	Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
			Természetvédelmi	Egyéb védelmi
elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan				
I.	120			
II.	120			
III.	120			
IV.	110			
V.	100			
VI.	90			



Gyertyános-tölgyesek:

Fatermési osztály	Vágásérettségi korok (év)			
	Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
			Természetvédelmi	Egyéb védelmi
	elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
I.				130
II.				130
III.				120
IV.				110
V.				105
VI.				90

Mageredetű kocsánytalan tölgyesek:

Fatermési osztály	Vágásérettségi korok (év)			
	Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
			Természetvédelmi	Egyéb védelmi
	elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
I.				130
II.				130
III.				120
IV.				110
V.				105
VI.				90

### 9. Az erdőnevelési beavatkozások során az előhasználatok tervezésének szabályai

- Az erdőnevelési munkák során kímélendő fafajok a következők: hegyi szil, madárcseresznye, berkenyék.
- Tájidegen fafajokból álló erdőrészekben az adott erdészeti tájban őshonos lombos fafajok egyedei kímélendők.
- Azokban a tölgyes állományokban, ahol az elegyfaj veszélyezteti a tölgy megmaradását, a tervidőszakban kétszeri tisztítást kell előírni.
- A második vágásérettségi csoportba tartozó erdőknél növedékfokozó gyérítés nem tervezhető.

**A vágásos és átalakító üzemmódban kezelt, gazdasági rendeltetésű erdőkben tervezhető előhasználati erélyek**

Előhasználati mód	m <sup>3</sup> /ha	
	min.	max.
Törzskiválasztó gyérítés	15	40
Növedékfokozó gyérítés	35	80

**10. Véghasználatokra és erdőfelújításokra vonatkozó keretszámok, feltételek meghatározása**

- A faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódú erdőkben semmilyen fahasználat nem tervezhető.
- A körzetben fokozatos felújítóvágás, szálalóvágás, újulatra történő bontóvágás esetén a fakitermelés cser főfafajú erdőfelújítás esetében szeptember 1., tölgy és bükk főfafajú erdőfelújítás esetében október 5. előtt nem kezdhető el, és tavasszal március 31-ig be kell azokat fejezni.
- Szállítás, közelítés március 31-ig végezhető a vágásterületen, a sérült csemeték törevágását április 30-ig be kell fejezni. Vágástakarítás május és június hónapokban nem végezhető.
- Vegetációs időszakban a vágástakarítás során vágáshulladék égetést nem lehet végezni.
- Erdőfelújításokban az erdészeti tájban őshonos fafajokat kell tervezni, de – védett természeti területeken kívül – megfelelő termőhelyen a luc-, és vörösfenyő is tervezhető.
- Fenyves állományok fenyővel történő ismételt felújítása nem tervezhető.

**Az egyes véghasználati módok maximális területe a következő 10 évre**

Véghasználat módja	hektár
tarvágással érintett	2 300
fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezett redukált területe	
<b>Összesen</b>	<b>2 300</b>

- Az őshonos faállományok közül tarvágás a kocsányos tölgyesekben, gyertyánosokban, mézgás égeresekben, juharosokban, kőrisesekben, hazai nyarasokban és hazai fűzesekben, védett természeti területen a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szervvel egyeztetett mértékben és ütemezésben tervezhető.
- A hagyásfa csoportok kijelölése kiemelten fontos a vizes élőhelyeken, illetve az extrém száraz termőhelyeken.

- . Egyes fákat csak abban az esetben célszerű visszahagyni, ha azok egyedi jellegzetességgel bíró, odvas, böhöncös, terebélyes egyedek. A fahasználatok során javasolt méretes álló és fekvő holtfák visszahagyása.
- Források 30 méteres körzetében hagyásfa csoportot kell visszahagyni.

#### **11. A fakitermelések során végzett terepi anyagmozgatásra vonatkozó speciális szabályok**

- Faanyagmozgatás során a tisztások, kopárok nem vehetők igénybe, kivéve a tisztásokon már meglévő nyilvántartásba vett utakat.
- A közelítés során az erdőtalaj sérülését kerülni kell, valamint a közelítő nyomokból kiinduló eróziót meg kell akadályozni.
- Források 30 méteres körzetében lévő hagyásfa csoport területén a faanyagmozgatás tilos, kivéve a meglévő utak területe.
- Állandó és időszakos vízfolyásokon keresztül történő anyagmozgatásra csak olyan módszer alkalmazható, amely nem okozza a meder erodálódását, illetve biztosítja az árhullámok levonulását.
- Erdei rakodót tisztáson nem lehet kialakítani.
- Élőfának nem támaszkodhat rakat.
- Natura 2000 területeken a közösségi jelentőségű havasi cincér állományainak védelme érdekében a gyertyános tölgyes (91G0), valamint egyéb bükk elegyes állományokban a téli, valamint kora tavaszi időszakban kitermelt faanyag területről történő elszállításáról legkésőbb májusig gondoskodni kell.

#### **12. A védett természeti és közösségi jelentőségű terület esetében a vegetációs időszakra vonatkozó előírások**

- A védett természeti terület esetében a vegetációs időszakra vonatkozó előírás nem került megfogalmazásra.

#### **13. Az állami erdőkre vonatkozó speciális szabályok**

- Nem került megfogalmazásra speciális szabály.

5. melléklet a .../2011. (... . . . .) VM rendelethez

**1. A körzet neve**

Sásdi erdőtervezési körzet

**2. A körzeti erdőtervezés speciális célja, tervezési alapelvek**

A körzet erdősültsége az országos átlag feletti. Az erdők jelentős hányada őshonos fafajokból álló, magas természetességi állapotú erdő, melyek közül több közösségi jelentőségű természetvédelmi területként is kijelölésre került. A körzet emellett kiemelt idegenforgalmi és turisztikai térség, ahol az erdők jelentős közjóléti funkciókat is betöltenek.

Az erdők gazdasági funkcióinak érvényesítésére emiatt csak olyan módon kerülhet sor, ami a védelmi és közjóléti funkciók egyidejű érvényesülését nem akadályozza.

**3. Az erdészeti igazgatási egységek (erdőrészlet, erdőtag), az erdő külső határainak kialakítására, és fenntartására vonatkozó speciális szabályok**

- A 0,5 hektárnál nagyobb, eltérő vágásérettségi korú, ezért különböző erdőkezelést igénylő, vágásérett, illetve vágásérettséghez közeli állományrészeket külön erdő részletbe kell sorolni.
- Amennyiben egy részlet területének 30 százalékánál, de legalább 1,0 hektárnál nagyobb részterületén eltérő erdőfelújítási célállomány megtervezése indokolt, külön erdő részletet kell kialakítani.

**4. Az erdészeti feltáró hálózat kialakítására, fenntartására és bővítésére vonatkozó szempontok**

- A feltártság bővítése és a meglévő feltáró hálózat javítása – üzemmódtól függetlenül – szükséges.

**5. Az üzemmódok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó szabályok**

- Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba természetes, természetszerű, származék vagy átmeneti erdők sorolhatók. Elsősorban vízmosásos, meredek, vagy V-VI. fatermési osztályba tartozó, gyenge termőhelyű talajvédelmi illetve parkerdő rendeltetésű erdők sorolhatók ebbe a kategóriába.
- Átalakító üzemmódba sorolandó erdők tömbösen kerüljenek kijelölésre.

## **6. A védelmi és közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

### **6.1. Közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

- A közjóléti rendeltetésű erdőkben az erdőgazdálkodási tevékenységeket az ezen erdőkre vonatkozó általános szakmai alapelvek szerint kell tervezni és végrehajtani.

### **6.2. Védelmi rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

- Az erdőtervezési körzet termőhelyi viszonyai alapján indokolt lenne a talajvédelmi rendeltetésű erdők területi arányának növelése, elsődlegesen a vízmosásokban, az átlagosan 25° vagy annál nagyobb lejtésű területeken, valamint az igen sekély, sekély termőrétű, gyenge termőhelyeken található erdők talajvédelmi rendeltetésbe sorolásával.
- A talajvédelmi rendeltetésű erdőben az erdő felújuló képességének és felújíthatóságának egyidejű fenntartása mellett az elsődleges cél az ún. biológiai vágásérettséget megközelítő vágásérettségi korok meghatározása, a vágásterületek nagyságának korlátozása, valamint a kíméletes fatermesztési technológiák alkalmazása.

#### ***Természetvédelmi rendeltetésű erdők***

A védett természeti terület nincs a körzetben.

#### ***Natura 2000 területen található erdők***

##### ***Gyakorlati célkitűzések***

- A területen található kedvező természetvédelmi helyzetű jelölő erdei élőhelyek kiterjedésének, szerkezetének, fajkészletének megőrzése, fejlesztése.

##### ***Természetvédelmi stratégiák***

- A kiemelt jelentőségű közösségi jelölő erdei élőhelytípusok – 91E0 – esetében törekedni kell a folyamatos erdőborítás megvalósítására.
- A közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelyek esetében véghasználati kor közelítése az ún. biológiai vágáskorhoz a hozamszabályozás és a természetes felújítás követelményeinek figyelembe vétele mellett.
- A nagy kiterjedésű egykorú és kevés fajú erdőállományok esetében erdőgazdálkodási beavatkozásokkal törekedni kell a lombkorona-, cserje-, lágyszárú szint faji, életkori összetétele változatosságának növelésére.
- Az idegenhonos főfafajú erdők fokozatos átalakítása, természetességi állapotának javítása.

### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- A közösségi jelentőségű, fában fejlődő bogárfajok (szarvasbogár, nagy hőscincér, gyászscincér, kék pattanóbogár, skarlátbogár), valamint a közösségi jelentőségű denevérfajok állományainak megőrzése érdekében az erdőfelújítás és a nevelővágások során a böhöncös, odvas faegyedek kíméletére és azok megfelelő térbeli hálózatban hagyására lehetőséget kell biztosítani. E fajok védelmének érdekében az egészségügyi fakitermelés esetenként korlátozható.
- A véghasználat során – ahol van - őshonos hagyásfa csoportot, vagy hagyásfákat kell visszahagyni. Az 1,0 ha-nál nagyobb véghasználati területeken hektáronként legalább egy hagyásfa-csoportot, az 1,0 ha-nál kisebb véghasználati területeken 0,25 ha-onként legalább 1 db hagyásfát javasolt meghagyni.
- Az erdőnevelések tervezése és végrehajtása során kiemelt feladat az idegenhonos és az erdészeti tájidegen fafajok – különös tekintettel az akác, bálványfa, vörös tölgy, ezüsthárs, ezüstfa fajokra visszaszorítása. A fekete és erdei fenyves főfafajú erdőkben a faállományok csoportos gyérítésével, megbontásával elő kell segíteni az őshonos lombos fafajok előretörését.
- Akác, bálványfa, vörös tölgy, ezüsthárs, ezüstfa fafajokkal erdősítés nem írható elő még elegyfajként sem.
- A kiemelt jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok esetében – 91E0 – a természetes és természetközeli állományoknál a véghasználat előtti cserjeszint legalább részben kímélendő, a cserjeszint fennmaradását, megújulását biztosítani szükséges.
- A közösségi jelentőségű élőhelytípusok természetvédelmi helyzetének érdekében biztosítani kell a folyamatos erdőszegély kialakulását és fennmaradását.

### **7. A védett természeti és közösségi jelentőségű területek esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke**

Az erdészeti tájban nem honos főfafajú erdők véghasználatát követően az erdőfelújítást a termőhelynek megfelelő, és az erdészeti tájban honos fafajokkal kell előírni.

## 8. A körzetben alkalmazandó vágásérettségi szakaszok meghatározása

Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
	Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
			Természetszerűvédelmi	Egyéb védelmi
elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan				
Bükkösök	95-115	110-130	-	95-130
Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	90-120	100-125	-	90-125
Gyertyános-kocsányos tölgyesek	100-120	110-120	-	100-120
Kocsánytalan tölgyesek	85-110	95-120	-	85-120
Kocsányos tölgyesek	85-110	95-120	-	85-120
Cseresek	75-95	85-105	-	75-105
Molyhos tölgyesek	-	100-130	-	100-130
Akácok	30-45	35-50	-	30-50
Gyertyánosok	70-90	80-100	-	70-100
Juharosok; kőrisesek	60-90	70-100	-	60-100
Vörös tölgyesek; fekete diósok	70-90	80-100	-	70-100
Egyéb kemény lombosok	50-75	60-90	-	60-90
Nemes nyárasok; nemes fűzesek	20-30	25-35	-	25-35
Mézgás égeresek	50-70	60-80	-	60-80
Hársasok	70-100	80-110	-	70-110
Egyéb lágy lombosok	25-35	25-40	-	25-40
Fenyvesek	50-80	60-90	-	50-90

- A tuskósarj eredetű faállományok vágásérettségét a szakasz alsó határa közelében kell megállapítani.

## 9. Az erdőnevelési beavatkozások során az előhasználatok tervezésének szabályai

- A természetes, természetszerű, származék és átmeneti erdőkben a szórt vagy csoportos elegyedésű intenzíven terjedő fafajok (akác, zöld juhar, bálványfa) eltávolítását az előhasználati előírással kell megtervezni.

- A tömbös vagy mozaikos elegyedésű intenzíven terjedő fafajok eltávolítása egyéb termelésként kerül megtervezésre. Elvégzése során 0,30 hektárt meghaladó, egybefüggő, üres terület nem keletkezhet.
- Egyéb termelésként kerülhet megtervezésre a fenyves faállományok alatt található erdészeti tájban őshonos lombos újulat megerősödését célzó beavatkozás is.
- Fenyves állományokban a törzskiválasztó gyérítések során figyelemmel kell lenni az erdészeti tájban őshonos fafajok alkotta alsó szint megsegítésére.
- Készletgondozó fahasználat – erdőgazdálkodói javaslatra – elsősorban azokon a kis magánbirtokokon tervezhető, ahol hagyományos gyérítés elvégzése szakmailag nem indokolt.

**A vágásos és átalakító üzemmódban kezelt, gazdasági rendeltetésű erdőkben tervezhető előhasználati erélyek**

Előhasználati mód	m <sup>3</sup> /ha	
	min.	max.
Törzskiválasztó gyérítés	10	60
Növedékfokozó gyérítés	20	110

- A megtervezésre kerülő előhasználati erély erdőrészlet szinten függ a faállománytípustól, a fafajok fatermési osztályától, a gazdálkodás céljától és a beavatkozások sűrűségétől.
- A vadgyümölcsök és a magyar tölgy, valamint Natura 2000 területeken előforduló őshonos fafajokból képződő álló holtfák az előhasználatok során kímélendők. Nem őshonos faállománytípusokban az őshonos fafajok is kímélendők.

**10. Véghasználatokra és erdőfelújításokra vonatkozó keretszámok, feltételek meghatározása**

**Az egyes véghasználati módok maximális területe a következő 10 évre**

Véghasználat módja	hektár
tarvágással érintett terület	1 000
fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezett redukált területe	500
<b>Összesen</b>	<b>1 500</b>

- A tervidőszak végére tervezett fokozatos felújítóvágás bontóvágása újulat nélküli bükkösökben 15-20%, gyertyános-tölgyesekben 25-30% eréllyel kerül megtervezésre.



- Szálatávágásokat tervezni nagyobb, egykorú erdőtömbökben, elsősorban bükkös, gyertyános-tölgyes és jelentős bükk és tölgy elegyű gyertyános faállomány-típusokban, illetve átalakító üzemmódú erdőkben lehet.
- Jó termőhelyen előforduló cseres, gyertyános, hársas faállomány esetében a termőhelynek megfelelő fafajcserével tarvágás is tervezhető.
- Egyes fákat csak abban az esetben célszerű visszahagyni, ha azok egyedi jellegzetességgel bíró, odvas, böhöncös, terebélyes egyedek. Hagyásfa csoportok elsősorban őshonos, többszintes állományokból kerülhetnek ki, ott, ahol talaj, forrás, védett faj, emlékhely, közjóléti létesítmény környezetének védelme a cél.
- Natura 2000 terület esetén a hagyásfák, illetve hagyásfa csoportok erdőrésztelenkénti mértéke legfeljebb az élőfakészlet 5 százaléka lehet.
- A vadgyümölcsök és a magyar tölgy, valamint Natura 2000 területen a holtfák, továbbá a nem őshonos faállománytípusokban az erdészeti tájban őshonos fafajok is kímélendők a véghasználatok során.
- akác vagy fenyő főfafajú erdő erdőszerkezet átalakítás mellett végrehajtott erdőfelújítása esetén a befejezté nyilvánítás feltételeit a külön jogszabályban meghatározott időpontnál 2 évvel később kell biztosítani.

#### **11. A fakitermelések során végzett terepi anyagmozgatásra vonatkozó speciális szabályok**

- Erdei rakodók kialakításánál kerülni kell a források és közjóléti létesítmények környékét, védett fajok élőhelyeit.

#### **12. A védett természeti és közösségi jelentőségű terület esetében a vegetációs időszakra vonatkozó előírások**

Védett természeti terület nincs a körzetben csak Natura 2000 terület, amelyeken:

- Fakitermelési munkákat csak vegetációs időszakon kívül lehet végezni. A vegetációs időszak általánosan március 31-től szeptember 1-ig tart. Indokolt esetben ezen határidőktől el lehet térni.
- A vegetációs időben történő tisztítás és a törzskiválasztó gyérités végzése a természetvédelmi célokkal összhangban tervezhető.

#### **13. Az állami erdőkre vonatkozó speciális szabályok**

- Állami tulajdonú erdőkben előforduló, vágásérett égeres faállományok tarvágása a védett természeti területeken a természetvédelmi kezeléséért felelős szervvel egyeztetett mértékben és ütemezésben megtervezhető.

6. melléklet a .../2011. (... . . . .) VM rendelethez

**1. A körzet neve**

Hajdúhát-Bihari erdőtervezési körzet

**2. A körzeti erdőtervezés speciális célja, tervezési alapelvek**

A körzet erdeinek meghatározó hányada faanyagtermelést szolgáló, telepített erdő, amelyek esetében az erdőtervezés, illetve az erdőgazdálkodás során az Alföldön jellemzően alkalmazott tarvágásos véghasználaton, valamint mesterséges erdőfelújításon alapuló módszereket, akácosok és hazai nyárasok esetében pedig – amennyiben annak feltételei adottak – a sarjztatást lehet és célszerű alkalmazni.

Ezen adottságokból fakadóan az erdőtervezés során követendő célok elsősorban a vidékfejlesztéshez, az erdőgazdálkodással összefüggő foglalkoztatási lehetőségek bővítéséhez, a termőtalaj, a mezőgazdasági területek védelméhez, a fa, mint megújuló energia- és nyersanyagforrás biztosításához való hozzájárulás.

**3. Az erdészeti igazgatási egységek (erdőrészlet, erdőtag), az erdő külső határainak kialakítására, és fenntartására vonatkozó speciális szabályok**

- Az új erdőrészek kialakításakor – mesterséges felújítást feltételezve – figyelembe kell venni a terület gépi művelhetőségét. Ennek érdekében lehetőség szerint 2-3 ha-nál kisebb erdőrészeket ne kerüljenek kialakításra.
- A védett természeti értékek megóvását erdő- és egyéb részek kialakításával, illetve megosztásával is segíteni kell. Az erdőtervezés során a közösségi jelentőségű élőhelytípusok /91F0 Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)/, illetve kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok /91I0 Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) és 91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)/ 0,1 hektárnál nagyobb összefüggő állományait, továbbá más, őshonos fafajokból álló erdőtársulások maradványait lehetőség szerint külön erdő részletbe kell sorolni.

**4. Az erdészeti feltáró hálózat kialakítására, fenntartására és bővítésére vonatkozó szempontok**

- A tömbösen elhelyezkedő erdők feltártsága általában megfelelő. A szórtan elhelyezkedő, kisebb erdőfoltok esetében ez általában nem jellemző, viszont itt a feltártság növelése reálisan nem is várható.
- Natura 2000 és védett területeken az invazívok növényfajok elleni védekezés, megelőzés céljából a hálózat ritkítása, felszámolása is indokolt lehet.

## **5. Az üzemmódok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó szabályok**

- Síkvidéki, fényigényes fafajokból álló erdőben átalakító vagy szálaló üzemmódú erdőgazdálkodást csak kisebb területen, kísérleti jelleggel célszerű folytatni. A védett és Natura 2000 területeken, a körzetben előforduló természet szerű erdőállományokban az ilyen irányú kísérleteket el kell kezdeni.
- A védelmi rendeltetésű erdőkben indokolt lehet a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód tervezése.
- A folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódba javasolt sorolni azokat az erdőket, amelyek
  - felújítása termőhelyi okokból nagy nehézségekbe ütközik és minőségi faanyagtermelésre nem alkalmasak,
  - a HNPI kezelésében vannak, és védelmi célt szolgálnak,
  - az ERTI Püspökladányi Kísérleti Állomás vagyongazdálkodásában állnak, és kísérleti vagy természetvédelmi célokat szolgálnak,
  - fokozottan védett természeti területen találhatóak,
  - Kiemelt közösségi jelentőségű faj élőhelyül szolgálnak, vagy kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusba tartoznak (Debrecen-hajdúböszörményi tölgyesek KJTT – HUHN20033, Derecske-konyári gyepek KJTT HUHN20009,, Hencidai Csere-erdő KJTT – HUHN20011, Kismarja-pocsaj-esztári gyepek KJTT – HUHN20008, Közép-Bihar KJTT – HUHN20013), és a védelmi célok folyamatos erdőborítást igényelnek.

## **6. A védelmi és közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

### **6.1. Közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

- A közjóléti rendeltetésű erdőkben az erdőgazdálkodási tevékenységeket az ezen erdőkre vonatkozó általános szakmai alapelvek szerint kell tervezni és végrehajtani.

### **6.2. Védelmi rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

- Védelmi rendeltetésű erdőkben a véghasználatok térbeli és időbeli ütemezésével törekedni kell az erdő zárt szerkezetéből adódó mikroklimatikus hatások folyamatos, és minél teljesebb körű érvényesülésére.
- A védelmi rendeltetésű erdő vágásérettségi korát közelíteni kell az erdő un. biológiai vágásérettségi korához.

## **Természetvédelmi elsődleges rendeltetésű erdők**

### *Gyakorlati célkitűzések*

- Az erdőgazdálkodási tevékenységek tervezése és végrehajtása során az elsődleges cél az erdők természetességi állapotának fenntartása, valamint lehetőség szerinti növelése, az ott élő védett fajok állományainak, és a fennmaradásukhoz szükséges élőhelyeknek a megőrzése.

### *Természetvédelmi stratégiák*

- Védett természeti területen fokozottan törekedni kell a termőhelynek megfelelő és az erdészeti tájban honos fafajokból álló, a természeteshez közelítő szerkezetű erdők fenntartására, vagy kialakítására, valamint az erdők értékes génkészletének megőrzésére.
- A Farkassziget 1 és a Farkassziget 2 erdőrezervátumok magterületén a beavatkozás mellőzésével a természetes erdődinamikai folyamatok érvényesülésének biztosítása.

### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- Fokozottan védett természeti területen található erdőben az erdőgazdálkodási tevékenység célja az erdő természetességi állapotának javítása, az adott termőhelyre jellemző optimális fafaj összetétel, változatos kor- és térszerkezet kialakítása, az idegenhonos fafajok visszaszorítása, lecserélése, a folyamatos erdőborítottságfenntartása.
- A nevelővágásokat az őshonos fafajok megtartásával, az idegenhonos fafajok (elsősorban nemes nyár fajták, akác, amerikai kőris, zöld juhar, kései meggy, stb.) visszaszorításával kell tervezni, és végrehajtani.
- Erdősztyep tölgyes (sziki tölgyes és száraz homoki tölgyes - pl. Hencidai Csere-erdő HUH20011, Böszörményi Városerdő egyes részei) erdőtársulásba sorolható erdőben véghasználat nem tervezhető. A kizárólagosan állami tulajdonban álló erdőben törekedni kell a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód alkalmazására, a nem őshonos fafajok egyedeinek eltávolítására.
- Egyes fokozottan védett madárfajok (pl. fekete gólya, réti sas, egyéb ragadozó madárfaj), vagy kolóniákat alkotó fajok (pl. vetési varjú, gémfélék) fészkelő helyének fennmaradását a fakitermelések térbeli és időbeli korlátozásának tervezésével és végrehajtásával kell biztosítani.
- Tarvágást elsősorban idegenhonos főfafajú és a biológiai vágáskorát elérő, őshonos főfafajú állományokban tervezhetők. Ahol van, őshonos fafajú hagyásfa csoportokat kell visszahagyni.
- Természetes erdő, természetszerű erdő vagy származék erdő természetességi kategóriába tartozó erdőben egészségügyi fakitermelést csak álló és fekvő holtfa lehetséges legnagyobb mértékű visszahagyásával lehet végezni.
- Az őshonos főfafajú erdők vágásérettségi korát, az állomány egészségi állapotától függően, a biológiai vágásérettségi korhoz kell közelíteni.

- Erdőszerkezet-átalakítással járó erdőfelújítások során törekedni kell az idős faállomány alatt felverődött, a termőhelynek megfelelő, és az erdészeti tájban honos fafajokból álló, természetes újulat megtartására, amennyiben az nem akadályozza az idegenhonos, intenzíven terjedő fafajok hatékony eltávolítását.
- Természetes erdő, természetszerű erdő vagy származék erdő természetességi kategóriába tartozó erdők felújítása során törekedni kell a teljes talajelőkészítés mellőzésére.
- Tuskózás csak az erdőszerkezet átalakítással járó erdőfelújítások esetén tervezhető és végezhető, amennyiben annak sikeres végrehajtása érdekében az elengedhetetlen. Tuskóprizmák kialakítását lehetőség szerint kerülni kell. Amennyiben ez elkerülhetetlen, a prizmák nem helyezhetők el őshonos fafajokból álló erdővel, vagy gye-, illetve vizes területtel határosan.

### ***Natura 2000 területen található erdők***

#### *Gyakorlati célkitűzések*

- A területen található kedvező természetvédelmi helyzetű közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok kiterjedésének, szerkezetének, fajkészletének megőrzése, fejlesztése.

#### *Természetvédelmi stratégiák*

- A Natura 2000 élőhelytípusok közül a kiemelt közösségi jelentőségű 91I0 Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.), illetve a 91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*), illetve a közösségi jelentőségű 91F0 Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) állományaira kell különös figyelmet fordítani.
- Az idegenhonos főfafajú erdők természetességi állapotának fokozatos javítása.
- A magasabb természetességi állapotú erdőben törekedni kell az intenzíven terjedő fa- és cserjefajok visszaszorítására.

#### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- Az intenzíven terjedő fa- és cserjefajok (pl. akác, amerikai kőris, kései meggy, zöld juhar, gyalogakác) visszaszorítása érdekében egyéb termelés is tervezhető.
- Az intenzíven terjedő, nem őshonos fafajokból álló, jelölő élőhellyel szomszédos erdő felújítása során az erdő jelölő élőhellyel határos szélén

nem intenzíven növvő állományrész mesterséges kialakításával biztosítani kell a terjeszkedés megállítását.

- A meglévő kiemelt közösségi jelentőségű 91I0 sziki tölgyes állományokban törekedni kell a folyamatos erdőborítás fenntartására.
- Kiemelt jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok – 91I0, 91E0 – valamint a kiemelt jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok – 91F0 – esetében a fakitermelések végrehajtása során megfelelő mennyiségben és eloszlásban idős, odvas faegyedeket és holt faanyagot kell visszahagyni a területen.
- Az idegenhonos főfafajú erdők felújítása során törekedni kell a termőhelynek megfelelő, és az erdészeti tájban honos fafajokkal végzett erdőszerkezetátalakításra.
- Az erdőnevelési munkák tervezése és végrehajtása során törekedni kell az idegenhonos, intenzíven terjedő fafajok visszaszorítására.
- A közösségi jelentőségű, fában fejlődő bogárfajok (szarvasbogár, nagy hőszcincér, skarlátbogár) állományainak megőrzése érdekében egészségügyi fakitermelést csak böhöncös faegyedek megfelelő mennyiségben és térbeli eloszlásban történő visszahagyásával lehet végezni. A díszes tarkalepke élőhelyén a 91F0, keményfás ligeterdők állományaiban, biztosítani kell a folyamatos erdőszegély kialakulását és fennmaradását, illetve a tarvágások területi kiterjedésére figyelemmel kell lenni.

## **7. A védett természeti területek esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke**

Az erdőszerkezet átalakításokra fokozatosan kell sort keríteni, melynek során első menetben az akác, amerikai kőris, nemes nyár és fenyő főfafajú erdők átalakítása tekintendő kiemelt feladatnak. A körzeti erdőterv érvényességi ideje alatt vágáséretté váló erdők területének figyelembe vételével fafajcserés erdőszerkezet átalakítást legalább az alábbi mértékben kell tervezni:

<b>Faállománytípus neve</b>	<b>Szerkezetátalakítás üteme (ha/év)</b>
Akácos	93
Amerikai kőrises	15
Nemes nyáras	102
Fenyves	11

## 8. A körzetben alkalmazandó vágásérettségi szakaszok meghatározása

Faállománytípus neve	V á g á s é r e t t s é g i s z a k a s z o k ( é v )			
	Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
			Természetvédelmi	Egyéb védelmi
elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan				
Mag eredetű kocsányos tölgyesek	80-110	90-120	90-140	90-120
Tuskósarj eredetű kocsányos tölgyesek	70-100	80-100	90-140	80-100
Akácosok	-*	30-45	25-60	30-45
Körisek	50-110	50-120	50-120	50-120
Egyéb kemény lombosok	60-80	60-100	60-100	60-100
Nemes nyárasok; nemes füzések	-*	20-40	18-25	20-40
Hazai nyárasok	30-45	40-60	40-70	40-60
Erdeifenyvesek	50-60	50-80	40-70	50-80

\* Az erdőtervrendelet gazdasági rendeltetésű kultúrerdő és faültetvény esetén nem állapít meg vágásérettségi szakaszt.

- A gazdasági rendeltetésű sziki talajon lévő kocsányos tölgyesek esetén a vágásszakasz alsó határa 70 év.
- A Hortobágyi NP kezelésében álló delelőerdőkben az akácok mindaddig fenntarthatóak, amíg a funkciójukat betöltik.
- Állami tulajdonban lévő, védett nemes nyár állományokban, a fokozottan védett madár fészkelő helyének környezetében kialakított hagyásfa csoportot a biológiai vágáskorig fent lehet tartani.

## 9. Az erdőnevelési beavatkozások során az előhasználatok tervezésének szabályai

**A vágásos és átalakító üzemmódban kezelt, gazdasági rendeltetésű erdőkben tervezhető előhasználati erélyek**

Faállománytípus neve	Előhasználati mód	m <sup>3</sup> /ha		Előhasználati mód	m <sup>3</sup> /ha	
		min.	max.		min.	max.
Kocsányos tölgyes	TKGY	10	30	NFGY	20	40
Akácos	TKGY	15	30	NFGY	25	40
Kőrises	TKGY	10	25	NFGY	20	40
Egyéb kemény lombos	TKGY	15	40	NFGY	15	40
Nemes nyáras és nemes füzes	TKGY	15	60	-	-	-
Hazai nyáras	TKGY	10	30	NFGY	20	40
Erdeifenyves	TKGY	10	30	NFGY	20	40

## 10. Véghasználatokra és erdőfelújításokra vonatkozó keretszámok, feltételek meghatározása

**Az egyes véghasználati módok maximális területe a következő 10 évre**

Véghasználat módja	hektár
tarvágással érintett terület	
fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezett redukált területe	
<b>Összesen</b>	<b>3 960</b>

- Védelmi rendeltetésű területek esetén lehetőleg az erdészeti tájban őshonos fafajokból álló hagyásfa csoportok hagyandók a véghasználatl érintett erdőrészlet területének 5%-áig. A hagyásfa csoportokban érintetlenül kell hagyni az ott található holtfát is.
- Az erdőfelújítások tervezése és végrehajtása során a kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusokkal határosan legalább 20 m széles, nem intenzíven terjedő, lehetőség szerint az erdészeti tájban honos fafajokból és cserjékből álló védőzónát szükséges létesíteni.
- Az elmúlt időszakban bekövetkező erdőkárok eredményeként túlzottan kiritkult, visszazáródásra már nem képes erdőket – amennyiben azok felnyíló erdőként való további fenntartását természetvédelmi célok nem indokolják – véghasználatra és fafajcserés szerkezetátalakításra kell tervezni.



- A felnyíló erdők véghasználati tervezését, különösen a közösségi jelentőségű, jelölő élőhelytípusként kijelölt keményfás ligeterdők (91F0) és sziki tölgyesek (91I0) esetében kerülni kell. Kivételt képeznek a sarjzattal felújítható hazai nyaras állományok.
- A közösségi jelentőségű, jelölő élőhelytípusként kijelölt keményfás ligeterdő (91F0) zárt állományainak tarvágása során törekedni kell a kisterületű, mozaikos elhelyezkedésű vágásterületek kialakítására.

#### **11. A fakitermelések során végzett terepi anyagmozgatásra vonatkozó speciális szabályok**

- Az anyagmozgatás és készletezés során fokozott figyelemmel kell lenni a védett és fokozottan védett fajok életképességére (pl. fészkelés, szaporodás, vándorlás), továbbá az erdőgazdálkodás által nem érintett, értékes élőhelyek (belső tisztások, szomszédos gyepek, vizes élőhelyek) kíméletére.

#### **12. A védett természeti terület esetében a vegetációs időszakra vonatkozó előírások**

- A vegetációs időszak március 16-tól augusztus 15-ig tart.
- Természetvédelmi és Natura 2000 elsődleges rendeltetésű erdőkben vegetációs időszakban véghasználat és növedékfokozó gyérítés nem végezhető.

#### **13. Az állami erdőkre vonatkozó speciális szabályok**

- A szikes talajokon található, állami tulajdonú erdők esetében törekedni kell a talajvédelmi elsődleges rendeltetés megállapítására.

7. melléklet a .../2011. (... . . . .) VM rendelethez

**1. A körzet neve**

Alpokaljai erdőtervezési körzet

**2. A körzeti erdőtervezés speciális célja, tervezési alapelvek**

A védett természeti területek, illetve a Natura 2000 területek magas aránya, valamint a térség idegenforgalmi és turisztikai jelentősége miatt az erdőtervezés és az erdőgazdálkodás során a környezet- és természetvédelmi, valamint a közjóléti szempontok érvényesítése kiemelt cél a körzetben.

Az erdők gazdasági funkcióinak érvényesítésére emiatt csak olyan módon kerülhet sor, ami a védelmi és közjóléti funkciók egyidejű érvényesülését nem akadályozza.

**3 Az erdészeti igazgatási egységek (erdőrészlet, erdőtag), az erdő külső határainak kialakítására, és fenntartására vonatkozó speciális szabályok**

- A szálaló vagy átalakító üzemmódra tervezett erdőben lehetőség szerint az átlagosnál nagyobb (5-20 ha közötti) erdőrészek kialakítására kell törekedni.
- A körzeti erdőtervezés során az erdőtagokat és az erdőrészeket – lehetőség szerint – a természetben jól fellelhető határok mentén kell kialakítani.
- A körzeti erdőtervezéskor a terepen egyértelműen nem azonosítható új határok jelölését összelátható távolságban (max. 30 m) a határfákra olajfestékkel festett erdőrészek határjellel kell végezni.

**4. Az erdészeti feltáró hálózat kialakítására, fenntartására és bővítésére vonatkozó szempontok**

- A meglévő utak állapota indokolja azok fokozatos karbantartását és javítását.
- A szálaló és átalakító üzemmódú erdők feltártságát – elsősorban sűrűbb közelítőnyom-hálózat kialakításával – javasolt növelni.
- A feltáró hálózat fenntartása és bővítése során törekedni kell a természetvédelmi szempontok figyelembevételére.
- Az erdészeti magánutak esetében a terepen és a térképeken egyértelművé kell tenni, hogy melyek vannak a közforgalom előtt megnyitva.

**5. Az üzemmódok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó szabályok, így különösen**

- A fokozottan védett természeti területen lévő erdőrészeket, ahol a természetvédelmi cél a bolygatatlanság fenntartása faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba kell sorolni.

- Szálsaló, illetve átalakító üzemmódba lehetőség szerint a nagyobb (ötven-száz hektárt meghaladó), megfelelően feltárt, vagy feltárható erdőtömbökben elhelyezkedő erdők sorolhatók, amennyiben arra a természeti feltételek is lehetőséget biztosítanak.
- Egyes, alább felsorolt esetekben a védelmi és közjóléti funkciók érvényesítését a legjobban a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodási üzemmódok alkalmazása szolgálja:
  - a települések belterületével közvetlenül érintkező természetes erdő vagy természetszerű erdő természetességi állapotú erdőben,
  - erdészeti közjóléti létesítmények 100 méteres körzetében,
  - az erdőt átszelő vagy határoló közutak melletti, 1-2 famagasságnyi sávban,
  - szigetszerű erdőfoltokban,
  - érzékeny élőhelyek (patak, mocsár, láp, forrás) környezetét alkotó erdőkben,
  - azon védett és fokozottan védett fajok élőhelyeül szolgáló erdőkben, ahol a faj fennmaradása, a védelem biztosítása ezt indokoltá teszi,
  - a mezőgazdasági területek között elhelyezkedő fasorok, facsoportok alkotta ökológiai zöldfolyosókban.

## **6. A védelmi és közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

### **6.1. Közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

- A közjóléti rendeltetésű parkerdők esetében törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmód alkalmazására.

### **6.2. Védelmi rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

- Meredek hegyoldalon, sekély termőtalajokon (sziklás váztalajok, cseri talajok), erodált területeken lévő erdőkben javasolt talajvédelmi rendeltetést megállapítani.
- Talajvédelmi erdőben az erdőfelújítás sarjztatás útján is végrehajtható.
- A mezővédő, település- és tájképvédelmi erdőkben törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok keretében történő erdőgazdálkodásra.
- A honvédelmi, határrendészeti és nemzetbiztonsági erdőkben az erdőgazdálkodási tevékenységek az érintett szervezetekkel és hatóságokkal való előzetes egyeztetés alapján, a védelmi funkciók érvényesülése mellett tervezhetők és végezhetők.

## **Természetvédelmi elsődleges rendeltetésű erdők**

### *Gyakorlati célkitűzések*

- Az erdők biológiai és genetikai sokféleségének a megőrzése, lehetőség szerinti gazdagítása megfelelő erdőművelési eljárások alkalmazásával.

### *Természetvédelmi stratégiák*

- Fafajokban gazdag, elegendő, lehetőleg többszintű és vegyes korú faállományok létesítésére és fenntartása kell törekedni.
- Az erdőgazdálkodási tevékenységek tervezése és végrehajtása során elsődlegesen a természetes erdődinamikai folyamatokra kell alapozni.
- Törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok keretében történő erdőgazdálkodásra.
- A fakitermelések során ügyelni kell a már meglévő és a kialakuló vizes élőhelyek élőlényeinak, különös tekintettel a védett kételtű fajok (pl. sárgahasú unka, pettyes götte) megóvására.
- Az erdőgazdálkodási tevékenységek tervezése és végrehajtása során a tájléptékű mozaikosság elvét kell követni, biztosítva a (erdő)társulás-diverzitás fenntartását.
- A Hosszú völgy erdőrezervátum magterületén a beavatkozás mellőzésével a természetes erdődinamikai folyamatok érvényesülésének biztosítása.

### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- Tarvágás kultúr- és ültetvény erdőkön kívül csak kivételesen alkalmazható.
- A fakitermelések végrehajtása során törekedni kell az idős, böhönc-jellegű, korhadó, odvas, vagy pionír jellegű fák és facsoportok hagyásfaként vagy hagyásfa csoportként való visszahagyására.
- Az erdőgazdálkodás során a holtfa-specialista élőlények meghatározott korhadási fázishoz kötődő tulajdonsága miatt elpusztult fák jelenlétét az erdőben térben és időben folyamatosan biztosítani kell. Faanyagtermelést szolgáló erdőben a holtfa minimálisan elvárt mennyisége 15 m<sup>3</sup>/ha. Fokozottan védett, vagy faanyagtermelést nem szolgáló erdőben a holtfa mennyisége – a keletkező és elbomló holtfaanyag egyensúlya mellett – az előbbi értéktől akár az élőfakészlet 1/3-áig is megnőhet.
- Fokozottan védett területen a körzeti erdőtervben biztosított fakitermelési lehetőségen túl, más erdei haszonvételt nem lehet végezni.
- A nagy, összefüggő, erdőfelújítás alatt álló területek elkerülése érdekében a véghasználatok tervezése és végrehajtása során megfelelő térbeli rendet kialakítva hagyásfa csoportokat kell visszahagyni, vagy a felújítás alatt álló területek közé ékelődően faanyagtermelést nem szolgáló erdőrészeket kell kialakítani.

## **Natura 2000 területen található erdők**

### *Gyakorlati célkitűzések*

- 
- A területen található közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusok, valamint a kiemelt közösségi jelentőségű jelölő fajok élőhelyeül szolgáló erdők természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése.

### *Természetvédelmi stratégiák*

- A hozamszabályozás és a véghasználatok tervezése során törekedni kell arra, hogy a nagyobb, összefüggő Natura 2000 területeken, vagy azok környezetében mindig legyen idős, lehetőség szerint magasabb természetességi állapotú erdő.
- Az idegenhonos főfafajú erdők természetességi állapotának fokozatos javítása.
- A közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusokhoz kötődő fában fejlődő bogárfajok állományai fennmaradásának biztosítása.
- A kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusként kijelölt pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*-val és *Carpinus betulus*-szal 91G0, enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) 91E0, mészkerülő bükkösök 9110, illetve a szubmontán és montán bükkösök (Asperulo-Fagetum) 9130 esetében törekedni kell a folyamatos erdőborítás megvalósítására. Vágásos üzemmódú erdők esetében ez a véghasználatok végrehajtásának időbeli és tárbeli tagolásával, a felújítási időszak elnyújtásával érhető el.
- A kedvező természetvédelmi helyzetű, közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelyek esetében véghasználati kor közelítése az ún. biológiai vágáskorhoz a hozamszabályozás és a természetes felújítás követelményeinek figyelembe vétele mellett.
- A nagy kiterjedésű egykorú és kevés fafajból álló erdőállományok esetében az erdőgazdálkodási tevékenységek tervezése és végrehajtása során törekedni kell a lombkorona-, cserje-, lágyszárú szint faji, életkori összetétele változatosságának növelésére.

### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- A közösségi jelentőségű, fában fejlődő bogárfajok (szarvasbogár, nagy hősincér) és denevérfajok állományainak megőrzése érdekében, különösen a kiemelt közösségi jelentőségű gyertyános tölgyes (91G0) élőhelytípusokban, a fakitermelések végrehajtása során a böhöncös, odvas faegyedekből egyenletes hálózatban, megfelelő számú egyedet fenn kell tartani.
- A véghasználatok tervezése és végrehajtása során – ahol erre lehetőség van - őshonos hagyásfa csoportot, vagy hagyásfákat kell visszahagyni. az 1,0 ha-nál nagyobb véghasználati területeken hektáronként legalább egy

hagyásfa-csoportot, az 1,0 ha-nál kisebb véghasználati területeken 0,25 ha-onként legalább 1 db hagyásfát javasolt meghagyni a területen.

- Az erdőnevelések tervezése és végrehajtása során a termőhelynek nem megfelelő, vagy az erdészeti tájban nem honos elegyfajokat vissza kell szorítani, valamint törekedni kell az erdőszegélyek folyamatos jelenlétének biztosítására.
- A kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelyként kijelölt pannon gyertyános-tölgyes (91G0) erdőkben törekedni kell a megfelelő elegyesség fenntartására.

#### **7. A védett természeti területek esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke**

A véghasználatra tervezett, a termőhelynek nem megfelelő vagy az erdészeti tájban nem honos főfafajú erdők ¼-én az erdőfelújítás keretében erdőszerkezet átalakítást kell tervezni és végrehajtani.

## 8. A körzetben alkalmazandó vágásérettségi szakaszok meghatározása

Faállománytípus neve	V á g á s é r e t t s é g i s z a k a s z o k ( é v )			
	Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
			Természetvédelmi	Egyéb védelmi
elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan				
<b>Vágásos üzemmód</b>				
Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	90-130	110-170	110-170	100-150
Kocsánytalan tölgyesek	90-120	110-170	110-170	100-150
Cseresek	70-100	100-140	90-120	80-130
Bükkösök	80-120	100-170	90-140	100-140
Akácosok	20-40	-	-	20-50
Erdeifenyvesek	70-100	90-120	90-120	80-120
Lucfenyvesek	50-70	70-110	60-110	60-100
<b>Átalakító üzemmód</b>				
Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	100-130	110-170	110-170	110-170
Kocsánytalan tölgyesek	100-130	110-170	110-170	110-170
Cseresek	80-120	90-140	90-140	90-140
Bükkösök	80-120	90-170	90-140	90-140
Akácosok	80-100	80-120	80-120	90-120
Erdeifenyvesek	50-80	70-110	60-100	60-90

## 9. Az erdőnevelési beavatkozások során az előhasználatok tervezésének szabályai

**A vágásos és átalakító üzemmódban kezelt gazdasági rendeltetésű erdőkben tervezhető előhasználati erélyek:**

Előhasználati mód	Fafajcsoport	m <sup>3</sup> /ha	
		min.	max.
Törzskiválasztó gyérítés	Tölgyek	15	50
	Cser	15	50
	Bükk	15	60
	Akác	15	30
	Fenyők	15	60
Növedékfokozó gyérítés	Tölgyek	25	80
	Cser	30	70
	Bükk	30	100
	Akác	20	50
	Fenyők	25	80

- Vegyes záródású állományban az eltérő mértékű előhasználatokat részterületenként elkülönítve kell megtervezni.
- A tervidőszak alatt tisztítás szükség szerint legfeljebb két alkalommal, gyérítések legfeljebb egyszer tervezhetők.
- Átalakító üzemmódú erdők véghasználata során megfelelő mennyiségű hagyásfát, illetve hagyásfa csoportot kell visszahagyni a területen.
- Egészségügyi termelés előhasználati korú erdőkben csak az 5 %-ot meghaladó erélyű pusztulás vagy az egészséges egyedekre is veszélyt jelentő (fertőző) károsítások esetén tervezhető.
- Az erdőnevelési munkák során a házi berkenye, a madárberkenye, a barkócaberkenye, a madárcseresznye, a rezgő nyár, a kecskefűz, a kislevelű hárs, a nagylevelű hárs, a hegyi szil, a vadkörte, egyéb vadgyümölcs faegyedeket kímélni kell.



## 10. Véghasználatokra és erdőfelújításokra vonatkozó keretszámok, feltételek meghatározása

**Az egyes véghasználati módok maximális területe a következő 10 évre**

Véghasználat módja	hektár
tarvágással érintett	1 400
fokozatos felújítógátás és szálalógátás tervezett redukált területe	
<b>Összesen</b>	<b>1 400</b>

- A termőhelynek megfelelő, az erdészeti tájban honos főfafajú erdők közül – jogszabályok eltérő rendelkezése hiányában - tarvágást lehet tervezni
  - a kocsányos tölgyes, a gyertyános-kocsányos tölgyes, a gyertyános, a mézgás égeres, a magas kőrises a hazai nyaras illetve füzes és a fenyves faállománytípusú erdőkben,
  - fafajcserés erdőszerkezet-átalakítás vagy kis területű (max. 1 ha) véghasználat esetén a cseres faállománytípusú erdőkben, valamint
  - a természetes úton, önmaguktól felújulni nem képes, cseres, kocsánytalan tölgyes illetve gyertyános-kocsánytalan tölgyes faállománytípusú erdőkben.
- A véghasználatok során hagyásfa csoportokat, esetleg hagyásfákat kell visszahagyni, melyeket már a bontógátások során ki kell jelölni. A ritka, méretes elegyfákat (pl. hegyi szil, hegyi juhar, madárcseresznye), valamint a szálanként előforduló, a környező állománynál magasabb korú tölgy, bükk faegyedeket hagyásfa csoportban kell visszahagyni.
- Természetvédelmi célból álló holtfa visszahagyása a turista útvonalaktól legalább egy fahossznyi távolságban történhet.

## 11. A fakitermelések során végzett terepi anyagmozgatásra vonatkozó speciális szabályok

- Faanyagmozgatás és készletezés védett növények jelentős állományának élőhelyéül szolgáló tisztáson, illetve a kopáron nem végezhető.

## 12. A védett természeti terület esetében a vegetációs időszakra vonatkozó előírások

- A vegetációs időszak április 1-től augusztus 31-ig tart.
- Természetvédelmi valamint Natura 2000 elsődleges rendeltetésű erdőben véghasználatot a teljes vegetációs időszakban, nevelógátást április 1-től július 31-ig nem lehet végezni.

## 13. Az állami erdőkre vonatkozó speciális szabályok

- Állami tulajdonú erdőben a tervezhető véghasználati terület nem lehet több a jelenlegi hozami terület 110 %-ánál, illetve a tervezett

véghasználati fakészlet – az egészségügyi termelések nélkül – a folyónövedéket legfeljebb 5 %-kal haladhatja meg.

8. melléklet a .../2011. (... . . . .) VM rendelethez

**1. A körzet neve:**

Gyöngyös – Pinka menti erdőtervezési körzet

**2. A körzeti erdőtervezés speciális célja, tervezési alapelvek**

A körzetben meghatározó a gazdasági rendeltetésű erdők aránya, így az erdőtervezés és az erdőgazdálkodás során elsődlegesen a gazdasági szempontokat lehet és célszerű figyelembe venni. A Natura 2000 területként kijelölt, valamint a közjóléti rendeltetésű erdőkben azonban erre csak úgy kerülhet sor, hogy egyúttal a környezet- és természetvédelmi, valamint a közjóléti szempontok is érvényesítésre kerüljenek.

**3. Az erdészeti igazgatási egységek (erdőrészlet, erdőtag), az erdő külső határainak kialakítására, és fenntartására vonatkozó speciális szabályok**

- A szálaló vagy átalakító üzemmódra tervezett erdőben lehetőség szerint az átlagosnál nagyobb (5-20 ha közötti) erdőrészek kialakítására kell törekedni.
- A körzeti erdőtervezés során az erdőtagokat és az erdőrészeket – lehetőség szerint – a természetben jól fellelhető határok mentén kell kialakítani.
- A körzeti erdőtervezéskor a terepen egyértelműen nem azonosítható új határok jelölését összelátható távolságban (max. 30 m) a határfákra olajfestékkel festett erdőrészek határjellel kell végezni.

**4. Az erdészeti feltáró hálózat kialakítására, fenntartására és bővítésére vonatkozó szempontok**

- A meglévő utak állapota indokolja azok fokozatos karbantartását és javítását.
- A szálaló és átalakító üzemmódú erdők feltártságát – elsősorban sűrűbb közelítőnyom-hálózat kialakításával – javasolt növelni.
- A feltáró hálózat fenntartása és bővítése során törekedni kell a természetvédelmi szempontok figyelembevételére.
- Az erdészeti magánutak esetében a terepen és a térképeken egyértelművé kell tenni, hogy melyek vannak a közforgalom előtt megnyitva.

**5. Az üzemmódok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó szabályok,**

- Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba az a védett vagy védő erdő, gazdaságosan fel nem újítható erdő, valamint közjóléti rendeltetésű erdő sorolható, amely önfenntartásra hosszú távon alkalmas.
- 
- Szálaló, illetve átalakító üzemmódba lehetőség szerint a nagyobb (ötven- száz hektárt meghaladó), megfelelően feltárt, vagy feltárható

erdőtömbökben elhelyezkedő erdők sorolhatók, amennyiben arra a természeti feltételek is lehetőséget biztosítanak.

- Egyes, alább felsorolt esetekben a védelmi és közjóléti funkciók érvényesítését a legjobban a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodási üzemmódok alkalmazása szolgálja:
  - a települések belterületével közvetlenül érintkező természetes erdő vagy természetszerű erdő természetességi kategóriájú erdőben,
  - erdészeti közjóléti létesítmények 100 méteres körzetében,
  - az erdőt átszelő vagy határoló közutak melletti, 1-2 famagasságnyi sávban,
  - szigetszerű erdőfoltokban,
  - érzékeny élőhelyek (patak, mocsár, láp, forrás) környezetét alkotó erdőkben,
  - azon védett és fokozottan védett fajok élőhelyéül szolgáló erdőkben, ahol a faj fennmaradása, a védelem biztosítása ezt indokoltá teszi,
  - a mezőgazdasági területek között elhelyezkedő fasorok, facsoportok alkotta ökológiai zöldfolyosókban.

## **6. A védelmi és közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

### **6.1. Közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

- A közjóléti rendeltetésű parkerdők – különösen a szombathelyi parkerdő – esetében törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmód alkalmazására.
- Az erdészeti közjóléti létesítmény nyilvántartást a körzeti erdőtervezés során aktualizálni kell.

### **6.2. Védelmi rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

- Talajvédelmi erdőben az erdőfelújítás sarjztatás útján is végrehajtható.
- A mezővédő, település- és tájképvédelmi erdőkben törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok keretében történő erdőgazdálkodásra.
- A honvédelmi, határrendészeti és nemzetbiztonsági erdőkben az erdőgazdálkodási tevékenységek az érintett szervezetekkel és hatóságokkal való előzetes egyeztetés alapján, a védelmi funkciók érvényesülése mellett tervezhetők és végezhetők.

### ***Természetvédelmi elsődleges rendeltetésű erdők***

Erdővel borított védett természeti terület nincs a körzetben.

## **Natura 2000 területen található erdők**

### *Gyakorlati célkitűzések*

- A területen található kedvező természetvédelmi helyzetű, közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok kiterjedésének, szerkezetének, fajkészletének megőrzése, fejlesztése.

### *Természetvédelmi stratégiák*

- A hozamszabályozás és a véghasználatok tervezése során törekedni kell arra, hogy a nagyobb, összefüggő Natura 2000 területeken, vagy azok környezetében mindig legyen idős, lehetőség szerint magasabb természetességi állapotú erdő.
- Az idegenhonos főfafajú erdők természetességi állapotának fokozatos javítása.
- A kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusként kijelölt pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*-ával és *Carpinus betulus*-szal (91G0), enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0), keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0), valamint pannon cseres-tölgyesek esetében törekedni kell a folyamatos erdőborítás megvalósítására. Vágásos üzemmódú erdők esetében ez a véghasználatok végrehajtásának időbeli és tárbeli tagolásával, a felújítási időszak elnyújtásával érhető el. A kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelyként kijelölt égerligetek (91E0) esetében javasolt az erdészeti kezelések mellőzése, kivéve az inváziós növényfajok visszaszorítására irányuló erdőgazdálkodási tevékenységeket.
- A kedvező természetvédelmi helyzetű közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelyek esetében a véghasználati kor közelítése az ún. biológiai vágáskorhoz a hozamszabályozás és a természetes felújítás követelményeinek figyelembe vétele mellett.
- A nagy kiterjedésű, egykorú, és kevés fafajból álló erdőállományok esetében az erdőgazdálkodási tevékenységek tervezése és végrehajtása során beavatkozásokkal törekedni kell a lombkorona-, cserje-, lágyszárú szint faji, életkori összetétele változatosságának növelésére. A termőhely adottságai és a terület korábbi hasznosítása által kialakult fenyérek, cserjés és borókás társulások jelenlegi kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, fejlesztése. Továbbá a töviskés cserjés (kökény, galagonya, vadkörte) állományok, csoportok folyamatos jelenlétének biztosítása, fenntartása, gyérítéskor a boróka kíméletével.

### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- A nagy, összefüggő, erdőfelújítás alatt álló területek elkerülése érdekében a véghasználatok tervezése és végrehajtása során megfelelő tárbeli

rendet kialakítva hagyásfa csoportokat kell visszahagyni, vagy a felújítás alatt álló területek közé ékelődően faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódú erdőrészeket kell kialakítani. A közösségi jelentőségű, fában fejlődő bogárfajok, illetve a közösségi jelentőségű denevérfajok állományainak megőrzése érdekében a fakitermelések végrehajtása során a böhöncös, odvas faegyedekből egyenletes eloszlásban, megfelelő számú egyedet fenn kell tartani, valamint álló és fekvő holt faanyagot kell visszahagyni.

- Az erdőnevelések tervezése és végrehajtása során a termőhelynek nem megfelelő, vagy az erdészeti tájban nem honos elegyfajokat vissza kell szorítani, valamint törekedni kell az erdőszegélyek folyamatos jelenlétének biztosítására.
- A kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelyként kijelölt pannon gyertyános-tölgyes (91G0) erdőkben törekedni kell a megfelelő elegyesség fenntartására.

#### **7. A védett természeti területek esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke**

Erdővel borított védett természeti terület nincs a körzetben. A Natura 2000 elsődleges rendeltetésű erdők természetességi állapota megfelelő, így azokban erdőszerkezet átalakítást nem kell tervezni.

## 8. A körzetben alkalmazandó vágásérettségi szakaszok meghatározása

Faállománytípus neve	V á g á s é r e t t s é g i s z a k a s z o k ( é v )			
	Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
			Természetvédelmi	Egyéb védelmi
elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan				
<b>Vágásos üzemmód</b>				
Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek*	90-130	110-170	-	100-150
Gyertyános-kocsányos tölgyesek*	90-120	110-170	-	100-150
Cseresek	70-100	100-150	-	80-130
Akácosok	20-40	20-50	-	20-50
Erdeifenyvesek	70-100	90-120	-	80-120
Lucfenyvesek	50-70	-	-	-
<b>Átalakító üzemmód</b>				
Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek*	90-130	100-170	-	90-150
Gyertyános-kocsányos tölgyesek*	90-120	100-170	-	90-150
Cseresek	70-100	80-150	-	80-130
Akácosok	20-40	-	-	-
Erdeifenyvesek	70-100	70-110	-	80-120
Lucfenyvesek	-	-	-	-

\* A kocsánytalan és kocsányos tölgyeseknél a megfelelő gyertyános tölgyeseknél szereplő vágásérettségi szakaszokat kell alkalmazni.

## 9. Az erdőnevelési beavatkozások során az előhasználatok tervezésének szabályai

### A vágásos és átalakító üzemmódban kezelt, gazdasági rendeltetésű erdőkben tervezhető előhasználati erélyek

Előhasználati mód	Fafajcsoport	m <sup>3</sup> /ha	
		min.	max.
Törzskiválasztó gyérítés	Tölgyek	15	50
	Cser	15	50
	Bükk	15	60
	Akác	15	30
	Fenyők	15	60
Növedékfokozó gyérítés	Tölgyek	25	80
	Cser	30	70
	Bükk	30	100
	Akác	20	50
	Fenyők	25	80

- Vegyes záródású állományban az eltérő mértékű előhasználatokat részterületenként elkülönítve kell megtervezni.
- A tervidőszak alatt tisztítás szükség szerint legfeljebb két alkalommal, gyérítések legfeljebb egyszer tervezhetők.
- Átalakító üzemmódú erdők véghasználata során megfelelő mennyiségű hagyásfát, illetve hagyásfa csoportot kell visszahagyni a területen.
- Egészségügyi termelés előhasználati korú erdőkben csak az 5 %-ot meghaladó erélyű pusztulás vagy az egészséges egyedekre is veszélyt jelentő (fertőző) károsítások esetén tervezhető.
- Az erdőnevelési munkák során a házi berkenye, a madárberkenye, a barkócaberkenye, a madárcseresznye, a rezgő nyár, a kecskefűz, a kislevelű hárs, a nagylevelű hárs, a hegyi szil, a vadkörte, egyéb vadgyümölcs faegyedeket kímélni kell.



## 10. Véghasználatokra és erdőfelújításokra vonatkozó keretszámok, feltételek meghatározása

**Az egyes véghasználati módok maximális területe a következő 10 évre**

Véghasználat módja	hektár
tarvágással érintett	1 600
fokozatos felújítógátás és szálalógátás tervezett redukált területe	
<b>Összesen</b>	<b>1 600</b>

- A termőhelynek megfelelő, az erdészeti tájban honos főfafajú erdők közül – jogszabályok eltérő rendelkezése hiányában - tarvágást lehet tervezni
  - a kocsányos tölgyes, a gyertyános-kocsányos tölgyes, a gyertyános, a mézgás égeres, a magas kőrises a hazai nyaras illetve füzes és a fenyves faállománytípusú erdőkben,
  - fafajcserés erdőszerkezet-átalakítás vagy kis területű (max. 1 ha) véghasználat esetén a cseres faállománytípusú erdőkben, valamint
  - a természetes úton, önmaguktól felújulni nem képes, cseres, kocsánytalan tölgyes illetve gyertyános-kocsánytalan tölgyes faállománytípusú erdőkben.
- A véghasználatok során hagyásfa csoportokat, esetleg hagyásfákat kell visszahagyni, melyeket már a bontógátások során ki kell jelölni. A ritka, méretes elegyfákat (pl. hegyi szil, hegyi juhar, madárcseresznye), valamint a szálanként előforduló, a környező állománynál magasabb korú tölgy, bükk faegyedeket hagyásfa csoportban kell visszahagyni.
- Természetvédelmi célból álló holtfa visszahagyása a turista útvonalaktól legalább egy fahossznyi távolságban történhet.

## 11. A fakitermelések során végzett terepi anyagmozgatásra vonatkozó speciális szabályok

- Faanyagmozgatás és készletezés védett növények jelentős állományának élőhelyéül szolgáló tisztáson, illetve a kopáron nem végezhető.

## 12. A védett természeti terület esetében a vegetációs időszakra vonatkozó előírások

- A vegetációs időszak április 1-től augusztus 31-ig tart.
- - Natura 2000 elsődleges rendeltetésű, természetes erdő, természet szerű erdő, származék erdő és átmeneti erdő természetességi állapotú erdőben a vegetációs időszakban fakitermelés nem végezhető.

## 13. Az állami erdőkre vonatkozó speciális szabályok

- Állami tulajdonú erdőkben a tervezhető véghasználati terület nem lehet több a jelenlegi hozami terület 110 %-ánál, illetve a tervezett

véghasználati fakészlet – az egészségügyi termelések nélkül – a folyónövedéket legfeljebb 5 %-kal haladhatja meg.

9. melléklet a .../2011. (... . . . .) VM rendelethez**1. A körzet neve:**

Kab-hegyi erdőtervezési körzet

**2. A körzeti erdőtervezés speciális célja, tervezési alapelvek:**

A körzetben található állami tulajdonú erdők nagy része honvédelmi elsődleges rendeltetésű. Emellett a körzet erdeinek közel fele Natura 2000 területként is ki lett jelölve, továbbá a körzetben jelentős mennyiségű természetvédelmi oltalom alatt álló erdő található.

Az erdőtervezés és az erdőgazdálkodás során emiatt kiemelt figyelmet kell fordítani a honvédelmi, valamint a környezet- és természetvédelmi szempontok érintettekkel közös meghatározására és azok későbbi figyelembe vételére.

A települések belterületén és közvetlen környezetében található erdők esetében emellett a településvédelmi és közjóléti funkciók érvényesítésére is figyelmet kell fordítani.

Az elmúlt években a széldöntések következtében előre nem tervezett fahasználati tevékenységek és erdősítési kötelezettségek keletkeztek. Amennyiben a károk felszámolására az új körzeti erdőterv érvénybelépéséig nem kerül sor, akkor jelentős mennyiségű egészségügyi termelés, rendkívüli véghasználat, és erdőfelújítás megtervezése, ezek ellensúlyozására pedig vágásérett faállományok véghasználatának elhalasztása válhat szükségessé.

A Honvédelmi Minisztérium vagyonkezelésében lévő, nem honvédelmi rendeltetésű erdőben – amennyiben az nem ellentétes más védelmi feladatokkal – a honvédelmi funkciók érvényesülését – pl. a Magyar Honvédség Bakony Harckiképző Központ (Várpalota) időszakos katonai igénybevétele – az erdőgazdálkodás során biztosítani kell.

**3. Az erdészeti igazgatási egységek (erdőrészlet, erdőtag), az erdő külső határainak kialakítására, és fenntartására vonatkozó speciális szabályok:**

- Az egymással határos kizárólagosan állami és egyéb tulajdonú erdőket, valamint az egymáshoz nem csatlakozó erdőfoltokat külön erdőtagba kell sorolni.
- Az egyes erdőbirtokossági társulások kezelésében lévő területeket lehetőség szerint külön erdőtagba kell sorolni.
- Erdőrészlet megosztása az eltérő tulajdonosi vagy gazdálkodói viszonyok, a birtokon belüli eltérő termőhelyi és állományviszonyok, eltérő rendeltetés vagy üzemmód, illetve nagy területű véghasználatok ütemezhetőségének igénye esetén szükséges.

- A jelenleg engedélyezettetés alatt álló úthálózat-bővítési terv kivitelezésekor a szükséges gazdasági beosztás korrekciókat a körzeti erdőtervezésnek követnie kell.

#### **4. Az erdészeti feltáró hálózat kialakítására, fenntartására és bővítésére vonatkozó szempontok**

A szálaló és átalakító üzemmódú erdők feltártságát javasolt növelni. Az erdészeti feltáróhálózat részét képező utakat ívesen, illetve iránytörésekkel kell csatlakoztatni az országos úthálózathoz.

#### **5. Az üzemmódok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó szabályok**

- Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolhatók:
  - elsősorban a gyenge fatermőképességű, de a termőhelynek megfelelő fafajokból álló erdők, amelyek stabilitása hosszútávon fenntartható,
  - a közepes vagy jó fatermőképességi csoportba tartozó erdők, amennyiben a terepviszonyok a bennük folytatandó gazdálkodást nagymértékben korlátozzák.
- Fenyvesek - a gyenge termőhelyen álló fekete és erdei fenyvesek kivételével -, akácok, nemes nyárasok nem kerülhetnek faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba.
- Szálaló üzemmód alkalmazása az erdészeti tájban honos fafajokból álló, elegyes, változatos korú és térbeli szerkezetű, a rendszeres magtermést, illetve a bőséges sarjadzást elérte erdőkben javasolt.
- Átalakító üzemmódba kell sorolni azokat az erdőket, amelyekben az erdőgazdálkodó hosszú távon szálaló üzemmódban kíván gazdálkodni, de az erdő faállomány-viszonyai a szálaló üzemmódba sorolást még nem teszik lehetővé.
- A folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódú területek kiválasztása lehetőség szerint tömbösen, a természetvédelmi és gazdasági szempontok érvényre juttatásával történjen.

### **6. A védelmi és közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

#### **6.1. Közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

A felsorolt irányelvek a kísérlet céljából fenntartott közjóléti rendeltetésű erdőkre nem alkalmazhatóak, hiszen azokon a kísérlethez igazított erdőkezelést kell folytatni.

#### *Gyakorlati célkitűzések*

- Megfelelő természeti és gazdálkodási feltételek esetén törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódra való áttérésre, vagy vágásos üzemmód esetén a hosszú átfutási idejű véghasználatok – fokozatos felújítógátás, szálalógátás – alkalmazására.

- A fakitermelések tervezése és végrehajtása során törekedni kell a heterogén erdőszerkezet kialakítására.
- A közjóléti funkciók hatékonyabb érvényesülése érdekében az erdők esztétikai értékét növelő, idegenhonos, de intenzíven nem terjedő elegyfajok szálsankénti elegyítése - amennyiben annak mértéke a természetességi állapotot nem változtatja meg - megengedett.

#### *Közjóléti stratégiák*

- A közjóléti funkciók hatékony érvényesülésének elősegítése változatos fafajösszetételű és szerkezetű, megfelelő állékonyságú erdők kialakításával és fenntartásával.

#### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- A közjóléti berendezések és nyomvonalak famagasságnyi környezetében fadöntéssel vagy a veszélyes koronarészek eltávolításával folyamatosan fenn kell tartani az erdő biztonságos látogatásának lehetőségét.
- A közjóléti berendezések esztétikus környezetét és akadálytalan használatát folyamatosan biztosítani kell.
- Arra kell törekedni, hogy az erdőgazdálkodási tevékenységek minél kevésbé zavarják az erdő látogatóit (látogatási csúcsidőkön kívüli munkavégzés, rövid idejű korlátozás, keletkező károk gyors felszámolása).

### **6.2. Védelmi rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

- Több védelmi rendeltetés fennállása esetén arra kell törekedni, hogy a megfelelő prioritások szem előtt tartásával minden védelmi rendeltetés érvényesüljön.
- Talajvédelmi rendeltetésű erdőben
  - gyengébb termőhelyi adottságok esetén a nevelővágásokat mérsékelt eréllyel kell megtervezni;
  - a természetes felújítás feltételeinek megléte esetén szálalás, vagy szálalóvágás alkalmazására kell törekedni;
  - az erdőfelújítást – racionális ütemezés mellett – a termőhelynek megfelelő, az erdészeti tájban honos fafajokkal kell előírni;
  - a meredek lejtésű területek talajvédelme érdekében a fakitermeléseket térben és időben tagolva kell végrehajtani.
- Mezővédő erdőben
  - a nevelővágást a jellemző erdőszerkezet megtartása mellett kell végrehajtani;
  - az elegyesség növelésére kell törekedni;
  - az erdőgazdálkodási tevékenységek végrehajtása során a szomszédos mezőgazdasági területek kezelőjének szempontjait is érvényesíteni kell.
- Vízvédelmi és településvédelmi rendeltetésű erdőben törekedni kell az erdőborítás minél folyamatosabb fenntartására. Vágásos üzemmód

esetén ezt magasabb vágásérettségi kor meghatározásával, hosszú átfutási idejű véghasználatok – fokozatos felújítóvágás, szálalóvágás – alkalmazásával, vagy a tarvágás végrehajtásának térbeli és időbeli tagolásával lehet elérni. Településvédelmi erdőkben ezen felül törekedni kell még az elegyesség növelésére is, adott esetben akár idegenhonos, de nem intenzíven terjedő fafajok elegyítésével.

- A műtárgyvédelmi erdőben
  - a közutak menti tarvágásokat – amennyiben az elengedhetetlen - csak a hóvédművek előzetes kihelyezése után lehet elvégezni;
  - a vad észlelhetősége miatt az erdő közutat szegélyező 5-10 m széles sávjában fák és cserjék nem tarthatók fenn;

### ***Természetvédelmi elsődleges rendeltetésű erdők***

#### *Gyakorlati célkitűzések*

- A védett és fokozottan védett növények és állatok élőhelyének védelme, valamint az erdő által meghatározott tájképi érték megőrzése minden erdőben.

#### *Természetvédelmi stratégiák*

- A magas természetességi állapotú erdők sokféleségének, értékes génállományának megőrzése, fenntartása.
- Az alacsonyabb természetességi kategóriába tartozó erdők természetességének növelése az erdőszerkezet átalakítását célzó erdőgazdálkodási beavatkozásokkal.

#### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- A fakitermeléseket a védett természeti terület természetvédelmi célkitűzéseinek figyelembe vételével kell tervezni és végrehajtani.
- A védett természeti értékek megóvását szükség esetén az erdőrésztetek megosztásával, és egyéb részletek kialakításával is elő kell segíteni.

### ***Natura 2000 területen található erdők***

#### *Gyakorlati célkitűzések*

- A területen található kedvező természetvédelmi helyzetű, közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelyek kiterjedésének, szerkezetének, fajkészletének megőrzése, fejlesztése.

#### *Természetvédelmi stratégiák*

- A Natura 2000 elsődleges rendeltetésű erdőben törekedni kell az erdőborítás minél folyamatosabb fenntartására, valamint az erdőtársulás alkotóelemeinek folyamatos megőrzésére. Ezt magasabb vágásérettségi kor meghatározásával, hosszú átfutási idejű véghasználatok – fokozatos felújítóvágás, szálalóvágás – alkalmazásával, a tarvágás

végrehajtásának térbeli és időbeli tagolásával, vagy a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódra való átállással lehet elérni.

- A hozamszabályozás és a véghasználatok tervezése során törekedni kell arra, hogy a nagyobb, összefüggő Natura 2000 területeken, vagy azok környezetében mindig legyen idős, lehetőség szerint magasabb természetességi állapotú erdő.
- A magasabb természetességi állapotú erdőben törekedni kell a természetességi állapot fenntartására, az intenzíven terjedő fa- és cserjefajok visszaszorítására.
- Az idegenhonos főfafajú erdők természetességi állapotának fokozatos javítása.
- A a kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusként kijelölt 91H0 Pannon molyhos tölgyesek, közösségi jelentőségű 9130 szubmontán és montán bükkösök (Asperulo-Fagetum), 9150 a Cephalanthero-Fagion közép európai sziklai bükkösök mészkövön, 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek, valamint 91M0 pannon cseres-tölgyes állományaira különös figyelmet kell fordítani.

#### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- A nagy, összefüggő, erdőfelújítás alatt álló területek elkerülése érdekében a véghasználatok tervezése és végrehajtása során megfelelő térbeli rendet kialakítva hagyásfa csoportokat kell visszahagyni, vagy a felújítás alatt álló területek közé ékelődően faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódú erdőrészeteket kell kialakítani. A közösségi jelentőségű, fában fejlődő bogárfajok (szarvasbogár, nagy hőscincér, havasi cincér, gyász cincér, skarlátbogár) és közösségi jelentőségű denevérfajok (a pisze, a közönséges, a nagyfülű denevér) védelme érdekében a fakitermelések végrehajtása során megfelelő mennyiségű idős, böhöncös faegyedet, és holt faanyagot kell visszahagyni a területen.

#### **7. A védett természeti területek esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke**

- A termőhelynek nem megfelelő, vagy az erdészeti tájban nem honos fajokból álló erdők erdőszerkezet átalakítását az alábbiak szerint kell tervezni:
  - A jelenleg elsődleges természetvédelmi rendeltetésű Öcs 21A jelű erdőrészetben a terület művelési ágának és rendeltetésének felülvizsgálatáig véghasználatot és erdőszerkezet-átalakítást nem kell tervezni.
  - Az Úrkút 45A jelű erdőrészetben (védett természeti területen elhelyezkedő, elegyetlen feketefenyő faállománytípusú erdő, ahola természetvédelmi cél az Úrkúti Óskarszt védelme) az erdőszerkezet-átalakítást talaj- és természetvédelmi szempontból nem kell megtervezni.
  - A Magas-Bakonyi Tájvédelmi Körzet területén, a Szentgál 76-77 tagokban található lucfenyvesek erdőszerkezet-átalakítását a körzeti

erdőterv érvényességi ideje alatt meg kell kezdeni. Ennek érdekében alacsonyabb vágásérettségi kort kell meghatározni, véghasználatként pedig kis területű tarvágásokat kell tervezni azokban.

### 8. A körzetben alkalmazandó vágásérettségi szakaszok meghatározása

Faállománytípus neve	V á g á s é r e t t s é g i s z a k a s z o k ( é v )			
	Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
			Természetvédelmi	Egyéb védelmi
	elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
Bükkösök	90-120	100-150	100-150	90-140
Gyertyános- bükkösök	100-120	100-150	100-150	100-140
Kőrises-bükkösök	100-120	100-150	100-160	100-140
Egyéb lomb elegyes-bükkösök	90-120	100-150	100-200	90-140
Cseres- gyertyános- kocsánytalan tölgyesek	90-120	90-120	100-140	90-140
Kocsánytalan tölgyesek	100-120	100-120	100-130	100-130
Cseres- kocsánytalan tölgyesek	90-110	90-110	90-130	90-130
Cseres- kocsányos tölgyesek	90-110	90-110	100-150	90-140
Cseresek	80-90	90-120	80-130	80-130
Kocsánytalan tölgyes-cseresek	80-95	90-130	80-130	80-130
Molyhos tölgyes- cseresek	-	90-150	90-150	90-150
Egyéb lomb elegyes-cseresek	80-90	90-120	90-130	80-130
Feketefenyves- cseresek	80-95	90-120	80-100	80-120
Virágos kőrises- molyhos tölgyesek	-	100-180	100-180	100-180
Cseres-molyhos tölgyesek	-	100-150	100-150	100-150
Akácok	35-40	40-50	40-50	40-60
Egyéb lomb	35-45	40-50	40-60	40-60



elegyes-akácok				
Gyertyánosok	70-95	80-120	70-100	70-100
Elegyes-gyertyánosok	80-95	80-130	80-100	80-110
Elegyes-körisek	80-90	90-120	90-110	80-110
Egyéb kemény lombosok	70-90	80-130	90-110	70-100
Nemes nyárasok	25-35	-	30-50	30-50
Mézgás égeresek	60-75	60-80	60-80	60-80
Elegyes-mézgás égeresek	60-75	60-80	60-80	60-80
Elegyes-hársasok	80-100	80-100	80-100	80-100
Egyéb lágy lombosok	40-80	50-80	40-80	50-80
Erdeifenyvesek	60-70	60-80	60-90	60-90
Feketefenyvesek	60-70	70-90	80-110	70-100
Cseres-feketefenyvesek	60-80	70-90	80-110	80-110
Egyéb lomb elegyes feketefenyvesek	60-80	70-90	80-110	80-110
Lucfenyvesek	50-70	50-70	50-80	50-80
Vörösfenyvesek	80-100	80-100	80-100	80-100

## 9. Az erdőnevelési beavatkozások során az előhasználatok tervezésének szabályai

A vágásos és átalakító üzemmódban kezelt, gazdasági rendeltetésű erdőkben tervezhető előhasználati erélyek

Fafajok	Előhasználati módok			
	Törzskiválasztó gyérítés		Növedékfokozó gyérítés	
	min.	max.	min.	max.
	m <sup>3</sup> /ha*			
Tölgyek	10	45	30	70
Cser	15	45	35	70
Bükk	15	55	45	100
Gyertyán	20	45	40	70
Akác	10	35	30	50
Egyéb keménylomb	20	50	40	80
Nemes nyárok	25	55	45	70
Hazai nyárok	20	45	30	55
Égerek	20	50	35	80
Egyéb	15	50	40	60

lágylomb				
Erdeifenyő	20	40	40	60
Feketeenyő	20	45	40	65
Lucfenyő	25	50	45	75
Egyéb fenő	20	50	45	75

\*A táblázat értékeitől az állományok aktuális egészségi és állományszerkezeti állapota alapján indokolt esetben el lehet térni.

- Az átalakító üzemmódú erdőben jó termőhelyeken a maximális m<sup>3</sup>/ha értékek (lásd a fenti táblázatot) 150 %-a is tervezhető.
- A lomb elegyes fenvesekben a nevelővágások során a lombos fafajokat (elegyedés módjától függően) csak mérsékelt eréllyel kell tervezni.
- A nagy tőszámú, megfelelő záródású fenő állományokban az előhasználati erélyek a megadott felső értékek közelében, esetenként azon felül is tervezhetők. A beteg fenvesekben, különösen lecsökkent záródás esetén nagyobb erélyű egészségügyi termelés tervezése indokolt.
- Akácos állományokban a nevelővágások során az egyéb lombos fafajokat (záródástól függvényében) csak mérsékelt eréllyel lehet tervezni.
- Az erdőnevelési munkák során kímélendő fafajok a következők:
- : a berkenyék, madárcseresznye, vadalma, vadvörte, szilek, fehér nyár, szürke nyár, tiszafa.

## 10. Véghasználatokra és erdőfelújításokra vonatkozó keretszámok, feltételek meghatározása

**Az egyes véghasználati módok maximális területe a következő 10 évre**

Véghasználat módja	hektár
tarvágással érintett terület	250
fokozatos felújítógáz és szálalógáz tervezett redukált területe	2 250
<b>Összesen</b>	<b>2 500</b>

- Tarvágás tervezhető a termőhelynek nem megfelelő, vagy az erdészeti tájban nem honos fafajokból álló, így különösen az akácos, elegyetlen erdei és fekete fenves, lucfenves, vörös fenves, egyéb fenves, valamint nemes nyaras faállománytípusú erdőben, a felújításra alkalmatlan, egyéb faállománytípusú erdőben, a sarjzatható állapotú égeres faállománytípusú erdőben, valamint a kis területű erdőfolt, zárvány vagy erdősáv jellegű erdőben.
- A véghasználatok végrehajtása során hosszútávon fenntartható hagyásfa csoportokat, esetleg hagyásfákat kell visszahagyni a területen.

- A hagyásfa csoportok elhelyezkedése épüljön a felszíni formák, erdőszegélyek, vízmosások és gerincek takarására, az erózióveszélynek kitett területeken a talaj védelmére és a tájkép megtartására.
- A hagyásfa csoportok térbeli kialakításakor figyelembe kell venni a már faanyagtermelést nem szolgáló erdőket, amelyek a hagyásfa csoportoktól elvárt funkciókat is szolgálják.
- Több, szomszédosan elhelyezkedő, véghasználatra tervezett erdőrészlet esetén a hagyásfa csoportokat nem erdőrészletenként, hanem a véghasználattal érintett teljes erdőtömb figyelembe vételével kell kijelölni.
- A véghasználattal érintett erdőrészletekben nem kell hagyásfákat vagy hagyásfa csoportokat visszahagyni az alábbi esetekben:
  - a kis területű (3 ha alatti) zárvány erdők véghasználatára esetén;
  - amennyiben a véghasználat során adott fafajú faegyedeket vissza kell hagyni a területen (pl. ha akácok, fenyvesek esetében az egyéb lomb elegyfajokat nem tervezük véghasználni);
  - Amennyiben az erdőrészlet véghasznált részterületeinek az összefüggőségét idős fákból álló sávokkal illetve csoportokkal kell megszakítani.

Hagyásfaként illetve hagyásfacsoportként lehetőleg az erdészeti tájban honos fafajú, gazdaságilag kevésbé értékes, egyedi jellegzetességgel bíró faegyedeket javasolt meghagyni.

#### **11. A fakitermelések során végzett terepi anyagmozgatásra vonatkozó speciális szabályok**

- Szálaló és átalakító üzemmódú erdőből a faanyagot kíméletes közelítésre alkalmas gép alkalmazása esetén elődarabolva, egyébként választékra darabolva kell közelíteni.

#### **12. A védett természeti terület esetében a vegetációs időszakra vonatkozó előírások**

- A vegetációs időszak a körzetben április 1-től augusztus 31-ig tart.

#### **13. Az állami erdőkre vonatkozó speciális szabályok**

10. melléklet a .../2011. (... . . . .) VM rendelethez**1. Körzet neve**

Nagykanizsai erdőtervezési körzet

**2. A körzeti erdőtervezés speciális célja, tervezési alapelvek**

A körzetben az országos átlagnál nagyobb a magasabb természetességi állapotú erdők aránya. Ezekben az erdőkben az erdőtervezés és az erdőgazdálkodás során fokozott figyelmet kell fordítani az erdők természetességi állapotának fenntartására, illetve növelését szolgáló erdőgazdálkodási módszerek tervezésére és alkalmazására, valamint az erdőgazdálkodók tájékoztatására a természetkímélő erdőgazdálkodási módszerek, így a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok előnyeiről, alkalmazási lehetőségeiről, és az ezekhez kapcsolódó támogatási lehetőségekről.

A klímaváltozás már jelenleg is tapasztalható jelei előrevetítik a határtermőhelyen álló bükkös erdőtársulások visszaszorulását a körzetben. Az erdősítési célállományok tervezésénél erre fokozottan figyelemmel kell lenni, és indokolt esetben inkább a kocsánytalan tölgy elegyes erdőket kell előtérbe helyezni.

A körzetben kiemelt problémát jelent az intenzíven terjedő fafajok, elsősorban az akác és a bálványfa folyamatos térnyerése az őshonos fafajok rovására. Az erdőtervezés és az erdőgazdálkodás során törekedni kell azok további terjedésének megakadályozására, és fel kell hívni az erdőgazdálkodók figyelmét a már megtelepült egyedek visszaszorításának jelentőségére, valamint a kapcsolódó támogatási lehetőségekre.

**3. Az erdészeti igazgatási egységek (erdőrészlet, erdőtag), az erdő külső határainak kialakítására, és fenntartására vonatkozó speciális szabályok**

- Ahol a faállomány-, a termőhelyi- vagy a tulajdonviszonyok eltérései szükségessé teszik, a körzeti erdőtervezés során az erdő tagokat és az erdőrésztleteket – lehetőség szerint a természetben jól fellelhető határok mentén – meg kell osztani.
- A szálaló vagy átalakító üzemmódra tervezett területeken lehetőség szerint az átlagosnál nagyobb erdőrésztletek kialakítására kell törekedni.

**4. Az erdészeti feltáró hálózat kialakítására, fenntartására és bővítésére vonatkozó szempontok**

Az egyes erdőtömbök állandó megközelíthetősége érdekében a feltáró hálózatot javasolt bővíteni.

**5. Az üzemmódok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó szabályok**

- Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba a szélsőséges termőhelyen álló erdők – különösen a homokbuckákon található faállományok – sorolhatók.
- Nagykanizsa-Alsóerdőben, a lakosság nagyfokú rekreációs igénye, és a természetvédelmi célok biztosítása érdekében nagy területű, átalakító üzemmódú erdőtömböt kell kialakítani.
- A Natura 2000 védelmi célok megvalósítása érdekében Eszteregnye községhatárban átalakító üzemmódú erdőtömböt kell kialakítani.

## **6. A védelmi és közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

### **6.1. Közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

- A közjóléti rendeltetésű erdőkben az erdőgazdálkodási tevékenységeket az ezen erdőkre vonatkozó általános szakmai alapelvek szerint kell tervezni és végrehajtani.

### **6.2. Védelmi rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

#### ***Természetvédelmi elsődleges rendeltetésű erdők***

##### *Gyakorlati célkitűzések*

- Az erdők biológiai és genetikai sokféleségének megőrzése, lehetőség szerinti gazdagítása megfelelő erdőművelési eljárások alkalmazásával.
- Fafajokban gazdag, elegyes, lehetőleg többszintű és vegyes korú faállományok létesítése és fenntartása.

##### *Természetvédelmi stratégiák*

- Termőhelyi viszonyoktól függetlenül törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódra való átállásra ott, ahol a természeti- és gazdálkodási feltételek engedik.
- Az ökológiailag állékony, de kisebb gazdasági értéket képviselő területeken a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódot ajánlott alkalmazni.
- Az idegenhonos főfafajú erdők felújítása során az erdőszerkezet átalakításával törekedni kell a magasabb természetességi állapotú erdő létrehozására.
- A hagyásfák helyett a hagyásfa csoportokat, ligeteket kell előtérbe helyezni. Elhelyezkedésük épüljön a felszíni formák, erdőszegélyek, vízmosások és gerincek takarására, az erózióveszélynek kitett területeken a talaj védelmére és a tájkép megtartására. Már a nevelővágások során célszerű kialakítani a leendő hagyásfa-foltokat, ezekben már csak minimális fakitermelés tervezhető.
- A nevelővágások tervezése és végrehajtása során törekedni kell az erdőtársulások kísérő elegyfajok (hársak, kőrisek, szilek, berkenyék, madárcseresznye, stb.) megtartására.

### **Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak**

- Tarvágást csak indokolt esetben (pl. egészségi okból, erdőkárok esetén) lehet tervezni, a végrehajtás térbeli és időbeli tagolásával.
- Azokban az átmeneti és kultúrerdőkben, ahol a természetes felújulási folyamatok a termőhelynek megfelelő, őshonos fafajokkal megindultak, természetes úton történő erdőfelújítást kell tervezni és végrehajtani.
- A homoki határtermőhelyeken talajvédelmi okokból a fafajcserével járó szerkezetátalakítás elhagyható.
- Intenzíven terjedő fafajok visszaszorítására a természet védelméről szóló törvényben foglaltak betartása mellett vegyszeres kezelés is alkalmazható.

### **Natura 2000 területentalálható erdők**

#### **Gyakorlati célkitűzések**

- A területen található kedvező természetvédelmi helyzetű közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelyek kiterjedésének, szerkezetének, fajkészletének megőrzése, fejlesztése.

#### **Természetvédelmi stratégiák**

- A Natura 2000 elsődleges rendeltetésű erdőben törekedni kell az erdőborítás minél folyamatosabb fenntartására, valamint az erdőtársulás alkotóelemeinek folyamatos megőrzésére. Ezt magasabb vágásérettségi kor meghatározásával, hosszú átfutási idejű véghasználatok – fokozatos felújítóvágás, szálalóvágás – alkalmazásával, a tarvágás végrehajtásának térbeli és időbeli tagolásával, vagy a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódra való átállással lehet elérni.
- A hozamszabályozás és a véghasználatok tervezése során törekedni kell arra, hogy a nagyobb, összefüggő Natura 2000 területeken, vagy azok környezetében mindig legyen idős, lehetőség szerint magasabb természetességi állapotú erdő.
- A kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelyként kijelölt enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) 91E0, valamint a közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelyként kijelölt illír bükk (*Fagus sylvatica*)-erdők (*Aremonio-Fagion*) 91K0, illír gyertyános-tölgyesek (*Erythronion-Carpinion*) 91L0 állományaira különös figyelmet kell fordítani.
- A magasabb természetességi állapotú erdőben törekedni kell a természetességi állapot fenntartására, szükség esetén az intenzíven terjedő fa- és cserjefajok visszaszorítására.
- Az idegenhonos főfafajú erdők természetességi állapotának fokozatos javítása.

*Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- A nagy, összefüggő, erdőfelújítás alatt álló területek elkerülése érdekében a véghasználatok tervezése és végrehajtása során megfelelő térbeli rendet kialakítva hagyásfa csoportokat kell visszahagyni, vagy a felújítás alatt álló területek közé ékelődően faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódú erdőrésztleteket kell kialakítani.
- A területen előforduló, közösségi jelentőségű, fában fejlődő bogárfajok (szarvasbogár, nagy hősincér, havasi cincér, gyász cincér) és közösségi jelentőségű denevérfajok védelme érdekében az idős erdő állományok, odvas fák fenntartására, a holt faanyag mennyiségének megfelelő arányú biztosítására kell törekedni, valamint az egészségügyi fakitermelések során figyelembe kell venni ezen fajok állományainak megőrzését.

**7. A védett természeti területek esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke**

A termőhelynek nem megfelelő, vagy az erdészeti tájban nem honos fafajokból álló erdőben a fafajcserével járó erdőszerkezet átalakítást alternatív erdőfelújítási lehetőségként kell megtervezni.

## 8. A körzetben alkalmazandó vágásérettségi szakaszok meghatározása

Faállománytípus neve	Erdészeti táj	Vágásérettségi szakaszok (év)			
		Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
				Természetvédelmi	Egyéb védelmi
elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan					
Bükkösök, elegyes bükkösök	Göcsej	100-130	110-150	110-150	110-150
	Kelet-Zalai-dombság	90-120	100-150	100-150	100-150
Kocsánytalan tölgyesek		100-130	110-150	110-150	110-150
Elegyes kocsánytalan tölgyesek	Göcsej	110-140	110-150	110-150	110-150
	Kelet-Zalai-dombság	100-140	110-150	110-150	110-150
Kocsányos tölgyesek		90-120	110-150	110-150	110-150
Elegyes kocsányos tölgyesek	Göcsej	110-140	110-150	110-150	110-150
	Kelet-Zalai-dombság	100-140	110-150	110-150	110-150
Cseresek		70-100	90-110	90-110	90-110
Akácosok		30-45	35-50	35-50	30-45
Gyertyánosok		70-90	80-100	80-100	70-90
Mézgás égeresek		50-70	60-80	60-80	50-70
Erdeifenyvesek		70-100	90-110	90-110	80-100
Feketfenyvesek		70-90	70-110	70-110	70-110
Lucfenyvesek		40-60	40-90	40-60	40-60

- A vágásérettségi szakaszoknál, az alsó határ csak a Kelet-Zalai dombság Kanizsai-homokvidék erdészeti tájrészletében, illetve a száradó, legyengült állományoknál kerül megállapításra, általában a szakasz közepétől indul a vágásérettségi kor



## 9. Az erdőnevelési beavatkozások során az előhasználatok tervezésének szabályai

A vágásos és átalakító üzemmódban kezelt, gazdasági rendeltetésű erdőkben tervezhető előhasználati erélyek:

Előhasználati mód	m <sup>3</sup> /ha	
	min.	max.
Törzskiválasztó gyérítés	15	40
Növedékfokozó gyérítés	30	100

## 10. Véghasználatokra és erdőfelújításokra vonatkozó keretszámok, feltételek meghatározása

Az egyes véghasználati módok maximális területe a következő 10 évre

Véghasználat módja	hektár
tarvágással érintett terület	1 550
fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezett redukált területe	
<b>Összesen</b>	<b>1 550</b>

- Tölgyes és bükkös faállománytípusú erdőkben véghasználat március 31. és október 16. közötti időszakban nem végezhető.

## 11. A fakitermelések során végzett terepi anyagmozgatásra vonatkozó speciális szabályok

- Faanyagmozgatása során törekedni kell a források, erdei vízfolyások és vízbázis védelmére.

## 12. A védett természeti terület esetében a vegetációs időszakra vonatkozó előírások

- A vegetációs időszak a körzetben április 1-től augusztus 31-ig tart.
- Védett természeti területeken fakitermelési munkákat csak vegetációs időszakon kívül lehet végezni.

## 13. Az állami erdőkre vonatkozó speciális szabályok

- Nem került megfogalmazásra speciális szabály.

11. melléklet a .../2011. (... . . . .) VM rendelethez

**1. A körzet neve**

Kaszói erdőtervezési körzet

**2. A körzeti erdőtervezés speciális célja, tervezési alapelvek**

A körzet erdősültsége az országos átlaghoz képes magas. Az erdők jelentős hányada őshonos fafajokból álló, magas természetességi állapotú erdő, melyek közül több védett természeti területnek minősül, vagy közösségi jelentőségű természetvédelmi területként is kijelölésre került.

Az erdők gazdasági funkcióinak érvényesítésére emiatt csak olyan módon kerülhet sor, ami a védelmi funkciók egyidejű érvényesülését nem akadályozza.

**3. Az erdészeti igazgatási egységek, az erdő külső határainak kialakítására és fenntartására vonatkozó speciális szabályok**

- A véghasználatra tervezett erdőrészeknél a gazdasági rendeltetésű erdőkben 5 hektár körüli erdőrészek kialakítására kell törekedni.
- A védett területeken a tarvágással kezelt erdőrészek nagyságát 3 hektár, a természetes úton felújítandókat pedig 5 hektár körül célszerű kialakítani.
- Az átalakító üzemmódú erdőkben az átlagosnál nagyobb (~5-15 ha) erdőrészek kialakítására kell törekedni.
- Az előhasználati korú erdőrészeket a természetben jól fellelhető határok mentén kell megosztani, törekedni kell az 5-10 hektáros részletnagyság elérésére.

**4. Az erdészeti feltárási hálózat kialakítására, fenntartására és bővítésére vonatkozó szempontok**

- Az átalakító üzemmódra kijelölésre kerülő területeken az erdők feltártságát javasolt növelni.

**5. Az üzemmódok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó szabályok**

- Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódú erdők kijelölésére az alábbi esetekben kerülhet sor:
  - a Baláta-tó erdőrezervátum magterületén;
  - minden láperdőben és annak védőzónájában, amennyiben ezek záródásának átlagos értéke a 30 %-ot eléri, vagy meghaladja (felnyíló erdőként kezelhetők);
  - források körül és természetes vízfolyások szegélyén, ezek védőzónájaként legalább egy famagasságnyi szélességben kialakított védelmi rendeltetésű erdőrészekben;
  - talajvédelmi rendeltetésű, szélsőséges termőhelyeken (pl. homokbuckákon) álló, igen gyenge fatermőképességű erdők;

- a nem mentesített lőtereken természetes úton létrejött állományok esetén.
- A vágásos erdőből száraló üzemmódba történő átvezetés (átalakító üzemmód) alapvető feltétele a vadlétszám és a pajorfertőzöttség csökkentése.
- Átalakító üzemmódú erdők kijelölésére az alábbi esetekben kerülhet sor:
- a Kaszó Zrt. területén elsősorban a Baláta-tó erdőrezervátum védőzónájában lévő, továbbá a közjóléti elsődleges vagy további rendeltetéssel bíró erdőrészek.
- A SEFAG Zrt. Natura 2000 területein

## **6. A védelmi és közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

### **6.1. Közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

#### *Gyakorlati célkitűzések*

- Megfelelő természeti és gazdálkodási feltételek esetén törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódra való áttérésre, vagy vágásos üzemmód esetén a hosszú átfutási idejű véghasználatok – fokozatos felújítóvágás, szálalóvágás – alkalmazására.

#### *Közjóléti stratégiák*

- A közjóléti funkciók hatékony érvényesülésének elősegítése változatos fajokösszetételű és szerkezetű, megfelelő állékonyságú erdők kialakításával és fenntartásával.

#### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- A közjóléti berendezések és nyomvonalak famagasságnyi környezetében fadóntással vagy a veszélyes koronarészek eltávolításával folyamatosan fenn kell tartani az erdő biztonságos látogatásának lehetőségét.
- A közjóléti berendezések esztétikus környezetét és akadálytalan használatát folyamatosan biztosítani kell.
- Arra kell törekedni, hogy az erdőgazdálkodási tevékenységek minél kevésbé zavarják az erdő látogatóit (látogatási csúcsidőkön kívüli munkavégzés, rövid idejű korlátozás, keletkező károk gyors felszámolása).

### **6.2. Védelmi rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

#### ***Természetvédelmi elsődleges rendeltetésű erdők***

#### *Gyakorlati célkitűzések*

- A Baláta-tó erdőrezervátum területén az erdőgazdálkodási tevékenységek tervezése és végrehajtása során elsődleges cél az erdők természetességi állapotának fenntartása, és lehetőség szerinti növelése.

### *Természetvédelmi stratégiák*

- A Baláta-tó erdőrezervátum magterületén lévő erdőkben a természetes folyamatok érvényesülése és azok kutatása érdekében a célt veszélyeztető gazdálkodási munkák teljes korlátozása, a védőterületen a gazdálkodás az erdőállományok védő szerepének fenntartása.

### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- A Baláta-tó erdőrezervátum védőzónájában erdőgazdálkodást csak átalakító üzemmód keretében lehet folytatni, melynek során a termőhelynek nem megfelelő, vagy az erdészeti tájban nem honos fafajok helyén az erdőfelújítást a termőhelynek megfelelő, és az erdészeti tájban honos fafajokkal kell elvégezni. Ha az erdőben a fenyő faállománytípusú, idős erdő alatt jelen van a gyertyán és a cser újulát, ott az erdőszerkezet átalakítást ezekre a faegyedekre is alapozva kell elvégezni. Ahol ez nem biztosított, ott az erdőszerkezet átalakítást kisterületű tarvágásokkal (0,3-0,5 hektár), és őshonos fafajokkal végzett mesterséges erdősítéssel kell végrehajtani.
- A nevelővágások és az erdőfelújítások során a termőhelynek nem megfelelő, az erdészeti tájban nem honos fajokat – különös tekintettel az erdei-, fekete-, és lucfenyő, vörös tölgy, akác, bálványfa, ezüst juhar, zöld juhar, kései meggy, fekete dió és nemes nyár fafajokra, valamint a gyalogakác és seprűzanót cserjefajokra – vissza kell szorítani. A felsorolt fafajokkal erdősítés nem írható elő, ezek a felújításokban még elegyfajként sem szerepelhetnek.
- A véghasználatok során – amennyiben lehet, akkor őshonos faegyedekből – hagyásfa csoportokat vagy állékony hagyásfákat kell meghagyni.
- A fokozottan védett madárfajok fészkeinek 400 méteres védőzónájában erdőgazdálkodási tevékenység szaporodási és utódnevelési időszakban (január 1. és július 15. között, fekete gólya esetében február 15. és július 15. között) nem végezhető.

### **Natura 2000 területen álló erdők**

#### *Gyakorlati célkitűzések*

- A közösségi jelentőségű jelölő – keményfás ligeterdők (91F0), pannon cseres tölgyesek (91M0), illír gyertyános tölgyesek (91L0) – valamint kiemelt jelentőségű – puhafás ligeterdők (91E0) – élőhelytípusok természetességi állapotának megőrzése, és lehetőség szerinti javítása, kiemelten a mesterséges medrű vízfolyások mentén.

### *Természetvédelmi stratégiák*

- Az erdőgazdálkodási tevékenységek tervezése és végrehajtása során törekedni kell a természetközeli gazdálkodási módszerek meghonosítására és alkalmazására, így a termőhelynek megfelelő fafajokból álló, elegyes, többkorú, és heterogén szerkezetű erdők létrehozására.

*Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- Ahol a természeti feltételek adottak (pl. Belső-Somogyi-homokvidék), a bükk elegyes faállománytípusú erdők területének növelésére kell törekedni.
- A közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusokban (91E0, 91F0, 91L0, 91M0) az intenzíven terjedő fafajok (pl. bálványfa, kései meggy) visszaszorítása, valamint a további terjedésük megakadályozása kiemelt cél.
- A Natura 2000 elsődleges rendeltetésű erdő felújítását a termőhelynek megfelelő, és az erdészeti tájban honos főfafajú célállománytípus előírásával lehet tervezni és végrehajtani.
- A Natura 2000 elsődleges rendeltetésű erdőben tarvágás csak fafajcserével járó erdőszerkezet-átalakítás megvalósítása érdekében végezhető.
- A Natura 2000 elsődleges rendeltetésű erdőkből álló erdőtömbökön belül a körzeti erdőtervezés keretében elvégzett hozamszabályozással elő kell segíteni az egyenletes korszerkezet kialakulását, és az idős erdők folyamatos jelenlétét.

**7. A védett természeti területek esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke**

A Baláta-tó erdőrezervátum védőzónájában található erdei- és feketefenyő faállománytípusú erdők erdőszerkezet átalakítását a soron következő véghasználat után el kell végezni.

## 8. A körzetben alkalmazandó vágásérettségi szakaszok meghatározása

Faállománytípus Neve	V á g á s é r e t t s é g i s z a k a s z o k ( é v )			
	Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
			Természetvédelmi	Egyéb védelmi
	elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
Bükkösök; kocsánytalan tölgyes-bükkösök; gyertyános-kocsánytalan tölgyes-bükkösök	90-110	110-160		90-130
Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	100-130	110-160		100-140
Gyertyános-kocsányos tölgyesek	90-120	100-150		90-130
Cseres-gyertyános-kocsányos tölgyesek; egyéb lomb elegyes-gyertyános-kocsányos tölgyesek	90-110	100-150		90-130
Kocsánytalan tölgyesek; cseres-kocsánytalan tölgyesek	100-120	110-160		100-130
Kocsányos tölgyesek; cseres-kocsányos tölgyesek; kőrises-kocsányos tölgyesek	90-110	100-150	100-160	90-130
Mézgás égeres-kocsányos tölgyesek; egyéb lomb elegyes-kocsányos tölgyesek; fenyő elegyes-kocsányos tölgyesek	85-105	100-150	90-150	85-115
Cseresek; kocsánytalan tölgyes-cseresek; kocsányos tölgyes-cseresek	75-95	100-150	90-150	75-105
Egyéb lomb elegyes-cseresek; erdefenyves-cseresek; feketefenyves-cseresek	70-90	100-150	85-140	70-100
Akácok	30-40	30-50		30-50
Hazai nyáras-akácok; egyéb lomb elegyes-	35-45	40-60		35-60

Faállománytípus Neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
	Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
			Természetvédelmi	Egyéb védelmi
	elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
akácok; fenyő elegyes-akácok				
Gyertyánosok; elegyes-gyertyánosok	70-90	100-120		70-100
Vörös tölgyesek	70-85	90-110		70-100
Egyéb kemény lombosok	70-90	100-120		70-100
Nemes nyárasok	15-35	25-45		15-40
Hazai nyárasok; egyéb lomb elegyes-hazai nyárasok	40-50	40-60		40-60
Mézgás égeresek; elegyes-mézgás égeresek	50-70	60-80	60-80	50-70
Nyíresek, elegyes-nyíresek	40-50	40-60	50-70	40-60
Erdeifenyvesek	55-75	75-95	60-90	55-80
Tölgyes-erdeifenyvesek; Cseres-erdeifenyvesek; egyéb lomb elegyes-erdeifenyvesek	60-80	75-90	65-90	60-90
Akác-erdeifenyvesek	50-60	55-70		50-60
Feketefenyvesek; cseres-feketefenyvesek; egyéb lomb elegyes-feketefenyvesek; fenyő elegyes-feketefenyvesek	60-80	75-90	70-90	60-90
Lucfenyvesek; egyéb lomb elegyes-lucfenyvesek; fenyő elegyes-lucfenyvesek	35-45	45-60	45-55	35-50

- A faanyagtermelést szolgáló sarjeredetű állományokban a vágásérettségi kor a szakaszok alsó feléhez, mageredetű állományokban pedig azok felső határértékéhez közelítsen.
- A faállomány vágásérettségi szakaszon belüli vágásérettségi korát jó termőhelyeken a szakasz felső, míg a gyenge termőhelyeken annak alsó határához közelítve kell tervezni. A vágásérettségi kor megadásakor a másik döntő szempont az egészségi állapot.

## 9. Az erdőnevelési beavatkozások során az előhasználatok tervezésének szabályai

- A minőségi fatermelésre kijelölt fiatalosokban kétszeri tisztítás vagy törzskiválasztó gyérítés is tervezhető.
- Növedékfokozó gyérítés a magas vágásfordulójú fafajoknál (tölgy, cser, bükk, gyertyán) a véghasználat előtt 15-20, az alacsony (akác, nyarak, fűzek, nyír, lucfenyő) és közepes (éger, hársak, erdeifenyő, feketefenyő, juhar, szilek) vágásfordulójúaknál pedig 10 éven belül nem tervezhető.
- Növedékfokozó gyérítési korú állományokban csak egy előírás tervezhető. Növedékfokozó gyérítés és egészségügyi termelés egy erdőrészleten belül nem tervezhető.
- Az erdészeti tájban őshonos fafajú, természetyszerű állományokban eltérő erélyű előírások tervezését kell előnyben részesíteni, melynek során maradjanak az erdőrészletben bolygatatlan foltok (a terület 5-15%-a) és keletkezzenek hasonló arányban kissé túlgyérített részek is.

### A vágásos és átalakító üzemmódban kezelt, gazdasági rendeltetésű erdőkben tervezhető előhasználati erélyek

Előhasználati mód	m <sup>3</sup> /ha*	
	min.	max.
Törzskiválasztó gyérítés	18	45
Növedékfokozó gyérítés	25	60

\*A táblázatban kimutatott értékek minden esetben az adott erdőrészletből a nevelővágással érintett terület egy hektárjára vonatkoznak.

- Az erdőnevelési munkák során kímélendő fafajok a következők: hegyi juhar, bükk (a Belső-Somogyi-homokvidék tájban), madárcseresznye, vénic szil, vadvadkörte, barkócaberkenye.
- Kiemelt közjóléti, vagy természetvédelmi cél (pl. az intenzíven terjedő fajok visszaszorítása, természetes állományszerkezet kialakítása) elérése érdekében, továbbá balesetveszély, illetve főleg lakott területek, műtárgyak mellett egyéb káresetek elhárítására egyéb termelés tervezendő. Ez a tervidőszak alatt többszöri visszatérést is jelenthet.



## 10. Véghasználatokra és erdőfelújításokra vonatkozó keretszámok, feltételek meghatározása

**Az egyes véghasználati módok maximális területe a következő 10 évre**

Véghasználat módja	hektár
tarvágással érintett	3 000
fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezett redukált területe	
<b>Összesen</b>	<b>3 000</b>

- A körzetben alapvetően a kultúr- és az átmeneti erdők jellemzően az akácok, a nemes nyarasok, a fenyvesek kezelhetők tarvágással.
- Tarvágást követő mesterséges felújítással kezelhetők a kizárólag természetes úton felújulni nem képes kocsányos tölgyesek és égeresek.
- A védelmi, közjóléti rendeltetésű vágásos erdőkben történő, az 1 hektárt meghaladó véghasználatok során, az erdészeti tájban őshonos, hosszútávon fenntartható hagyásfák és hagyásfa csoportok visszahagyása szükséges.
- A hagyásfák vagy a hagyásfa csoportok hektáronkénti fakészlete a faállomány hektáronkénti fakészletének maximum 5%-a lehet. Kivételt képeznek a nem termőhelyükön álló elegyetlen égeresek és azon átmeneti erdők, kultúrerdők ill. faültetvények, amelyekben az őshonos fafajok elegyaránya nem éri el az 5%-ot. Ez utóbbiaknál az őshonos fafajok minden meglévő egyedét meg kell hagyni.
- Védett természeti területeken a hagyásfák és hagyásfa csoportok kijelölését a természetvédelmi kezelésért felelős szerv bevonásával a véghasználatok megkezdését megelőzően kell elvégezni. Fokozatos felújító vágásoknál a hagyásfa csoportok még a bontás megkezdése előtt legyenek kijelölve.
- Az egy hektárnál kisebb véghasználatok esetén 4-6 db hagyásfát célszerű kijelölni.
- Természetvédelmi vagy Natura 2000 rendeltetésű erdőkben tervezett fahasználatok során az egyedi jellegzetességgel bíró (odvas, böhöncös) faegyedek kímélendők.
- Természetvédelmi célból egészségügyi termelések során álló és fekvő holtfa visszahagyása a turista útvonalaktól legalább egy fahossznyi távolságban történhet.

## 11. A fakitermelések során végzett terepi anyagmozgatásra vonatkozó speciális szabályok

- Terepi anyagmozgatás lehetőleg fagyott, hóval borított talajon történjen.
- A vizes élőhelyeken keresztül faanyagmozgatás vagy szállítás nem, fakitermelés pedig csak teljesen száraz, vagy fagyott talajviszonyok mellett végezhető.

- Erdei rakodók védett növények élőhelyeül szolgáló tisztásokon, gyepeken, továbbá vizes élőhelyeken és ezek közvetlen környezetében nem létesíthetők.

## **12. A védett természeti terület esetében a vegetációs időszakra vonatkozó előírások**

- A vegetációs időszak március 1-től augusztus 31-ig tart. Természetvédelmi és Natura 2000 rendeltetésű erdőben vegetációs időszakban minden fakitermelési tevékenység tilos.

## **13. Az állami erdőkre vonatkozó speciális szabályok**

- A 100 év feletti, kiritkult, gyenge egészségi állapotú kocsányos tölgyeseket, a lábas égeresek kivételével az égereseket, valamint a nyíreseket, amennyiben az természetvédelmi célokat nem sért, tarvágást követő mesterséges felújítással is lehet tervezni.
- Az állami tulajdonban lévő erdőkből készletgondozó használat nem tervezhető és nem végezhető.

12. melléklet a .../2011. (... . . . .) VM rendelethez**1. A körzet neve**

Gemenci erdőtervezési körzet

**2. A körzeti erdőtervezés speciális célja, tervezési alapelvek**

A körzetben található erdők jelentős hányada védett, illetve fokozottan védett természeti területnek minősül, vagy közösségi jelentőségű természetvédelmi területként is kijelölésre került. Emellett az erdők nagy része génmegőrzési célú különleges rendeltetésű vadászterületen belül helyezkedik el.

Az erdők gazdasági funkcióinak érvényesítésére emiatt csak olyan módon kerülhet sor, ami a védelmi funkciók egyidejű érvényesülését nem akadályozza.

Az erdőtervezés és az erdőgazdálkodás során ezen kívül figyelemmel kell lenni az erdők ártéri elhelyezkedéséből fakadó gazdálkodási nehézségekre (pl. árvizek gazdálkodást akadályozó hatásai) is.

**3. Az erdészeti igazgatási egységek (erdőrészlet, erdőtag), az erdő külső határainak kialakítására és fenntartására vonatkozó speciális szabályok**

- Állami erdészeti kezelésben lévő erdőterületen a tagszámozást változatlanul kell hagyni.
- A 0,5 hektárnál nagyobb, eltérő vágásérettségi korú, ezért különböző erdőkezelést igénylő, vágásérett, illetve vágásérettséghez közeli állományrészeket külön erdő részletbe kell sorolni.
- Amennyiben egy részlet területének 30 százalékánál, de legalább 1,0 hektárnál nagyobb részterületén eltérő erdőfelújítási célállomány megtervezése indokolt, külön erdő részletet kell kialakítani.

**4. Az erdészeti feltáró hálózat kialakítására, fenntartására és bővítésére vonatkozó szempontok**

- Ártéren javasolt a kiemelten használt földutak stabilizálása, szükség szerint hidak vagy átereszek beépítésével.

**5. Az üzemmódok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó szabályok**

- Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba a természetes, természetszerű vagy származék erdők, elsősorban vízmosásos, meredek domboldalak, gyenge termőhelyű talajvédelmi erdők, illetve parkerdő rendeltetésű erdők sorolhatók.
- Az átalakító üzemmódba sorolandó erdők jellemzően tömbösen kerüljenek kijelölésre.

- A szálaló üzemmód elsősorban bükkösökben, bükk elegyes gyertyános-kocsánytalan tölgyesekben, magyar kőrisesekben és magyar kőris elegyes fehér nyárasokban tervezhető.

## **6. A védelmi és közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

### **6.1. Közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

- A közjóléti rendeltetésű erdőkben az erdőgazdálkodási tevékenységeket az ezen erdőkre vonatkozó általános szakmai alapelvek szerint kell tervezni és végrehajtani.
- A parkerdő rendeltetésű erdők közjóléti létesítményeinek közvetlen környezete parkszerű kezelést igényel.

### **6.2. Védelmi rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

- A talajvédelmi, mezővédő és parkerdő rendeltetésű erdőkben elsődleges cél a kíméletes fatermesztési technológia alkalmazása, valamint a vágásterületek nagyságának korlátozása. Az utóbbi célt jellemzően magasabb vágásérettségi korok meghatározásával lehet elérni.
- Talajvédelmi rendeltetésbe sorolandók a vízmosásokban, az átlagosan 25° vagy annál nagyobb lejtésű területen elhelyezkedő, valamint az igen sekély, sekély termőrétegű, gyenge termőhelyi adottságokkal rendelkező erdők.
- A műtárgyvédelmi erdőkben a vágásérettségi szakasz felső harmadában szereplő vágásérettségi kor kerülhet megállapításra.
- Fokozatos felújítóvágás vagy szálalóvágás mellett a fehér nyár sarjazztatással történő felújítása csak kísérleti rendeltetés, illetve átalakító üzemmód esetén tervezhető.

### ***Természetvédelmi elsődleges rendeltetésű erdők***

#### *Gyakorlati célkitűzések*

- A védett és fokozottan védett növények és állatok élőhelyének kiemelt védelme.
- A magas természetességi állapotú erdők sokféleségének, értékes génállományának megőrzése, fenntartása.
- Az alacsonyabb természetességi kategóriába tartozó erdők természetességének javítása.

#### *Természetvédelmi stratégiák:*

- Megfelelő természeti feltételek esetén a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódra való áttérés, vagy vágásos üzemmód esetén a hosszú átfutási idejű véghasználatok – fokozatos felújítóvágás, szálalóvágás – alkalmazása.
- A véghasználati kor közelítése a biológiai vágásérettségi korhoz.

- Az idegenhonos főfafajú erdők fokozatos átalakítása a termőhelynek megfelelő, az adott erdészeti tájban honos fajokból álló erdőtársulásokká.
- Fajokban gazdag, elegyes, lehetőleg többszintű és vegyes korú faállományok kialakítása.

#### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak:*

- Őshonos főfafajú erdőben egészségügyi fakitermelés csak kivételes esetben, a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szervvel történt előzetes egyeztetése után tervezhető.
- A nevelővágások során az erdőben elhalt álló vagy fekvő fatörzsekből megfelelő mennyiségű holtfát kell visszahagyni.
- A nevelővágásokat az őshonos fajok megtartásával, az idegenhonos fajok (elsősorban zöld juhar, amerikai kőris, bálványfa, akác) visszaszorításával kell tervezni.
- Véghasználatok során őshonos fajú hagyásfákat, hagyásfa-csoportokat kell visszahagyni.
- Őshonos fajú erdők véghasználata után teljes talajelőkészítés csak kivételesen indokolt esetben végezhető.
- A fokozottan védett madárfajok fészkeinek 400 méter (barna kánya esetében 200 m) sugarú védőzónájában erdőgazdálkodási tevékenység szaporodási és utódnevelési időszakban nem végezhető, 100 méter (barna kánya esetében 50 m) sugarú védőzónájában pedig csak kivételesen indokolt esetben, természetvédelmi céllal végezhető.

#### **Natura 2000 területentalálható erdők**

##### *Gyakorlati célkitűzések*

- A közösségi jelentőségű (91F0, 91L0, 91K0, 91M0), valamint kiemelt közösségi jelentőségű (91E0) jelölő erdei élőhelytípusokban természetközeli erdőgazdálkodási módszerek meghonosítása és általánossá tétele.
- A közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok közül a keményfa- és puhafaligetek (91F0, 91E0) kiemelt védelme, természetességük javítása, az idős tölgyes állományok fokozott kímélete.

##### *Természetvédelmi stratégiák*

- Az erdőgazdálkodási tevékenységek tervezése és végrehajtása során törekedni kell a természetközeli gazdálkodási módszerek meghonosítására és alkalmazására, így a termőhelynek megfelelő, és az erdészeti tájban honos fajokból álló, elegyes, többkorú, és heterogén szerkezetű erdők létrehozására.

### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- A közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusokban a jelölő denevérfajok állományainak megőrzése érdekében az idős, odvasodó faegyedek fokozott kímélete, különösen a keményfaligetekhez tartozó kocsányos tölgyesekben.
- A közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusokban a fában fejlődő jelölő bogárfajok (szarvasbogár, nagy hőscincér) állományainak megőrzése érdekében az őshonos fafajok egyedeiből lábon álló és fekvő holt faanyag folyamatos jelenlétének biztosítása.
- A közösségi jelentőségű, valamint kiemelt közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusokban (91E0, 91F0, 91L0, 91K0, 91M0) az intenzíven terjedő fafajok visszaszorítása, valamint a további terjedésük megakadályozása kiemelt cél.
- A díszes tarkalepke élőhelyén biztosítani kell a folyamatos erdőszegély kialakulását és fennmaradását.

### **7. A védett természeti területek esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke**

A termőhelynek nem megfelelő, vagy az erdészeti tájban nem honos főfafajú erdők erdőfelújítása során az alábbiak figyelembe vétele mellett az erdőszerkezet átalakítására kell törekedni.

- Előzetes hozamvizsgálat alapján a távlati erdőkép kiegyenlített hozamok biztosításával csak úgy érhető el, ha a védett természeti területen (fokozottan védett természeti területek, valamint a vízpart 30 méteres sávja kivételével) található erdők egy részének felújítása első lépésben még rövid vágásfordulójú, idegenhonos fafajokkal (nemes nyáras, akác) is végrehajtható.
- A körzeti erdőtervben véghasználatra tervezett nemes nyáras és nemes fűzes erdők területének 45-55 százalékán nemes nyáras célállománytípusú erdőfelújítás (nőivarú klónokkal) tervezhető, elsősorban ott, ahol jelenleg összefüggő, nagy kiterjedésű, nemes nyáras faállománytípusú erdőtömb található. Az elsőkivitel során a nemes nyárral együtt a termőhelynek megfelelő őshonos elegyfajokat (pl. magyar kőris, vénic- és mezei szil, mezei juhar, stb.) kell ültetni, melyeknek az erdősítés befejezésekor is legalább 1.000 darab/hektár mennyiségben jelen kell lenniük.
- A körzeti erdőtervben véghasználatra tervezett akácos faállománytípusú erdő felújítását első változatként természetes sarj mesterséges kiegészítéssel erdősítési móddal, és elegyes akácos célállománytípussal, második változatként pedig mesterséges erdősítési móddal, és őshonos főfafajokból álló célállománytípussal (pl. elegyes juharos) kell megtervezni. Ez alól kivételt képeznek a túltartott, rossz egészségi állapotú akácosok, amelyek felújítását kizárólag erdőszerkezetátalakítás megvalósítása mellett végrehajtani, alternatív erdőfelújítási változat megtervezése nélkül.

- A körzeti erdőtervben véghasználatra tervezett, az erdészeti tájban nem honos főfafajú erdő felújítása fekete dió célállománnyal csak igen keskeny, vagy kis területű erdőrészekben írható elő.

### 8. A körzetben alkalmazandó vágásérettségi szakaszok meghatározása

Faállománytípus neve	V á g á s é r e t t s é g i s z a k a s z o k ( é v )				
	Gazdasági	Közjóléti	Védelmi		
			Természetvédelmi		Egyéb védelmi
	elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan				
			Védett	Fok. védett	
Bükkösök	-	-	110-130	-	-
Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	90-110	100-120	100-120	-	-
Bükkös-gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	-	-	110-130	-	-
Kocsánytalan tölgyesek	85-105	-	95-115	-	-
Kocsányos tölgyesek	80-100	100-135	90-120	100-135	90-120
Cseresek	75-95	-	85-105	-	85-105
Molyhos tölgyes-cseresek	-	-	100-120	-	-
Molyhos tölgyesek	-	-	110-130	-	-
Akácosok	30-45	35-55	30-55	30-55	30-55
Gyertyánosok	-	-	80-100	-	-
Juharosok	60-80	80-100	70-90	80-100	70-90
Kőrisesek	60-80	80-120	70-100	80-120	70-100
Fekete diósok	60-80	70-90	60-80	60-90	60-80
Egyéb kemény lombosok	50-80	60-90	50-80	50-90	50-80
Nemes nyárasok	25-40	30-45	25-40	25-45	25-40
Nemes fűzesek	30-45	35-55	30-50	30-55	30-50
Hazai nyárasok	35-60	50-80	40-70	50-80	40-70
Fűzesek	35-50	50-65	40-60	50-65	40-60
Mézgás égeresek	50-70	60-80	60-80	-	60-80
Hársasok	60-80	80-100	70-90	-	70-90
Egyéb lágy lombosok	30-80	-	30-90	-	30-90
Fenyvesek	50-80	60-90	50-80	-	50-80

- A külön sorban nem szereplő tuskósarj eredetű faállományok vágásérettségét a szakasz alsó határa közelében kell megállapítani.

## 9. Az erdőnevelési beavatkozások során az előhasználatok tervezésének szabályai

### A vágásos és átalakító üzemmódban kezelt, gazdasági rendeltetésű erdőkben tervezhető előhasználati erélyek

Előhasználati mód	m <sup>3</sup> /ha	
	min.	max.
Törzskiválasztó gyérítés	10	40
Növedékfokozó gyérítés	30	60

- Fenyves állományokban a törzskiválasztó gyérítések során figyelemmel kell lenni az erdészeti tájban őshonos fafajok alkotta alsó szint megsegítésére.
- Készletgondozó fahasználat – erdőgazdálkodói javaslatra – elsősorban azokon a kis magánbirtokokon tervezhető, ahol hagyományos előhasználat tervidőszakon belüli elvégzése elhagyható.
  - Egyéb termelésként kerül megtervezésre a közepes vagy hosszú vágásfordulójú faállományokban előforduló tömbös vagy mozaikos elegyedésű alacsonyabb vágásérettségi korú, illetve tájidegen fafajok eltávolítása. Elvégzése során 0,3 hektárt meghaladó, egybefüggő üres terület nem keletkezhet.
  - Egyéb termelésként kerülhet megtervezésre a fenyves faállományok alatt található erdészeti tájban őshonos lombos újulat megerősödését célzó gyenge erélyű beavatkozás is.
- Egyéb termelésként kerül tervezésre a töltés melletti keskeny sávban, vízügyi szempontból „fejesfa üzemmódban” kezelendő fűzesek (több ütemben végrehajtandó) fahasználat.
- Az erdőnevelési munkák során kímélendő fafajok a következők:
  - a nem őshonos faállományokban az erdészeti tájban őshonos fafajok,
  - minden faállományban az őshonos szilek, vadgyümölcsök és a tatár juhar,
  - valamint a Natura 2000 területeken előforduló erdészeti tájban őshonos fafajokból képződő álló holtfák.



## 10. Véghasználatokra és erdőfelújításokra vonatkozó keretszámok, feltételek meghatározása

**Az egyes véghasználati módok maximális területe a következő 10 évre**

Véghasználat módja	hektár
tarvágással érintett terület	2 300
fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezett redukált területe	500
<b>Összesen</b>	<b>2 800</b>

- Fokozatos felújítóvágást kocsányos tölgyesekben, magyar kőrisesekben – az erdők fafajösszetételi és termőhelyi viszonyai miatt – elsősorban egyenletes, egyszeri 45-50 százalékos bontásra alapozva lehet alkalmazni (szűkített ernyős felújítóvágás), de a többlépcsős csoportos felújítóvágás is tervezésre kerülhet.
- Szálalóvágás tervezése elsősorban nagyobb egykorú erdőtömbökben, jellemzően átalakító üzemmód esetén, jó szerkezetű kocsányos tölgyesekben, magyar kőrisesekben, bükkösökben, illetve bükk elegyes gyertyános kocsánytalan tölgyesekben lehetséges.
- A szálalóvágások tervezett eréllyel történő elvégzése során legfeljebb 0,2 hektár nagyságú lécek keletkezhetnek, azonban a fahasználat – legfeljebb a tervezett élőfakészlet mértékéig – kiterjedhet a szálalóvágással érintett terület egészére is. A beavatkozások megtervezése során egyeztetni kell a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szervvel, a tervezett eréllyel történő szálalóvágás jelleget a fentiek figyelembe vételével közösen kell meghatározni.
- A hazai nyár, hazai fűz és mézgas éger főfafajú erdőkben, valamint a jó termőhelyen álló kőris, cser, hárs és gyertyán főfafajú származék erdők benfafajcserével végrehajtott szerkezetátalakításhoz kapcsolódóan tervezhető tarvágás.
- Hagyásfák illetve hagyásfa csoportok állékony, az erdészeti tájban őshonos fafajokból hagyhatók vissza. Védett természeti területen vágásos üzemmód és nem kísérleti rendeltetés esetén az erdőrészenkénti hagyásfák, illetve hagyásfa csoportok mértéke legfeljebb az élőfakészlet 5, indokolt esetben 10 százaléka, Natura 2000 terület esetén 5 százaléka lehet.
- Védett természeti és Natura 2000 területen előforduló őshonos fafajokból képződő holtfák a véghasználatok során kímélendők.
- A vízzel borított termőhelyeken álló fehér fűz főfafajú, valamint a „homokgöröndökön” megtelepült, az erdészeti tájban honos fafajokból álló erdők az egyes erdészeti jogszabályok alkalmazása tekintetében felnyíló erdőként kezelhetők.

### **11. A fakitermelések során végzett terepi anyagmozgatásra vonatkozó speciális szabályok**

- A fahasználatok során a faanyag felkészítése, készletezése csak a fakitermeléssel érintett erdőrészlet területén és azzal határos úton, nyiladékon történhet.
- A fakitermelések során történő anyagmozgatást, erdei rakodók használatát úgy kell elvégezni, hogy a természeti környezet a lehető legkisebb mértékben sérüljön.
- Erdei rakodók kialakításánál kerülni kell a források és közjóléti létesítmények környékét, védett fajok élőhelyeit.

### **12. A védett természeti terület esetében a vegetációs időszakra vonatkozó előírások**

- A vegetációs időszak április 1-től augusztus 31-ig tart. Védett természeti területeken tisztítás kivételével fakitermelési munkákat csak vegetációs időszakon kívül lehet végezni.

### **13. Az állami erdőkre vonatkozó speciális szabályok**

- Hazai fűz és éger főfajú erdőben, valamint fafajcserés szerkezetátalakításra tervezett fehér nyár, kőris, cser, hárs és gyertyán főfajú erdőkben elsődleges rendeltetéstől és természetességi állapottól függetlenül tervezhető tarvágás.
- Fehér nyár főfajú erdőben a felső, illetve az alsó szint fafajösszetételétől, valamint az őshonos kemény lombos újulat jelenlététől függően csoportos fokozatos felújítóvágásként erre a tervidőszakra egyszeri, 30-70 százalékos erélyű bontás is tervezhető.
- Fehér nyár kőris, cser, hárs és gyertyán főfajú erdőkben a legfeljebb egy famagasság szélességben végrehajtott ugrósáv, illetve kulisszás, tarvágás jellegű véghasználatot fokozatos felújítóvágásként kell megtervezni.
- Fehér nyár főfajú erdőben átalakító üzemmód, és szálalóvágás (szálaló szegélyvágás, illetve kombinált (vonal menti csoportos) szálalóvágás) csak kísérleti céllal tervezhető. A támadóvonalak távolságát a felújítási időszak hossza határozza meg, a csoportok nagysága legfeljebb 0,2 hektár lehet.
- A tarvágás tilalom alá eső, jelentős magyar kőris, cser, illetve hárs elegyes kocsányos és kocsánytalan tölgyes, valamint cseres származék erdők természetes erdőfelújítása során kőrises, cseres, illetve hársas erdősítési célállomány megtervezhető, de az erdőfelújítás befejezésekor az értékes főfajoknak (tölgyek, illetve cser, egyes esetekben bükk) legalább 2.000 darab/hektár számban jelen kell lenniük.

13. melléklet a .../2011. (... . . . .) VM rendelethez

**1. Körzet neve**

Bánhorváti erdőtervezési körzet

**2. A körzeti erdőtervezés speciális célja, tervezési alapelvek**

A körzet erdősültsége az országos átlaghoz képes magas. Az erdők jelentős hányada az erdészeti tájban őshonos fafajokból álló, magas természetességi állapotú erdő. A körzet teljes területéhez mérten jelentős, közel 30 %-os arányban a védelmi rendeltetésű erdők, ezen belül is a természetvédelmi és a talajvédelmi rendeltetésű erdők dominálnak. A körzet természeti adottságaiból eredően magas az elegyes tölgyesek, cseresek aránya, ezért a természetbeni állapotok megőrzése és a közösségi célok megvalósítása érdekében az erdőterület közel 45 %-a a Natura 2000 hálózat része.

Az erdők gazdasági funkcióinak érvényesítésére emiatt csak olyan módon kerülhet sor, ami a védelmi funkciók egyidejű érvényesülését nem akadályozza, és az erdők természetességi állapotának megőrzését, növelését eredményezi.

**3. Az erdészeti igazgatási egységek (erdőrészlet, erdőtag), az erdő külső határainak kialakítására, és fenntartására vonatkozó speciális szabályok**

- A védett természeti területen lévő erdőrészek kialakítása fokozottan alkalmazkodjon a természetes állománytípusokhoz.
- Vágásos üzemmód esetén törekedni kell a 3-10 ha közötti erdőrészek kialakításra.
- Az egy erdőrészen belüli eltérő kezelést igénylő állományrészek esetében törekedni kell azok önálló erdőrészeként való leválasztására. Ahol a leválasztás nem lehetséges, ott a differenciált kezelést a fakitermelési munkák részterületes tervezésével kell biztosítani.

**4. Az erdészeti feltáró hálózat kialakítására, fenntartására és bővítésére vonatkozó szempontok**

- A száraló és átalakító üzemmódú erdők feltártságát – elsősorban sűrűbb közelítőnyom-hálózat kialakításával – növelni kell.

**5. Az üzemmódok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó szabályok**

- A folyamatos erdőborítás biztosító üzemmód alkalmazása az alábbi prioritások szerint javasolt:
  - o Fokozottan védett természeti területen lévő erdők.
  - o Természetvédelmi elsődleges rendeltetésű és további rendeltetesként védelmi, vagy közjóléti rendeltetésű erdők.

- Talajvédelmi, településvédelmi, tájképvédelmi, vagy Natura 2000 elsődleges rendeltetésű erdők.
- A faanyagtermelést nem szolgáló erdőkhez elsősorban az V. – VI. fatermési osztályba tartozó, illetve igen nehezen megközelíthető természetszerű erdők vagy a fokozottan védett természeti területen elhelyezkedő természetvédelmi szempontból különlegesen értékes állományok sorolhatók.
- Védett természeti területen faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba kell sorolni a hársas törmelékeltő-erdők (Mercuriali-Tilietum), molyhostölgyes bokorerdők (Ceraso-Quercetum pubescentis), valamint a társulástaniilag pontosan be nem sorolható sziklaerdők minden állományát, továbbá a mézskerülő bükkös és tölgyes (Luzulo-Quercetum, Luzulo-Fagetum) vánkosmohás (Leucobryum glaucum) típusát, a szurdokerdőket, az égeres láperdőket.
- Szálaló és átalakító üzemmódban kezelendő erdők, erdőtömbök kialakításának előfeltételei, hogy az adott termőhely és az állomány alkalmas legyen a természetes felújításra (pl. a vadállomány nagysága ne haladja meg a szálalni illetve átalakítani kívánt terület és környezete vadeltartó képességét, és az érintett terület megfelelő feltártságú legyen).
- Szálaló üzemmód ott tervezhető, ahol a fenti feltételek adottak és a rendeltetések vagy egyéb szempontok miatt a folyamatos erdőborítás a cél és a termőhely, a fafajviszonyok és az állományszerkezet ezt lehetővé teszi.

## **6. A védelmi és közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

### **6.1. Közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

A körzet területén jelenleg közjóléti rendeltetésű erdő nem található.

### **6.2. Védelmi rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

#### ***Természetvédelmi elsődleges rendeltetésű erdők***

##### ***Gyakorlati célkitűzések***

- Törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódokra való átállásra.
- Fokozottan védett természeti területen lévő erdőben csak olyan erdőgazdálkodási tevékenységek végezhetők, melyektől az erdő természetességi állapotának javulása, természeti értékének növekedése várható. A beavatkozások célja az adott termőhelyre jellemző optimális fafajösszetétel, valamint a változatos kor- és térszerkezet kialakítása.

***Természetvédelmi stratégiák***

- Az erdőgazdálkodás során törekedni kell az elegyes, vegyes korú, mozaikos állományszerkezetű erdők kialakítására, valamint garantálni kell az értékes élőhely foltok és a lokálisan előforduló természeti értékek megőrzését.

***Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak***

- A vágásos üzemmódba sorolt természetes, természetszerű és származék erdő természetességi kategóriájú, valamint talajvédelmi, vízvédelmi, tájképvédelmi és Natura 2000 erdő további rendeltetésű erdőben véghasználatként csak szálalóvágás fakitermelési mód tervezhető, és hajtható végre.
- Fokozottan védett természeti területen vágásos üzemmód keretében gazdálkodni csak a faültetvény, az átmeneti- és a kultúrerdő természetességi állapotú erdőben lehet. Ezek véghasználati tervezése esetén az erdőfelújítást a termőhelynek megfelelő, és az erdészeti tájban honos fafajokkal, erdőszerkezet átalakításként kell tervezni.

***Natura 2000 területentalálható erdők******Gyakorlati célkitűzések***

- A közösségi jelentőségű (mészkerülő erdők 9110, sziklai bükkösök 9150, szurdokerdők 9180, cseres-tölgyesek 91M0), valamint kiemelt jelentőségű (puhafa ligetek 91E0, gyertyános-tölgyesek 91G0, pannon molyhos tölgyesek 91H0), jelölő erdei élőhelytípusokban törekedni kell az élőhelyek természetességének fenntartására, valamint a további fokozatos javítására.

***Természetvédelmi stratégiák***

- Az erdőgazdálkodási tevékenységek tervezése és végrehajtása során törekedni kell a természetközeli gazdálkodási módszerek meghonosítására és alkalmazására, így a termőhelynek megfelelő fafajokból álló, elegyes, többkorú, és heterogén szerkezetű erdők létrehozására.
- A természetszerű erdő természetességi állapotú, közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusokban az idős állományrészek és faegyedek, valamint holt faanyag mennyiségének növelése.
- A sziklai bükkösök és elegyes sziklaerdők (9150) esetében az elegyesség és korosztályviszonyok javítása.

***Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak***

- Az erdőgazdálkodási tevékenységek tervezése és végrehajtása során az intenzíven terjedő fafajokat a közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusokban mechanikai, szükség esetén vegyszeres úton vissza kell szorítani. A vízfolyások parti sávjában, kiemelt közösségi jelentőségi

jelölő élőhelytípusban (91E0) található őshonos fűz-, kőris- és éger fajok kímélete.

### 7. A védett természeti területek esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke

A védelmi vagy Natura 2000 rendeltetésű, és a termőhelynek nem megfelelő, vagy az akác kivételével az erdészeti tájban nem honos főfafajú erdők véghasználata után az erdőfelújítást minden esetben a termőhelynek megfelelő, az erdészeti tájban honos fafajokkal, erdőszerkezet átalakításként kell megtervezni. Akácos faállománytípusú, véghasználatra tervezett erdők területének 50 %-a esetében alternatív lehetőségként a természetes úton, sarjról történő erdőfelújítás is tervezhető.

### 8. A körzetben alkalmazandó vágásérettségi szakaszok meghatározása

Faállománytípus neve	V á g á s é r e t t s é g i s z a k a s z o k ( é v )			
	Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
			Természetvédelmi	Egyéb védelmi
	elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
Bükkösök	90-120	90-130	90-140	100-150
Gyertyános-tölgyesek	90-120	90-130	90-130	100-150
Kocsánytalan tölgyesek	90-110	90-120	90-120	100-140
Gyertyánosok	70-100	70-100	70-110	80-120
Cseresek	80-90	80-90	80-100	100-120
Akácosok	25-40	25-40	25-50	40-60
Fenyvesek	60-80	60-90	60-90	70-100

- A nem védett Natura 2000 területeken – a Natura 2000 további rendeltetés esetén – a gazdasági erdőknél meghatározott vágásérettségi szakaszok az irányadók.

### 9. Az erdőnevelési beavatkozások során az előhasználatok tervezésének szabályai

**A vágásos és átalakító üzemmódban kezelt, gazdasági rendeltetésű erdőkben tervezhető előhasználati erélyek**

Előhasználati mód	m <sup>3</sup> /ha	
	min.	max.
Törzskiválasztó gyérítés	20	35
Növedékfokozó gyérítés	35	50

- Azokban az erdőrészekben ahol a faállomány kora az egyes előhasználatok tervezését lehetővé teszi (modelltábla szerint), de mértéke nem érne el az alsó határértéket, előhasználati előírás nem tervezhető.
- Az erdőnevelési munkák során kímélendő fafajok a következők: az erdészeti tájban őshonos kísérő és elegyfajok, ezek közül kiemelten a gyertyán, hegyi juhar, mezei juhar, korai juhar, hegyi szil, mezei szil, madárcseresznye, kislevelű hárs, mézgás éger, házi berkenye, barkócaberkenye, rezgő nyár és fehér fűz.
- Az átalakító üzemmódban a sematikus erdőnevelési modell szerinti fahasználatok helyett általában minőségi csoportos gyérítések (növedékfokozó gyérítés), a tarvágások és ernyős bontáson alapuló, rövid átfutási idejű fokozatos felújító vágások helyett pedig elnyújtott, csoportos bontáson alapuló fokozatos felújítógátások, illetve szálalógátások tervezhetők.
- A források 50 m-es körzetében, vízfolyásokat kísérő sávokban, meredek völgyekben, vízmosásokban a fahasználati előírásokat ezen területek védelmének érdekében kell tervezni.
- Az erdei tavak, víztározók vízfelületével érintkező erdőrészekben indokolt esetben teljes korlátozást kell tervezni.
- Nevelővágások tervezése során az elegyfajok, száradó, odvas, böhöncös faegyedek kíméletére, a sematikus gyérítési módszerek kerülésére kell törekedni, kiemelten igaz ez Natura 2000 területek esetében.

## 10. Véghasználatokra és erdőfelújításokra vonatkozó keretszámok, feltételek meghatározása

**Az egyes véghasználati módok maximális területe a következő 10 évre**

Véghasználat módja	hektár
tarvágással érintett	1 600
fokozatos felújítógátás és szálalógátás tervezett redukált területe	
<b>Összesen</b>	<b>1 600</b>

- Védett területen patak menti égerligetek és puhafás ligeterdők esetében csak részterületes véghasználat tervezhető.
- Erdészeti tájban őshonos fafajokból álló állományok esetében kizárólag; nem őshonos fafajokból álló állományok esetében lehetőség szerint, erdészeti tájban őshonos fafajokkal tervezendő az erdőfelújítás. A felújításban meg kell tervezni a termőhelynek megfelelő elegyfajokat is.
- Tarvágásra tervezhető faállománytípusok az akácosok, a nemes nyárasok, nemes füzesek, erdeifenyvesek, feketefenyvesek, lucfenyvesek, valamint nem védett természeti területen a termőhelynek nem megfelelő őshonos fafajokból álló állományok.

- A fenyőszáradással érintett lucosokban előírt egészségügyi termelések mellett további sürgősséggel a tarvágás is megtervezhető, azzal a megjegyzéssel, hogy csak az állomány egészségi állapotának függvényében hajtható végre.
- A körzetben előfordulnak, természetes úton felújulni nem képes őshonos fafajú állományok is – kocsányos tölgyes, hazai nyáras, hazai füzes. Ezen erdőrészek esetében a részletszintű tárgyalásokon kell dönteni a tervezhető fahasználat módjáról.
- A hagyásfa csoportokat elsősorban termőhelyi, tájképvédelmi, talajvédelmi, erdőművelési, élőhely-átmentési (kiemelten a vizes élőhelyeken, illetve az extrém száraz termőhelyeken), állomány és gazdálkodási (gazdasági) viszonyok alapján, a természetvédelmi kezelésért felelős szervnek és az erdőgazdálkodónak közösen kell kijelölni. Ettől eltérő esetben a faállomány élőfakészletének 5 %-os mértékéig kell előírni.
- Az állomány átlagos átmérőjét elérő, elsősorban az erdészeti tájban őshonos álló és fekvő holtfa mennyiségét – az adott erdőrészlet termőhelyi- és állományviszonyainak figyelembe vételével- az erdőrészlet szintű egyeztetésen kell megállapítani.

#### **11. A fakitermelések során végzett terepi anyagmozgatásra vonatkozó speciális szabályok**

- Az erdei tavak, víztározók vízfelületével érintkező erdőrészekben kíméletes közelítési technológiát kell előírni.

#### **12. A védett természeti terület esetében a vegetációs időszakra vonatkozó előírások**

A vegetációs időszak meghatározásánál figyelembe kell venni az eltérő élelciklusú védett természeti értékek és közösségi jelentőségű jelölő fajok igényeit.

#### **13. Az állami erdőkre vonatkozó speciális szabályok**

- Nem került megfogalmazásra speciális szabály.



14. melléklet a .../2011. (... . . . .) VM rendelethez

**1. A körzet neve**

Erdőbényei erdőtervezési körzet

**2. A körzeti erdőtervezés speciális célja, tervezési alapelvek**

A körzetben jellemzően kevés elegyfajjal rendelkező, őshonos, gyertyános-tölgyes és kocsánytalan tölgyes faállománytípusú erdők találhatók. A körzet erdeinek csaknem az egésze a Natura 2000 hálózat része.

Mindennek eredményeképpen a körzeti erdőtervezés kiemelkedő célkitűzése a tervezés alá vont erdőterületeken a fenntartható erdőgazdálkodás lehetőségeinek biztosítása, összhangban az egyes Natura 2000 területek jelölő élőhelyeinek és fajainak hosszú távú fennmaradásához szükséges feltételek megteremtésével.

A elmúlt időszak tapasztalatai alapján a körzet jelentős része alkalmas a természetes felújításra, ennek megfelelően a körzeti erdőtervezés során szinte kizárólagos szerepet kaphat ez a felújítási mód, és az ezt szolgáló véghasználati módok.

**3. Az erdészeti igazgatási egységek (erdőrészlet, erdőtag), az erdő külső határainak kialakítására, és fenntartására vonatkozó speciális szabályok**

- Vágásos üzemmód esetén törekedni kell a 3-10 ha közötti erdőrészek kialakítására.
- A védett természeti területen lévő erdőkben a részletek lehatárolása fokozottan alkalmazkodik a természetes állománytípusokhoz.
- Az eltérő kezelést igénylő sziklaerdők, törmeléklejtő-erdők, melegkedvelő tölgyesek, mészkőrű erdők, továbbá a meredek, kőkibúvásos, véderdő jellegű állományok esetében törekedni kell a nagyobb állományok önálló erdőrészekként való leválasztására. Ahol a leválasztás nem lehetséges, ott a differenciált kezelést az esetleges fahasználati munkák részterületes tervezésével kell biztosítani.

**4. Az erdészeti feltáró hálózat kialakítására, fenntartására és bővítésére vonatkozó szempontok**

- A feltártság bővítése és a meglévő feltáró hálózat javítása általánosan javasolt.

**5. Az üzemmódok megállapítására vonatkozó szabályok**

- Faanyagtermelést nem szolgáló erdő üzemmódba elsősorban az V. – VI. fatermési osztályba tartozó, nehezen megközelíthető, természet szerű erdők, valamint a természetvédelmi szempontból különlegesen értékes élőhelyeken található erdők sorolhatók.

Átalakító és szálaló üzemmód ott tervezhető, ahol:

- A termőhely és az állomány alkalmas a természetes felújításra.
- A vadállomány nagysága nem haladja meg a szálalni, illetve átalakítani kívánt terület és környezete vadeltartó képességét.
- Az érintett terület megfelelő feltártságú.
- Szálaló üzemmód ott tervezhető, ahol a termőhely, az erdő kora, fafajösszetétele, és faállományszerkezete azt lehetővé teszi.

## **6. A védelmi és közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

### **6.1. Közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

#### *Gyakorlati célkitűzések*

- Megfelelő természeti és gazdálkodási feltételek esetén törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódra való áttérésre

#### *Közjóléti stratégiák*

- A közjóléti funkciók hatékony érvényesülésének elősegítése változatos fafajösszetételű és szerkezetű, megfelelő állékonyságú erdők kialakításával és fenntartásával.

#### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- Az erdő esztétikai értékének növelése céljából – amennyiben arra lehetőség van – idegenhonos, nem intenzíven terjedő elegyfajok szálankénti elegyítése lehetséges.
- A közjóléti berendezések és nyomvonalak fmagasságnyi környezetében fadöntéssel vagy a veszélyes koronarészek eltávolításával folyamatosan fenn kell tartani az erdő biztonságos látogatásának lehetőségét.
- A közjóléti berendezések esztétikus környezetét és akadálytalan használatát folyamatosan biztosítani kell.
- Arra kell törekedni, hogy az erdőgazdálkodási tevékenységek minél kevésbé zavarják az erdő látogatóit (látogatási csúcsidőkön kívüli munkavégzés, rövid idejű korlátozás, keletkező károk gyors felszámolása).

### **6.2. Védelmi rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai**

- Talajvédelmi rendeltetésű erdők vágásérettségi korát közelíteni kell az erdő un. biológiai vágásérettségi korához. Meredek lejtésű területeken, sekély termőtalajon, és erodált termőhelyeken a talaj védelme céljából az egyébként indokolt erdőszerkezet-átalakítástól el lehet tekinteni.

## **Természetvédelmi elsődleges rendeltetésű erdők**

### *Gyakorlati célkitűzések*

- Az erdőgazdálkodás során törekedni kell az elegyes, vegyes korú, mozaikos állományszerkezetű erdők kialakítására, valamint garantálni kell az értékes élőhely foltok és a lokálisan előforduló természeti értékek megőrzését.

### *Természetvédelmi stratégiák*

- A magasabb természetességi állapotú erdőkben törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódokra való átállásra, vagy vágásos üzemmód esetén hosszú átfutási idejű fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezésére és végrehajtására.

### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- A hársas-kőrises sziklaerdők (Tilio-Fraxinetum), törmeléklejtő-erdők (Mercuriali-Tiletum), melegkedvelő tölgyesek (Corno-Quercetum) állományaiban, a mészkerülő tölgyesek (Deschampsio-Quercetum) és mészkerülő bükkösök (Luzulo-Fagetum) gyenge termőhelyen álló állományaiban, továbbá – fafajösszetételétől függetlenül – a meredek, köves-sziklás hegyoldalak erdeiben (pl. Aranyosi-völgy meredek oldala) fakitermelési tevékenység nem tervezhető.
- Idősebb, gyérítési korú égereseket (Aegopodio-Alnetum, Carici brizoidis-Alnetum) érintetlenül, a természetes erdődinamikai folyamatoknak teret engedve kell fenntartani.
- A nevelővágásokat az őshonos lombos elegyfajok kíméletével, az idegenhonos fafajok lehetséges mértékű visszaszorításával, az erdő változatosságának megőrzésével és bővítésével, valamint őshonos fafajokból lábon álló és fekvő holtfa visszahagyásával kell tervezni, és végrehajtani.
- Kizárólag faanyagmentést szolgáló (erdővédelmi okokkal nem alátámasztható) egészségügyi fakitermelés – a holtfához kötődő élő szervezetek élőhelyét biztosítandó – őshonos lombos állományokban nem tervezhető.
- Termőhelynek megfelelő, és az erdészeti tájban honos főfafajú, vagy meghatározóan (40-50%-ban) ilyen fafajokból álló erdőben csak fokozatos felújítóvágás vagy szálalóvágás keretében, természetes úton történő felújítás végezhető, vagy folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódú erdőgazdálkodás folytatható.

## Natura 2000 területen található erdők

### Gyakorlati célkitűzések

- Az erdőgazdálkodási tevékenységek tervezése és végrehajtása során törekedni kell a természetközeli gazdálkodási módszerek meghonosítására és alkalmazására, így a termőhelynek megfelelő fafajokból álló, elegyes, többkorú, és heterogén szerkezetű erdők létrehozására.

### Természetvédelmi stratégiák

- A közösségi jelentőségű (keményfa-ligetek 91F0, cseres-tölgyesek 91M0), valamint kiemelt jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusokban (puhafa ligetek 91E0, erdősztyepp-erdők 91I0, pannon molyhos tölgyesek 91H0) törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódokra való átállásra, az élőhelyek természetességének fokozatos javítására.

### Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak

- A díszes tarkalepke élőhelyén biztosítani kell a tisztások megtartását, folyamatos erdőszegély kialakulását és fennmaradását.

## 7. A védett természeti területek esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke

A termőhelynek nem megfelelő, vagy az erdészeti tájban nem honos főfafajú erdők felújítása során az erdőszerkezet átalakítást – a talajvédelmi erdők esetében meghatározott kivételekkel – minden esetben el kell végezni.

## 8. A körzetben alkalmazandó vágásérettségi szakaszok meghatározása

Faállománytípus neve	V á g á s é r e t t s é g i s z a k a s z o k ( é v )			
	Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
			Természetvédelmi	Egyéb védelmi
elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan				
Bükkösök	90-140	100-150	100-150	100-150
Gyertyános-tölgyesek	90-130	100-140	100-140	100-140
Kocsánytalan tölgyesek	90-120	100-130	100-130	90-130
Gyertyánosok	70-90	80-100	80-100	80-100
Akácosok	30-45	30-45	30-45	30-60
Fenyvesek	70-80	70-100	70-80	80-100
Nemes nyárasok; nemes füzesek	20-40	20-40	20-40	20-40

- A nem védett Natura 2000 területeken – a Natura 2000 további rendeltetés esetén – a gazdasági erdőknél meghatározott vágásérettségi szakaszok az irányadók.

## 9. Az erdőnevelési beavatkozások során az előhasználatok tervezésének szabályai

### A vágásos és átalakító üzemmódban kezelt, gazdasági rendeltetésű erdőben tervezhető előhasználati erélyek

Előhasználati mód	m <sup>3</sup> /ha	
	min.	max.
Törzskiválasztó gyérítés	20	40
Növedékfokozó gyérítés	25	55

- Azokban az erdőrészekben ahol az faállomány kora az egyes előhasználatok tervezését lehetővé teszi (modelltábla szerint), de mértéke nem érné el az alsó határértéket, előhasználati előírás nem tervezhető.
- Az erdőnevelési munkák során kímélendő fafajok a következők: az erdészeti tájban őshonos kísérő és elegyfajok, ezek közül kiemelten a gyertyán, hegyi juhar, mezei juhar, korai juhar, hegyi szil, mezei szil, madárcseresznye, kislevelű hárs, mézgás éger, házi berkenye, barkócaberkenye, rezgő nyár és fehér fűz.
- Átalakító üzemmódban, a sematikus erdőnevelési modellek helyett általában minőségi csoportos gyérítések (növedékfokozó gyérítés), a tarvágások és ernyős bontáson alapuló, rövid átfutási idejű fokozatos felújító vágások helyett pedig elnyújtott, csoportos bontáson alapuló fokozatos felújítógátások, illetve szálalógátások tervezésére kell törekedni.
- A források, erdei tavak, vízfolyások védelmének érdekében a fahasználatok térbeli korlátozását lehet előírni.
- A források 50 m-es körzetében, vízfolyásokat kísérő sávokban, meredek völgyekben, vízmosásokban a fahasználati előírásokat ezen területek védelmének érdekében kell tervezni.
- Az erdei tavak, víztározók vízfelületével érintkező erdőrészekben esetenként teljes korlátozást kell előírni.

## 10. Véghasználatokra és erdőfelújításokra vonatkozó keretszámok, feltételek meghatározása

**Az egyes véghasználati módok maximális területe a következő 10 évre**

Véghasználat módja	hektár
tarvágással érintett	1 300
fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezett redukált területe	
<b>Összesen</b>	<b>1 300</b>

- Tarvágásra tervezhető faállománytípusok az akácosok, a nemes nyárasok, nemes fűzesek, erdeifenyvesek, feketefenyvesek, lucfenyvesek, egyéb kemény és egyéb lágy lombos állományok, valamint nem védett természeti területen a termőhelynek nem megfelelő őshonos fajokból álló állományok.
- 
- Védett területen patak menti égerligetek és puhafás ligeterdők esetében csak részterületes véghasználat tervezhető.
- Erdészeti tájban őshonos fajokból álló állományok esetében kizárólag; nem őshonos fajokból álló állományok esetében lehetőség szerint, erdészeti tájban őshonos fajokkal tervezendő az erdőfelújítás. A felújításban meg kell tervezni a termőhelynek megfelelő elegyfajokat is.
- A fenyőszáradással érintett lucosokban előírt egészségügyi termelések mellett további sürgősséggel a tarvágás is megtervezhető, azzal a megjegyzéssel, hogy csak az állomány egészségi állapotának függvényében hajtható végre.
- A körzetben előfordulnak, természetes úton felújulni nem képes őshonos fajú állományok is – égeres, hazai nyáras, hazai fűzes. Ezen erdőrészek esetében a részletszintű tárgyalásokon kell dönteni a tervezhető fahasználat módjáról.
- A hagyásfa csoportokat elsősorban termőhelyi, tájképvédelmi, talajvédelmi, erdőművelési, élőhely-átmentési (kiemelten a vizes élőhelyeken, illetve az extrém száraz termőhelyeken), állomány és gazdálkodási (gazdasági) viszonyok alapján, a természetvédelmi kezelésért felelős szervnek és az erdőgazdálkodónak közösen kell kijelölni. Ettől eltérő esetben a faállomány élőfakészletének 5 %-os mértékéig kell előírni.
- Az állomány átlagos átmérőjét elérő, elsősorban az erdészeti tájban őshonos álló és fekvő holtfa mennyiségét – az adott erdőrészlet termőhelyi- és állományviszonyainak figyelembe vételével- az erdőrészlet szintű egyeztetésen kell megállapítani.

**11. A fakitermelések során végzett terepi anyagmozgatásra vonatkozó speciális szabályok**

- A források 50 m-es körzetében, vízfolyásokat kísérő sávokban, meredek völgyekben, vízmosásokban a fahasználati előírásokat ezen területek védelme érdekében kell megtenni.
- Az erdei tavak, víztározók vízfelületével érintkező erdőrészekben esetenként kíméletes közelítési technológiát kell előírni.

**12. A védett természeti terület esetében a vegetációs időszakra vonatkozó előírások**

- A vegetációs időszak március 15-től augusztus 15-ig tart.
- Fakitermelés vegetációs időszakban nem végezhető.

**13. Az állami erdőkre vonatkozó speciális szabályok, különösen**

- A természetes úton felújulni nem képes kocsányos tölgy, hazai nyár és hazai fűz főfajájú erdőkben elsődleges rendeltetéstől és természetességi állapottól függetlenül tervezhető tarvágás.

15. melléklet a .../2011. (... . . . .) VM rendelethez**1. A körzet neve**

Kemencei erdőtervezési körzet

**2. A körzeti erdőtervezés speciális célja, tervezési alapelvek**

A védett természeti területek, illetve a Natura 2000 területek magas aránya, valamint a térség idegenforgalmi és turisztikai jelentősége miatt az erdőtervezés és az erdőgazdálkodás során a környezet- és természetvédelmi, valamint a közjóléti szempontok érvényesítése kiemelt cél a körzetben.

Az erdők gazdasági funkcióinak érvényesítésére emiatt csak olyan módon kerülhet sor, ami a védelmi és közjóléti funkciók egyidejű érvényesülését nem akadályozza.

**3. Az erdészeti igazgatási egységek (erdőrészlet, erdőtag), az erdő külső határainak kialakítására, és fenntartására vonatkozó speciális szabályok**

- A magántulajdonban álló területeken az áttekinthetőség érdekében a részlet-, illetve tagszám kialakítását felül kell vizsgálni, indokolt esetben módosítani kell a jelenlegi besorolást.
- A részleteket a természetben jól fellelhető határok mentén kell megosztani.

**4. Az erdészeti feltáró hálózat kialakítására, fenntartására és bővítésére vonatkozó szempontok**

- A száraló és átalakító üzemmódú erdőkben a feltártság bővítése és a meglévő feltáró hálózat javítása szükséges.
- A tervezési területre vonatkozóan hosszú távú feltárási koncepciót kell kialakítani.
- Az utak építésénél előnyben kell részesíteni a helyi anyagok felhasználását.
- A feltáró hálózat bővítésekor a táj kímélete mellett biztosítani kell a térségben lévő természeti értékek megóvását, valamint törekedni kell arra, hogy - a műszaki állékonyság sérülése nélkül - az ezzel járó beavatkozás a legkisebb mértékű legyen.

**5. Az üzemmódok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó szabályok**

- Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba aza védett vagy védő erdő, valamint gazdaságosan fel nem újítható erdő sorolható, amely önfenntartásra hosszú távon alkalmas.
- Száraló, illetve átalakító üzemmódba lehetőség szerint a nagyobb,(ötven-száz hektárt meghaladó) megfelelően feltárt, vagy feltárható erdőtömbökben elhelyezkedő erdők sorolhatók, amennyiben arra a természeti feltételek is lehetőséget biztosítanak.



## 6. A védelmi és közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai

### 6.1. Közjóléti rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai

A közjóléti objektumok, elsősorban a tanösvény környezetében törekedni kell az erdők közjóléti rendeltetésbe sorolására, és az ennek megfelelő kezelésére.

#### *Gyakorlati célkitűzések*

- Segíteni a Dunakanyar üdülőkörzet hosszú távú célkitűzéseinek megvalósítását.
- A természeti környezet megőrzésével elősegíteni a szabadban történő felüdülést és élményszerzést.
- Szolgálni a természeti és kultúrtörténeti értékek megismerésére irányuló turizmust, idegenforgalmat és tudományos ismeretterjesztést.
- A kirándulók által gyakran látogatott rétek szegélyén, tavak, kilátó helyek, turisztikai központok körül idős állományfoltokat kell fenntartani.

### 6.2. Védelmi rendeltetésű erdők kezelésének szempontjai

- **Az egyenletes koreosztás biztosítása, amely megvalósítására javasolt, hogy nem véghasználható a tíz éves erdőtervezési cikluson belül - jelölő élőhely típusonként vizsgálva -több idős erdőállomány, mint amennyi korosodásával belép a hasonló ökológiai funkciót ellátni képes korosztályokba.**

#### ***Természetvédelmi elsődleges rendeltetésű erdők***

#### *Gyakorlati célkitűzések*

- Megóvni a táj jellegzetes arculatát, kedvező természeti tulajdonságait és megőrizni természeti értékeit:
  - a változatos felszíni formákat, a sziklaalakzatokat, sziklafalakat és a szurdokvölgyeket,
  - forrásokat és természetes vízfolyásokat,
  - a természetes erdő- és állománytípusokat, a hegyi réteket, a természetes növénytársulásokat és a ritka növényfajokat,
  - a ragadozó madár fészkelőhelyeket és a védett állatfajokat.
- Megőrizni a táj kultúrtörténeti értékeit.
- Biztosítani a tudományos kutatásokhoz szükséges természeti feltételeket.
- A természetes erdő és természet szerű erdő természetességi állapotú erdők megóvása, fennmaradásuk biztosítása, sokféleségük megőrzése, értékes génállományuk megtartása.
- Az élőhely funkció betöltésének elősegítése, a védett és fokozottan védett növények és állatok élőhelyének védelme, valamint az erdő által meghatározott tájképi érték megőrzése.

#### *Természetvédelmi stratégiák*

- Törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódokra való átállásra ott, ahol a természeti- és gazdálkodási feltételek engedik.

- Az alacsonyabb természetességi állapotú erdőkben a természetes fafajösszetételű és szerkezetű erdő ismételt kialakítása, a biológiai sokféleségük kialakulásának elősegítése.

#### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- A tisztással szomszédos erdőben végrehajtott nevelővágások során az erdőszegélyeket kímélni kell.
- Szaporodási és utódnevelési időszakban, fokozottan védett madár és védett ragadozó madár fészke körül 100 m sugarú körben erdészeti tevékenység nem végezhető.
- A termőhelynek nem megfelelő, vagy az erdészeti tájban nem honos főfafajú (elsősorban akác, erdei- és feketefenyő, illetve nemes nyáras faállománytípusú) erdő felújítása során az erdőszerkezet átalakítását a meghatározott ütemezés szerint végre kell hajtani.
- A vágásos üzemmódban kezelt természetes erdő, természetszerű erdő, és származék erdő természetességi állapotú erdők vágásérettségi korát – a hozamszabályozás és a természetes felújítás követelményeinek figyelembe vétele mellett – fokozatosan közelíteni kell az erdő un. biológiai vágásérettségi korához.
- A fokozottan védett természeti területen lévő, természetes erdő és természetszerű erdő természetességi állapotú erdőben erdőgazdálkodást csak folyamatos erdőborítást biztosító üzemmód keretében lehet folytatni.
- A nagy kiterjedésű, egykorú tömbök koreloszlását javítani kell. Ennek érdekében a véghasználatokat egyes erdőkben indokolt lehet fafajtól függően már 60-70 éves korban megkezdeni.
- A mesterséges erdősítések végrehajtása során törekedni kell a helyi, vagy az adott származási körzetből származó szaporító anyag felhasználására.
- A mesterséges pótlások végrehajtása során törekedni kell az elegyesség fokozására.
- Egészségügyi termelésre csak a faállományok egészségi állapotát, fennmaradását veszélyeztető mértékű, biotikus, illetve abiotikus károsodás esetén kerülhet sor.
- A fekkitermelések során az odvas, lábon száradt, nagyon idős, valamint a különleges esztétikai értékű fákat lehetőség szerint vissza kell hagyni a területen.
- A vágástéri hulladék égetéssel történő megsemmisítését kerülni kell.

#### **Natura 2000 területentalálható erdők**

##### *Gyakorlati célkitűzések*

- A közösségi jelentőségű (mészkerülő bükkösök 9110, szubmontán- és montán bükkösök 9130, cseres-tölgyesek 91M0), valamint kiemelt jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusokban (sziklatörmelék-erdők 9180, puhafa ligetek 91E0, pannon gyertyános tölgyesek 91G0) az élőhelyek természetességének fokozatos javítása.
- A sziklatörmelék erdők (9180) örökerdőként való megőrzése.

### *Természetvédelmi stratégiák*

- Az erdőgazdálkodási tevékenységek tervezése és végrehajtása során törekedni kell a természetközeli gazdálkodási módszerek meghonosítására és alkalmazására, így a termőhelynek megfelelő fafajokból álló, elegyes, többkorú, és heterogén szerkezetű erdők létrehozására.
- A természet szerű erdő természetességi állapotú, közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusokban az idős állományrészek és faegyedek, valamint holt faanyag mennyiségének növelése.

### *Kezelési lehetőségek, korlátozások, tilalmak*

- A közösségi jelentőségű, fában fejlődő bogárfajok (szarvasbogár, nagy hőscincér, kék pattanóbogár, havasi cincér) állományainak megőrzése érdekében a fakitermelések során megfelelő térbeli hálózatban és mennyiségben böhöncös faegyedeket kell visszahagyni az erdőben.
- A közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusokban a jelölő denevérfajok állományainak megőrzése érdekében az idős, odvasodó faegyedek fokozott kímélete szükséges.
- A közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusokban a tájidegen fafajok elegyaránya nem növekedhet, az intenzíven terjedő fafajok állományát vissza kell szorítani.

Kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelyekkel közvetlenül határos területen idegenhonos, intenzíven terjedő fafajjal erdősítés csak legalább 20 m széles fásszárú, vagy legalább 30 m széles lágyszárú védőzóna alkalmazásával végezhető.

## **7. A védett természeti területek esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke**

A véghasználatra kerülő akácos, erdei- és feketefenyves, valamint nemes nyár as faállománytípusú erdők területének 30 %-án a körzeti erdőterv érvényességi időszakában az erdőszerkezet átalakítását kötelezően végre kell hajtani, egyéb esetben azt alternatív lehetőségként kell betervezni.

## 8. A körzetben alkalmazandó vágásérettségi szakaszok meghatározása

Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
	Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
			Természetvédelmi	Egyéb védelmi
elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan				
<b>Vágásos üzemmód</b>				
Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	90-120	100-140	100-150	100-150
Kocsánytalan tölgyesek	90-120	100-130	100-170	100-170
Cseresek	75-100	80-100	80-120	80-120
Bükkösök	100-130	100-150	100-170	100-170
Akácosok	30-40	30-50	30-50	40-60
Nemes nyárasok	20-40	25-40	25-40	25-40
<b>Átalakító üzemmód</b>				
Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	90-120	90-130	90-130	90-130
Kocsánytalan tölgyesek	90-120	90-130	90-130	90-130
Cseresek	80-100	80-100	80-100	80-100
Bükkösök	100-120	100-120	100-120	100-120

Átalakító üzemmódban a vágásérettségi kornak a véghasználati szakasz közepét kell megadni.

Faállománytípus neve	Átalakító üzemmód esetén		
	Véghasználat kezdete	Véghasználat vége	Véghasználati szakasz javasolt hossza
Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	70-100	130-160	50-70
Kocsánytalan tölgyesek	70-100	130-160	50-70
Cseresek	60-90	100-120	40-50
Bükkösök	70-100	130-150	50-70

## 9. Az erdőnevelési beavatkozások során az előhasználatok tervezésének szabályai.

- A második koronaszintet és a természetes állapotra jellemző cserjeszintet az erdőnevelési beavatkozások során kímélni kell.
- Az erdőnevelési beavatkozások során az odvas fákat, valamint a lábon száradt egyedek közül az erdő egészségi állapotára, illetve az ottani munkavégzésre veszélyt nem jelentőket érintetlenül kell hagyni.

### A vágásos és átalakító üzemmódban kezelt, gazdasági rendeltetésű erdőkben tervezhető előhasználati erélyek

Előhasználati mód	Fafajcsoport	m <sup>3</sup> /ha	
		min.	max.
Törzskiválasztó gyérítés	Tölgyek	10	30
	Bükk	10	40
	Cser	10	25
	Akác	10	20
Növedékfokozó gyérítés	Tölgyek	20	40
	Bükk	20	80
	Cser	20	40
	Akác	15	30

- A homogén állományok nevelésében nagyobb teret kell hagyni a természetes kiválasztódásnak, csökkenteni kell a beavatkozások erélyét.
- Az erdőnevelési munkák során kímélendő fafajok a házi berkenye, madárberkenye, barkócaberkenye, madárcseresznye, tatár juhar, rezgőnyár, kecskefűz, kislevelű hárs, nagylevelű hárs, vadkörte, vadalma, mézgás éger, mezei szil, hegyi szil erdei fafajok, valamint a cserjék közül a húsos som, mogyorós hólyagfa egyedeinek megőrzésére, valamint törekedni kell elegyarányuk növelésére.

## 10. Véghasználatokra és erdőfelújításokra vonatkozó keretszámok, feltételek meghatározása

- A körzetben fokozatos felújítóvágás, szálalóvágás, újulatra történő bontóvágás esetén a fakitermelés cser főfafajú erdőfelújítás esetében szeptember 1., tölgy és bükk főfafajú erdőfelújítás esetében október 5. előtt nem kezdhető el, és tavasszal március 31-ig be kell fejezni.
- Szállítás, közelítés március 31-ig végezhető a vágásterületen, a sérült csemeték törevágását április 30-ig be kell fejezni.
- Vágástakarítás május és június hónapokban nem végezhető.
- Vegetációs időszakban a vágástakarítás során vágáshulladék égetést nem lehet végezni.

### Az egyes véghasználati módok maximális területe a következő 10 évre

Véghasználat módja	hektár
tarvágással érintett terület	1 100
fokozatos felújítógátás és szálalógátás tervezett redukált területe	1 400
<b>Összesen</b>	<b>2 500</b>

- Az őshonos faállományok közül tarvágásra lehet jelölni a véghasználati korú kocsányos tölgy, gyertyán, mézgás éger, magas kőris, hazai nyár és hazai fűz állományokat különösen fafajcserés szerkezetátalakítás esetén, védett természeti területen a természetvédelmi célok figyelembevételével.
- Véghasználat során hagyásfa csoportokat (hagyásfákat) kell visszahagyni, ezek egyedei már a bontógátások megkezdése előtt ki kell jelölni. Védett természeti területen a hagyásfák és a hagyásfa csoportok fatérfogatót az erdőrészlet élőfakészletének legalább 5 %-os mértékéig kell visszahagyni.
- Források 30 méteres körzetében hagyásfa csoportot kell visszahagyni.
- Ritka, méretes elegyfát – visszahagyása esetén – facsoporttal kell kijelölni. Ilyenek lehetnek a területen lévő idős hegyi szil, hegyi juhar, madárcseresznye egyedek, de igaz ez a szálanként előforduló, a környező állománynál magasabb korú tölgy, bükk egyedekre is.
- A holtfaanyag (a földön legalább egy éve fekvő, természetes módon elhalt, illetve előrehaladott korhadási fázisban lévő faanyag) felkészítése nem végezhető. A fahasználatok esetében 5 m<sup>3</sup>/hektár (a fahasználat során kivágott) holtfa visszahagyása javasolt.

### 11. A fakitermelések során végzett terepi anyagmozgatásra vonatkozó speciális szabályok.

- A terepi anyagmozgatás során törekedni kell az érintett védett természeti terület legkisebb igénybevételére.
- Védett természeti területen kíméletes közelítési módszereket kell alkalmazni.
- A közelítő, kiszállító utak szükségszerű karbantartását az anyagmozgatás során, illetve azt követően az erózió megakadályozása érdekében el kell végezni.
- Faanyagmozgatás során a tisztások, kopárok nem vehetők igénybe. Ez alól kivételt képeznek a tisztásokon már hosszú ideje meglévő utak.
- A források 30 méteres körzetében lévő hagyásfa-csoport területén a faanyagmozgatás tilos. (Ebből a szempontból a meglévő utak kivételt képeznek.)
- Állandó és időszakos vízfolyásokon keresztül történő anyagmozgatásra csak olyan módszer alkalmazható, amely nem okozza a meder erodálódását, illetve biztosítja az árhullámok levonulását.
- Erdei rakodót tisztáson nem lehet kialakítani.
- Élőfának nem támaszkodhat rakat.

**12. A védett természeti terület esetében a vegetációs időszakra vonatkozó előírások**

- A vegetációs időszak március 31-től szeptember 30-ig tart.
- Fokozottan védett területen a vegetációs időszakban semmilyen fakitermelés nem végezhető.

**13. Az állami erdőkre vonatkozó speciális szabályok**